

ΕΠΙΤΡΟΠΗ' ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΩΜΟΤΗΤΩΝ.

Ἐκθεσις τῆς Ἐπιτροπῆς

ἐπὶ

ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΩΜΟΤΗΤΩΝ

διορισθείσης ὑπὸ

ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ Α. ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΟΣ

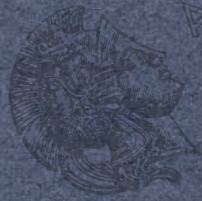
καὶ Προεδρευομένης ὑπὸ

ΤΟΥ ΕΝΤΙΜΟΤΑΤΟΥ ΤΠΟΚΟΜΗΤΟΣ ΒΡΑΪΣ,

τέως Βρεττανοῦ Πρεσβευτοῦ ἐν Οὐασινγκτῶν.

2846

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΡ/

ΕΠΙΤΡΟΠΗ' ΕΠΙ' ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΩΜΟΤΗΤΩΝ.

Ἔκθεσις τῆς Ἐπιτροπῆς

ἐπὶ

ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΩΜΟΤΗΤΩΝ

διορισθείσης ὑπὸ

ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ Α. ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΟΣ

καὶ Προεδρευομένης ὑπὸ

ΤΟΥ ΕΝΤΙΜΟΤΑΤΟΥ ΤΠΟΚΟΜΗΤΟΣ ΒΡΑΪΣ,
τέως Βρεττανοῦ Πρεσβευτοῦ ἐν Οὐασινγκτῶνι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

	ΣΕΛΙΣ.
*Εγγραφον Διορισμού	4
ΜΕΡΟΣ Α'. — Η ΔΙΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑΤΩΝ ΕΝ ΒΕΛΓΙΩ	12
Διέγη και Έπαρχία	13
Κοιλάδες του Μόζα και Σάμπρ	17
Αίρσοτ, Μαλιν, Βιλβόρδ και Λουβαίν	24
Λουβαίν και Έπαρχία	34
Τερμόντ	42
Άλόστ	44
ΜΕΡΟΣ Β'. — ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΚΑΝΟΝΩΝ ΚΑΙ ΕΘΙΜΩΝ ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΑΙ ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΑΝΘΡΩΠΙΑΣ ΕΙΣ ΚΑΤΑΚΤΗΘΕΝΤΑ ΜΕΡΗ	53
1. Διαγωγή προς τόν αστυκόν πληθυσμόν	53
(α) Θανάτωσις μη έμπολέμων	53
(β) Διαγωγή πρὸς γυναίκας και παιδιά	56
(γ) Έχρησις τῶν πολιτῶν ὡς σκέπης	61
(δ) Δεηλασία, Έμπρησμός και καταστροφή ιδιοκτη- σίας	63
2. Άδικήματα κατ' έμπολέμων	65
(α) Θανάτωσις τῶν Πληγωμένων και αίχμαλώτων	65
(β) Πυροβολισμός κατὰ Νοσοκομείων	68
(γ) Κατάχρησις του Έρυθρου Σταυροῦ και τῆς Λευκῆς Σημαίας	69
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	70

ΕΓΓΡΑΦΟΝ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ.

Διὰ τοῦ παρόντος διορίζω:—

Τὸν Ἐντιμότατον Ὑποκόμητα BRUCE, O.M.,

Τὸν Ἐντιμότατον Σέρ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΝ ΠΟΛΛΟΚ, Βαρωνέτου.

Τὸν Ἐντιμότατον Σέρ ΕΔΟΥΑΡΔΟΝ ΚΛΑΡΚ, Κ.Σ.,

Τὸν Σέρ ΑΛΦΡΕΔΟΝ ΧΟΠΚΙΝΣΟΝ, Κ.Σ.,

Τὸν Κύριον Χ. Α. Λ. ΦΙΣΕΡ, Ἀντιπρύτανιν τοῦ Πανεπιστημίου
Σεφίλδης, καὶ

Τὸν Κύριον ΧΑΡΟΛΔ ΚΟΞ,

ν' ἀπαρτίσωσιν ἐπιτροπὴν ἵνα ἐξετάσῃ καὶ γνωματεύσῃ περὶ τῶν μαρτυριῶν τῶν συλλεγεῖσων ἐν ὀνόματι τῆς Κυβερνήσεως τῆς Α. Μεγαλειότητος ἐν σχέσει πρὸς τὰς ὁμότητες αἰτίνας κατηγγέλθησαν ὡς διαπραχθεῖσαι ὑπὸ Γερμανικῶν Στρατευμάτων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ παρόντος πολέμου, περιπτώσεις καταγγελθειῶν κακοποιήσεων κατὰ πολιτῶν τῶν καταληφθέντων μερῶν, καὶ παραβάσεις τοῦ νόμου καὶ καθεστηκότων ἐθίμων τοῦ πολέμου, καὶ συντάξῃ Ἐκθεσιν διὰ τὴν Κυβέρνησιν τῆς Α. Μεγαλειότητος ἐμφαίνουσαν τὸ συμπέρασμα εἰς ὃ οὗτοι καταλήγουσι στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν ἤδη ἀνὰ χεῖρας τῶν μαρτυριῶν.

Διορίζω δὲ τὸν Ὑποκόμητα Bryce ὡς Πρόεδρον, καὶ τοὺς κκ. Ἐ. Γκριγγολδ Μαῖρς, καὶ Γ. Ἴ. Χ. Βρόδρικ, δικηγόρους, ὡς Γραμματεῖς τῆς Ἐπιτροπῆς.

(ὑπογρ.) ΕΡΒ. ΕΡ. ΑΣΚΟΤΙΘ.

15 Δεκεμβρίου 1914.

Ὁ Σέρ ΚΕΝΕΛΜ Ε. ΔΙΓΒΥ διωρίσθη ἐπιπρόσθετον μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τὴν 29ην Ἰανουαρίου 1915.

Πρὸς τὸν Ἐντιμότερον Ε. Ε. ΑΣΚΟΤΙΘ, κ.τ.λ., κ.τ.λ., Πρώτου Λόρδου τοῦ Θησαυροφυλακίου τῆς Α. Μεγαλειότητος.

Ἡ ἐπιτροπὴ λαμβάνει τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσῃ καὶ διαβιβάσῃ ὑμῖν ἔκθεσιν περὶ τῶν μαρτυριῶν τῶν ὑποβληθεισῶν εἰς αὐτὴν, ἀφορωσῶν τὰς ὁμότητες, αἵτινες κατηγογήθησαν ὡς διαπραχθεῖσαι ὑπὸ τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων κατὰ τὸν παρόντα πόλεμον.

Ἡ ἐπιτροπὴ, συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους τοῦ διορισμοῦ της, ἔλαβεν ἐντολὴν “ἵνα ἐξετάσῃ καὶ γνωματεύσῃ περὶ τῶν μαρτυριῶν τῶν συλλεγεῖσῶν ἐν ὀνόματι τῆς Κυβερνήσεως τῆς Α. Μεγαλειότητος ἐν σχέσει πρὸς τὰς ὁμότητας αἵτινες κατηγογήθησαν ὡς ἐκτελεσθεῖσαι ὑπὸ Γερμανικῶν στρατευμάτων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ παρόντος πολέμου, περιπτώσεις καταγγελλομένων κακοποιήσεων κατὰ πολιτῶν εἰς τὰς καταληφθείσας χώρας, καὶ παραβάσεις τῶν νόμων καὶ καθεστηκότων ἐθίμων τοῦ πολέμου, καὶ νὰ συντάξῃ ἔκθεσιν διὰ τὴν Κυβέρνησιν τῆς Α. Μεγαλειότητος, ἐμφαίνουσας τὸ συμπέρασμα εἰς ὃ καταλήγει στηριζομένη ἐπὶ τῶν ἤδη ἀναχθεῖσῶν μαρτυριῶν.”

Δὲν θὰ παρεῖλκεν ἴσως, ἂν, προτοῦ προβῶμεν εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τοῦ τρόπου καθ’ ὃν ἐκάμομεν χρῆσιν τῆς πρὸ ἡμῶν τεθείσης ὕλης καὶ τίνα εἶναι τὰ συμπεράσματα εἰς ἃ κατελήξαμεν, ἀναφέρωμεν τὸν τρόπον καθ’ ὃν αἱ μαρτυρικαὶ ἠλθον εἰς φῶς, καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν.

Κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον τοῦ 1914, ἐντολῇ τοῦ Πρωθυπουργοῦ, συνετάχθη πρακτικὸν καὶ ὑπεγράφη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τοῦ Γενικοῦ Εἰσαγγελέως. Τὸ Πρακτικὸν τοῦτο ἀνέφερε τὴν ἀνάγκην ἣτις παρουσιάσθη πρὸς ἐξακριβῶσιν τῶν κατηγοριῶν περὶ ἀπανθρωπίας καὶ ὁμότητος αἵτινες ἐγένοντο ἐναντίον τῶν Γερμανῶν στρατιωτῶν, καὶ ἐδείκνυε τὰς ληπτέας προφυλάξεις κατὰ τὴν συλλογὴν τῶν ἀποδείξεων αἵτινες θὰ ἐχρειάζοντο πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀκριβείας των. Συμφώνως πρὸς τὸ πρακτικὸν τοῦτο, διαβήματα ἐγένοντο ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν πρὸς συλλογὴν ἀποδείξεων, πολλὰ δὲ πρόσωπα ἄτινα θὰ ἠδύναντο νὰ δώσωσι ταύτας ἐκλήθησαν καὶ ἐξητάσθησαν.

Τρεῖς ἢ τέσσαρας περίπου μῆνας πρὸ τοῦ διορισμοῦ τῆς Ἐπιτροπῆς, τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν συνέλεγε μέγαν ὄγκον ἀποδείξεων.

Αἱ ἀποδείξεις αὗται ἐλήφθησαν παρὰ Βέλγων μαρτύρων, ὧν τινες μὲν ἦσαν στρατιῶται, ἀλλ’ οἱ πλείστοι πολῖται ἐκ τῶν πόλεων καὶ χωριῶν δι’ ὧν διήλθεν ὁ Γερμανικὸς στρατὸς, καὶ παρὰ Βρεττανῶν ἀξιωματικῶν ἢ στρατιωτῶν.

Πλέον τῶν 1200 καταθέσεων τῶν γεννημένων ὑπὸ τῶν μαρτύρων τούτων ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν καὶ ἐμελετήθησαν. Σχεδὸν πᾶσαι αἱ καταθέσεις αὗται ἐλήφθησαν ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ

Σέρ Καρόλου Μάθιους, προϊσταμένου τῆς Εἰσαγγελείας, καὶ τοῦ κυρίου Ἐ. Γκριμγούδ Μαῖρς, Δικηγόρου, ἐνῶ ἐπιπροσθέτως ὁ Καθηγητῆς Ἰ. Χ. Μόργαν συνέλεξε ἀριθμὸν τινα δηλώσεων κυρίως παρὰ Βρεττανῶν στρατιωτῶν, αἵτινες ἐπίσης ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν.

Ἡ ἀπαιτουμένη ἐργασία πρὸς ἐξασφάλισιν, ἐν σχετικῶς βραχεῖ χρονικῶ διαστήματι τόσον μεγάλου ἀριθμοῦ δηλώσεων παρὰ μαρτύρων διεσκορπισμένων ἀνὰ ὀλόκληρον τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον, ἠνάγκασεν ἡμᾶς νὰ μεταχειρισθῶμεν πολλοὺς ἀνακριτὰς.

Αἱ καταθέσεις εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις ἐλήφθησαν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ὑπὸ κυρίων ἐχόντων νομικὰς γνώσεις καὶ νομικὴν πείραν, καίτοι, ἐννοεῖται, δὲν εἶχον ἐξουσίαν νὰ ἐπιβάλλωσιν ὄρκον. Εἶχον ἐντολὴν νὰ μὴ “παρασύρῳσι” τοὺς μάρτυρας ἢ νὰ ὑποβάλλωσιν εἰς αὐτοὺς παραπειστικὰς ἐρωτήσεις, ἐπίσης δὲ νὰ ἐπιβάλλωσιν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐντύπωσιν περὶ τῆς ἀνάγκης ἣτις ὑπῆρχεν ἵνα δώσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν ἐπιμελῶς καὶ ἀκριβῶς.

Ἐπίσης εἶχον ἐντολὴν νὰ διεξαγάγωσι τὰς μαρτυρικὰς ἀποδείξεις μετὰ κρίσεως, καὶ ἐφ’ ὅσον ἦτο δυνατὸν νὰ ἰκανοποιήσωσιν ἑαυτοὺς, ὑποβάλλοντες ἐρωτήσεις προερχομένας ἐξ αὐτῆς τῆς μαρτυρίας, ὅτι ὁ μάρτυς ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν. Ὁφείλον, πράγματι, νὰ τοὺς ἀνακρίνωσιν, ἐφ’ ὅσον ἡ δοθεῖσα μαρτυρία προσέφερεν ὕλην πρὸς ἀνάκρισιν.

Εἶδομεν πολλοὺς τῶν κυρίων τούτων καὶ συνωμιλήσαμεν μετ’ αὐτῶν, ἐνεποίησε δὲ ἡμῖν ζωηρὰν ἐντύπωσιν ἡ ἰκανότης των, καὶ ἡ ἀμεροληψία μεθ’ ἧς ἔφερον τὸ ἔργον των εἰς πέρας. Ἐσμὲν βέβαιοι ὅτι αἱ δοθεῖσαι εἰς αὐτοὺς ὁδηγαὶ ἐτηρήθησαν εὐσυνειδητῶς.

Εἰς πολλὰς περιπτώσεις οἱ λαβόντες τὴν μαρτυρίαν, προσέθεσαν τὰ σχόλιά των περὶ τῆς εὐφυΐας καὶ τῶν τρόπων τῶν μαρτύρων, ἀναγράφοντες τὴν ἐντύπωσιν ἣν ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἀπεκόμισε, καὶ ὑποδεικνύοντες περιπτώσεις τινὰς ἐν αἷς τὰ λεχθέντα ἐφαίνοντο αὐτοῖς παρέχοντα ἀμφιβολίαν ἢ ὑπόνοιαν. Ἡ ἐπιτροπὴ, ὅταν ἐξῆγε τὸ συμπέρασμά της περὶ τῆς ἀποδείξεως ὑπεστηρίχθη πολὺ ὑπὸ τῶν γνωματεύσεων τούτων, καὶ γενικῶς ἀπέρριψε πᾶσαν κατάθεσιν περὶ ἧς ἀνεφέρετο γνώμη διαφέρουσα τῆς γνώμης τοῦ μαρτυρος.

Ἡ θέσις αὕτη φαίνεται ἡμῖν κατάλληλος ἵνα ἀναφέρωμεν τὴν ἀνεκτίμητον βοήθειαν ἧς ἐτύχομεν παρὰ τῶν ἡμετέρων γραμματέων κκ. Ἐ. Γκριμγούδ Μαῖρς καὶ Γ. Ἰ. Χ. Βρόδρικ, ὧν ἡ προσεκτικὴ ἐπιμέλεια καὶ λεπτομερὴς γνώσις τῆς μαρτυρίας προσήνεγκον ἡμῖν μεγίστην ὑπηρεσίαν. Ἄνευ τῆς ἐπιτηδειότητός των, κρίσεως, καὶ ἀκαμάτου φιλεργίας ἐν τῇ ἐξετάσει καὶ ἐκτιμῆσει ἐκάστου μέρους τόσον μεγάλου ὄγκου μαρτυρίας θὰ ἀπησχόλει ἡμᾶς ἐπὶ ἐξ μῆνας ἀντὶ τριῶν.

Αἱ ἐν περιθωρίῳ παραπομπᾶι τῆς ἐκθέσεως ταύτης δεικνύουσι τὴν εἰδικὴν κατάθεσιν ἢ καταθέσεις ἐφ’ ὧν στηρίζονται αἱ ἐκθέσεις αἱ γενόμεναι ἐν τῷ κειμένῳ.

Αὐταὶ αἱ ἐν τῷ Παραρτήματι τυπωθεῖσαι καταθέσεις δεικνύουσιν ὅτι αἱ ἀφηγήσεις ἐβασανίσθησαν λεπτομερῶς, εἰς οὐδεμίαν δὲ τούτων ἠδυνήθημεν ν' ἀνακαλύψωμεν ἴχνος προθέσεως πρὸς "κατασκευὴν κατηγορίας" κατὰ τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ. Ἐλήφθη φροντὶς νὰ ἐντυπωθῇ εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ μάρτυρος ὅτι τὸ νὰ δώσῃ μαρτυρίαν ἦτο σπουδαῖον καὶ σοβαρὸν ζήτημα, ἐκάστη δὲ τῶν ὑποβληθεισῶν ἡμῖν καταθέσεων ἦτο ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ μάρτυρος ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἀνακριτοῦ. εἶναι ἀξιοσημείωτον χαρακτηριστικὸν πολλῶν τῶν καταθέσεων, ὅτι αὐταί, καίπερ ληφθεῖσαι εἰς διαφόρους τόπους καὶ κατὰ διαφόρους ἡμερομηνίας, καὶ παρὰ διαφόρων νομομαθῶν ἐκ μέρους διαφόρων μαρτύρων, συνήθως ἐπιβεβαιοῦσιν ἀλλήλας κατὰ τρόπον καταπληκτικόν.

Πᾶσαι αἱ μαρτυρίαι ἀνεγράφησαν αὐτολεξεὶ ὡς αὐταὶ ἐγένοντο ὑπὸ τῶν μαρτύρων, ὅπου δὲ οὗτοι ὠμίλησαν, ὡς ἔπραξαν οἱ Βέλγοι μάρτυρες, Φλαμανδιστὶ ἢ Γαλλιστὶ, κατεβλήθη προσπάθεια πρὸς ἐξεύρεσιν ἀρμοδίων διερμηνέων, καὶ πρὸς βεβαίωσιν ὅτι ἡ μετάφρασις ἦτο ἀκριβής.

Σπανίως οἱ Βέλγοι οὗτοι μάρτυρες δεικνύουσιν ἐπιθυμίαν νὰ περιγράψωσιν ὅ, τι εἶδον ἢ ὑπέφερον. Οἱ νομομαθεῖς οἱ λαβόντες τὰς καταθέσεις ἐξεπλάγησαν ἰδόντες πόσον ὀλίγην ἐκδικητικότητα ἢ πάθος αὐταὶ ἔδειξαν, καὶ πόσον ἦσαν αἱ διηγήσεις των γενικῶς ἐλεύθεραι ἀπὸ συγκινητικὰς ἐξάφνης. Πολλοὶ ἐδίσταζον νὰ ὀμιλήσωσιν ἐκ φόβου μὴ τὰ λεχθέντα ἀν' ἐδημοσιεύοντό ποτε ἔθετον εἰς κίνδυνον τοὺς φίλους καὶ συγγενεῖς των ἐν τῇ πατρίδι των, καὶ ἐδέησε νὰ δοθῇ αὐτοῖς ἀπόλυτος ὑπόσχεσις ὅτι ὀνόματα δὲν θὰ ἀπεκαλύπτοντο.

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον τὰ ὀνόματα παρελήφθησαν.

Μέγας ἀριθμὸς καταθέσεων καὶ ἀποσπασμάτων ἐκ καταθέσεων εὐρίσκεται ἐν τῷ παραρτήματι Α, καὶ ἐφιστᾶται ἐπ' αὐτῶν ἡ προσοχή σας. εἰς πᾶσας τὰς περιπτώσεις αἱ καταθέσεις ἐδόθησαν ὅσον ἦτο δυνατόν (διότι συντόμευσις πολλάκις ἦτο ἀπαραίτητος) μὲ τὰς ἀκριβεῖς λέξεις τοῦ μάρτυρος, ὅποτεδῆποτε δὲ ἐγένετο δῆλωσις τις παρὰ τινος μάρτυρος τείνουσα νὰ ἀθρώσῃ τὰ Γερμανικὰ στρατεύματα, αὕτη ἐγράφη αὐτολεξεὶ. Ἀποκοπαὶ ἐγένοντο μόνον ὅπου ἔθεωρήθη ἀναγκαῖον ν' ἀποκρυβῇ ἡ ταυτότης τοῦ καταθέτου, ἵνα παραλειφθῇ ὅ, τι ἦτο ἀπλῶς ἐξ ἀκοῆς δῆλωσις, ἢ ἦτο ἀπλῶς ἀντιφατικόν. εἰς πᾶσαν περίπτωσιν τὸ ὄνομα καὶ ἡ περιγραφή τῶν μαρτύρων δίδονται εἰς τὰς ἀρχικὰς καταθέσεις καὶ εἰς ἀντίγραφα δοθέντα ἡμῖν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Α. Μεγαλειότητος. Τὰ πρωτότυπα εὐρίσκονται ὑπὸ φύλαξιν ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐσωτερικῶν, ἐνθα θὰ ὤσι προσιτὰ, ἐν περιπτώσει ἀνάγκης, πρὸς παροχὴν πληροφοριῶν μετὰ τὸ πέρασ τοῦ πολέμου.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἔχει ἐπίσης πρὸ αὐτῆς ἀριθμὸν τινα ἡμερολογίων εὐρεθέντων ἐπὶ Γερμανῶν νεκρῶν. φαίνεται ὅτι εἶναι συνήθεια εἰς τὸν Γερμανικὸν στρατὸν ἵνα οἱ στρατιῶται ἐνθαρρύνωνται εἰς τήρησιν ἡμερολογίων καὶ περιγραφῆν ἐν αὐτοῖς τῶν κυριωτέρων

γεγονότων ἐκάστης ἡμέρας. Πολλὰ τῶν ἡμερολογίων τούτων συλλεγέντα ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης ὅτε τὰ Βρεττανικὰ στρατεύματα ἐπροχώρου ἐπὶ ἐδάφους ὅπερ εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, ἐστάλησαν εἰς τὸ Γενικὸν Ἀρχηγεῖον εἰς Γαλλίαν καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν εἰς Ἀγγλίαν. Περιήλθον εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Γραφείου Πληροφοριῶν τῶν Αἰχμαλώτων Πολέμου (The Prisoners of War Information Bureau), καὶ ἐνεχειρίσθησαν ὑπὸ τοῦ γραφείου τούτου πρὸς τοὺς ἡμετέρους γραμματεῖς. Μετεφράσθησαν μετὰ μεγίστης προσοχῆς. Ἐπεθεωρήσαμεν αὐτὰ καὶ ἐπέισθημεν ἀπολύτως περὶ τῆς γνησιότητός των. Ἐρριψαν σπουδαῖον φῶς ἐπὶ τῶν μεθόδων ὧν ἐγένετο χρῆσις εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου. Ὑπὸ τινα ἔποψιν, πράγματι, τὰ ἔγγραφα ταῦτα, ἀποτελοῦσι τὸ βαρύτερον μέρος τῆς μαρτυρίας, διότι προέρχονται ἐξ ἐχθρικῆς πηγῆς, καὶ δὲν εἶναι ἐπιδεκτικὰ κατηγορίας ἐπὶ προκαταλήψει εἰς ἣν πιθανὸν νὰ ἔδιδεν ὑπόψιαν ἡ Βελγικὴ μαρτυρία. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν γίνεται παραπομπὴ εἰς τὰ ἡμερολόγια ταῦτα ἐν τῷ κειμένῳ τῆς ἐκθέσεως. Ἐν τῷ παραρτήματι Β ἔχουσι δημοσιευθῆ μᾶλλον ἐκτενῶς εἰς τε τὸ Γερμανικὸν πρωτότυπον καὶ τὴν Ἀγγλικὴν μετάφρασιν, μετὰ τινων φωτογραφιῶν σημαντικωτέρων καταχωρήσεων.

Ἐν παραρτήματι Γ δημοσιεύονται Γερμανικαὶ τινες προκηρύξεις. Αἱ πλείσται τούτων περιλαμβάνονται εἰς τὴν Βελγικὴν Ἐκθεσιν ὑπ' ἀριθμὸν VI, ἣτις ἐχορηγήθη ἡμῖν. Δείγματα πρωτοτύπων προκηρύξεων ἐκδοθεισῶν ὑπὸ τῶν Γερμανικῶν Στρατιωτικῶν Ἀρχῶν ἢ τῇ διαταγῇ αὐτῶν καὶ τοιχοκολληθεισῶν εἰς τὰς ἀναφερομένας Βελγικὰς ἢ Γαλλικὰς πόλεις, ἐχορηγήθησαν ἡμῖν, ἀντίγραφα δὲ τούτων δημοσιεύονται ἐν τῷ Γ Παραρτήματι.

Τὸ Παράρτημα Δ περιέχει τοὺς κανόνας τῆς ἐν Χάγη συμβάσεως πραγματευομένης περὶ τῆς διεξαγωγῆς πολέμου κατὰ ξηρὰν ὡς αὕτη ἐγένετο παραδεκτὴ τῷ 1907, τῆς Γερμανίας οὔσης μιᾶς τῶν ὑπογραφασῶν Δυνάμεων.

Ἐν Παραρτήματι Ε εὐρίσκεται ἐκλογὴ δηλώσεων συλλεγισῶν ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ Μόργαν.

Τὰ πέντε ταῦτα Παραρτήματα περιλαμβάνονται εἰς ἰδιαίτερον τόμον.

Πραγματευθέντες περὶ τῶν μαρτυριῶν, ἀνεγνωρίσαμεν πόσον σπουδαῖον ἦτο νὰ ζυγίσωμεν αὐτὰς αὐστηρῶς, καὶ ἐφ' ὅσον αἱ περιστάσεις ἐπέτρεπον, ἠκολουθήσαμεν τὰς ἀρχὰς τὰς ἀνεγνωρισμένας ὑπὸ τῶν δικαστηρίων τῆς Ἀγγλίας, τῶν Βρεττανικῶν Ὑπερποντίων Ἀποικίων, καὶ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Ἐπίσης (ὡς εἴπομεν ἤδη ἀνωτέρω), ἐθέσαμεν κατὰ μέρος τὴν μαρτυρίαν οἰωνδῆποτε μαρτύρων οἵτινες δὲν ἐνεποίησαν εὐνοϊκὴν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς νομικοὺς οἵτινες ἔλαβον τὰς καταθέσεις των, καὶ ἀπέρριψαν τὴν ἐξ ἀκοῆς μαρτυρίαν πλὴν εἰς περιπτώσεις ἐν αἷς ἡ φήμη ἐχορήγει ἀκουσίαν διαβεβαίωσιν γεγονότων ἐν σχέσει πρὸς τὰ ὅποια ἡμεῖς κατείχομεν ἤδη ἀπ' εὐθείας μαρτυρίαν ἐξ ἄλλης πηγῆς, ἢ

ἐξήγει κατὰ φυσικὸν τρόπον γεγονότα ἀτελῶς διηγηθέντα ἢ ἄλλως περίπλοκα.*

Εἶναι φυσικὸν νὰ ἐρωτήσῃ τις ἂν μέγα μέρος τῶν δοθεισῶν μαρτυριῶν, ἰδίᾳ παρὰ Βέλγων μαρτύρων, δὲν ὀφείλεται πιθανῶς εἰς ἕξαψιν καὶ ὑπερβολικὰς συγκινήσεις, καὶ ἂν, πλὴν προμελετημένης ψευδολογίας πρόσωπα τὰ ὅποια ἐννοοῦσι νὰ εἴπωσι τὴν ἀλήθειαν μὴ ἴσως ἐν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ὑστερικῇ καταστάσει ἐφαντάσθησαν ὅτι εἶδον τὰ πράγματα ἅτινα λέγουσιν ὅτι εἶδον. Ἀμφότεροι οἱ νομικοὶ οἵτινες ἔλαβον τὰς καταθέσεις, καὶ ἡμεῖς ὅτε ἤλθομεν νὰ ἐξετάσωμεν αὐτὰς, πλήρως ἀνεγνωρίσαμεν τὴν πιθανότητα τούτων. Οἱ νομικοὶ, ὡς παρετηρήσαμεν ἤδη, ἐκοπίασαν νὰ ζυγίσωσιν ἐκάστην μαρτυρίαν καὶ εἴτε ἀπέρριψαν αὐτὴν, ἢ προσήρησαν σημεῖωσιν δυσπιστίας εἰς τὴν μαρτυρίαν ἐκείνων οἵτινες δὲν ἐνεποίησαν εἰς αὐτοὺς εὐνοϊκὴν ἐντύπωσιν· ἐξηκολουθήσαμεν τὸ κοσκίνισμα ἔτι περαιτέρω, παραλείποντες ἐπίσης ἐκ τῶν μαρτυρικῶν καταθέσεων ἐκείνας ἐν αἷς εὐρομέν τι ὅπερ ἐφαίνετο ὄλως ἐξαιρετικόν, ὥστε νὰ γείνη παραδεκτὸν ἐπὶ τῇ πίστει ἐνὸς καὶ μόνοῦ μάρτυρος, ἢ ἐλάχιστα ὑποστηριζόμενον παρ' ἄλλης μαρτυρίας ἀγούσης εἰς τὰ αὐτὰ γεγονότα. Οὕτω πολλαὶ καταθέσεις παρελείφθησαν, ἐφ' ὧν καίπερ πιθανῶς ἀληθῶν, νομίζομεν ἀσφαλέστερον νὰ μὴ βασισθῶμεν.

Ἐν τούτοις, παρὰ τὰς ἐπιφυλάξεις ταύτας, ἤρχισαμεν τὴν ἀνάκρισιν μετ' ἀμφιβολιῶν περὶ ἐπιτεύξεως θετικοῦ ἀποτελέσματος, ἀλλ' ὅσον πλέον ἐπροχωροῦμεν καὶ ὅσον περισσοτέρας μαρτυρίας ἐξητάζομεν, τόσοον περισσότερον ἠλαττοῦτο ἡ ἀμφιβολία μας. Ἴσως νὰ ὑπῆρχεν ὑπερβολὴ τις παρ' ἐνὶ μάρτυρι, πιθανῶς ἀπάτη παρ' ἐτέρῳ, ἀνακρίβεια παρὰ τρίτῳ. "Ὅταν ὅμως εὐρομεν ὅτι πράγματα τὰ ὅποια κατ' ἀρχὰς ἐφάνησαν ἀπίθανα, ἐμαρτυροῦντο ὑπὸ πολλῶν μαρτυριῶν προερχομένων ἐκ διαφόρων μερῶν μὴ ἐχόντων συγκοινωνίαν μεταξύ τῶν καὶ οὐδὲν γνωριζόντων περὶ τῶν μαρτυριῶν ἀλλήλων, τὰ σημεῖα ἐφ' ὧν πᾶσαι συνεφώνουν κατέστησαν προφανέστερον ἀληθῆ. "Ὅτε δὲ αὕτη ἡ συρροὴ μαρτυριῶν, αὕτη ἡ σύμπτωσις ἐπὶ πραγμάτων ἅτινα ἦσαν κατ' οὐσίαν τὰ αὐτὰ γεγονότα, ἐδεικνύετο εἰς ἑκατοντάδας καταθέσεων, ἢ ἀλήθεια τῶν καταφανῶν τούτων γεγονότων ἐξήρετο ἀναμφηρίστως. Ἡ ἰσχὺς τῶν μαρτυριῶν εἶναι ἐπισωρευτικῇ. Ἡ ἀξία τῶν δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ μόνον διὰ τῆς προσεκτικῆς ἀναγνώσεώς των ἐν συνόλῳ. Ἐὰν ἐχρειάζετο ἐπὶ πλέον διαβεβαίωσις τις, τὴν εὐρομεν ἐν τοῖς ἡμερολογίοις ἐν οἷς Γερμανοὶ ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται ἀπεμνημόνευσαν γεγονότα οἷα ἀκριβῶς καταθέτουσιν οἱ Βέλγοι μάρτυρες.

* Π.χ. τὸ πτώμα ἐνὸς ἀνδρὸς εὐρέθη ἐπὶ τοῦ κατωφλίου ἢ γυνὴ τις ἐθεάθη φέρουσα δείγματα βίας. Ἐν μέρει τὰ γεγονότα ἔχουσιν ἀποδειχθῆ διὰ τῆς κατ' εὐθείαν μαρτυρίας τοῦ πρ. σώπου τοῦ ἰδόντος ταῦτα. Πληροφροῖα ἐξητήθη παρ' αὐτοῦ περὶ τῶν περιστάσεων ὅφ' ἃς ὁ θάνατος ἢ ἡ βία ἔλαβε χώραν. Οἱ θεαταὶ οἵτινες εἶδον τὰ περιστατικά, ἀλλ' οἵτινες δὲν εἶναι νῦν παρόντες, διηγοῦνται ὅ, τι εἶδον, τοῦτ' δὲ διαβιβάζεται ὑπὸ τοῦ μάρτυρος εἰς τὸν ἀνακριτὴν καὶ ἀναγράφεται εἰς τὰς καταθέσεις. Δὲν ἐδιστάσαμεν νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει τοιαύτην μαρτυρίαν.

Οἱ ἔμπειροι νομικοὶ οἱ λαβόντες τὰς καταθέσεις μᾶς λέγουσιν ὅτι μετέβησαν ἐκ τοῦ αὐτοῦ σταδίου ἀμφιβολίας εἰς τὸ αὐτὸ στάδιον τῆς πεποιθήσεως. Ἐπίσης καὶ οὗτοι ἤρξαντο τοῦ ἔργου τῶν ἐν πνεύματι ἀμφιβολίας, ἀναμένοντες νὰ εὔρωσι μέγα μέρος τῶν μαρτυριῶν χρωματισμένον διὰ πάθους ἢ δοθὲν ἐν ἐξάψει. Ἀλλὰ ἐνεποίησεν εἰς αὐτοὺς ἐντύπωσιν ἡ γενικὴ μετριοπάθεια καὶ ἡ πραγματικὴ ψυχραιμία τῶν μαρτύρων. Ἀνεκρίναμεν αὐτοὺς, ἰδίως περὶ τινῶν τῶν καταπληκτικωτέρων καὶ ἀποτροπαιοτέρων γεγονότων, ἅτινα φαίνονται ἐν ταῖς πρὸ ἡμῶν κατατεθειμέναις μαρτυρίαις, καὶ ὅπου ἐξέφραζον ἀμφιβολίαν τινὰ ἀπεκλείσαμεν τὴν μαρτυρίαν, παραδεχόμενοι αὐτὴν ὅσον ἀφορᾷ τὰς περιπτώσεις ἐν αἷς ἐδήλωσαν ὅτι οἱ μάρτυρες ἐφαίνοντο εἰς αὐτοὺς λέγοντες τὴν ἀλήθειαν καὶ ὅτι αὐτοὶ οὗτοι ἐπίστευον ὅτι τὰ ἀναφερόμενα γεγονότα πράγματα συνέβησαν. Δι' αὐτὸν δὲ τὸν λόγον κατεχωρίσαμεν μεταξὺ τῶν καταθέσεων τῶν τυπωθειῶν ἐν τῷ Παραρτήματι πολλὰς περιπτώσεις ἃς ἴσως μόλις νὰ ἐθεωροῦμεν πιστευτὰς.

Ἡ ἐπιτροπὴ διεξήγαγε τὰς ἐρεῦνας τῆς καὶ ἐξήγαγε τὰ συμπεράσματά της ἀνεξαρτήτως τῶν ἐκθέσεων τῶν δημοσιευθειῶν ὑπὸ τῶν Γαλλικῶν καὶ Βελγικῶν Ἐπιτροπῶν, ἀλλὰ δὲν ἔχει λόγον ἢ ἀμφιβάλῃ ὅτι τὰ συμπεράσματα ταῦτα εἶναι κατ' οὐσίαν σύμφωνα πρὸς τὰ ἐπιτευχθέντα συμπεράσματα ὑπὸ τῶν δύο τούτων ἐπιτροπῶν.

Διάταξις τῆς ἐκθέσεως.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν πλαισίωσιν καὶ διάταξιν τῆς ἐκθέσεως, ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον νὰ παρουσιάσωμεν πρῶτιστα πάντων ὅ, τι δύναται νὰ κληθῇ γενικὴ ἱστορικὴ ἀφήγησις τῶν συμβεβηκότων καὶ τῶν ὄρων οἵτινες ἐπεκράτησαν εἰς τὰ μέρη τοῦ Βελγίου τὰ κείμενα κατὰ μῆκος τῆς Γερμανικῆς πορείας, κατόπιν δὲ νὰ ἐκθέσωμεν τὰς μαρτυρίας περὶ ἰδιαιτέρων τινῶν τάξεων προσβολῶν ἐναντίον τῶν ἐθίμων τοῦ πολέμου παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς, μαρτυρίας δεικνύσας μέχρι ποίου βαθμοῦ αἱ προβλέψεις τῆς ἐν Χάγη Συμβάσεως περὶεφρονήθησαν.

Ἡ μέθοδος αὕτη, ἀναμφιβόλως, συνεπάγεται ἀρκετὰς ἐπαναλήψεις διότι τινὰ τῶν ἀδικημάτων, ἀνήκοντα εἰς τὸ τελευταῖον μέρος τῆς Ἐκθέσεως, θὰ ἔχωσιν ἤδη ἀναγραφὴν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἐνθα γίνεται λόγος περὶ τῆς εἰς Βέλγιον ἐπιδρομῆς. Ἄλλ' ἡ σπουδαιότης δημοσιεύσεως συναφούς ἀφήγησεως γεγονότων φαίνεται ὅτι ἐλαττώνει τὸ μειονέκτημα τῆς τυχαίας ἐπαναλήψεως.

Ἡ ἐκθεσις ἔνεκα τούτου διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, ἦτοι:—

- (Α) Ἀνάλυσιν καὶ περίληψιν μαρτυριῶν ἀφορωσῶν τὴν διαγωγὴν τῶν Γερμανικῶν Στρατευμάτων ἐν Βελγίῳ ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἀστυκὸν πληθυσμὸν τῆς χώρας ταύτης κατὰ τὰς πρώτας ὀλίγας ἐβδομάδας τῆς ἐπιδρομῆς.

(B) Ἐξέτασιν τῶν μαρτυριῶν ἐν σχέσει πρὸς παραβάσεις τῶν κανόνων καὶ ἐθίμων τοῦ πολέμου, καὶ πρὸς πράξεις ἀπανθρωπίας, διαπραχθείσας ὑπὸ Γερμανῶν Στρατιωτῶν ἢ ὁμάδων Στρατιωτῶν κατὰ τοὺς πρώτους τέσσαρας μῆνας τοῦ πολέμου, εἴτε ἐν Βελγίῳ εἴτε ἐν Γαλλίᾳ.

Τὸ δεύτερον μέρος πάλιν ὑποδιηρέθη εἰς δύο τμήματα:—

(α) Ἀδικήματα διαπραχθέντα κατὰ μὴ μαχομένων πολιτῶν διαρκούσης τῆς διεξαγωγῆς τοῦ πολέμου ἐν γένει.

(β) Ἀδικήματα διαπραχθέντα κατὰ μαχητῶν, εἴτε ἐν Βελγίῳ εἴτε ἐν Γαλλίᾳ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ Α΄.

Η ΔΙΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑΤΩΝ ΕΝ ΒΕΛΓΙΩ.

Καίτοι ἡ οὐδετερότης τοῦ Βελγίου ἠγγυήθη διὰ συνθήκης ὑπογραφείσης τῷ 1839, εἰς ἣν ἡ Γαλλία, Πρωσσία, καὶ Μεγάλη Βρεττανία ἔλαβον μέρος, καὶ ἄν και, πλὴν γενικῶς οἰωνδήποτε καθηκόντων ἀπορρεόντων ἀπὸ συνθήκης, οὐδὲν ἐμπόλεμον ἔθνος δικαιούται ν' ἀξιώσῃ διάβασιν τοῦ στρατοῦ του διὰ μέσου τοῦ ἐδάφους οὐδετέρου τινὸς κράτους, ἢ θέσις ἦν τὸ Βέλγιον κατεῖχε μεταξὺ τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τῆς Γαλλίας ἠνάγκασεν αὐτὸ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει τὴν πιθανότητα ὅτι ἐν περιπτώσει πολέμου μεταξὺ τῶν δύο τούτων Δυνάμεων ἡ οὐδετερότης του ἴσως νὰ μὴ ἐτηρεῖτο σεβαστῆ. Τῷ 1911 ὁ Βέλγος ἐν Βερολίνῳ Πρέσβυς ἐζήτησε διαβεβαίωσιν παρὰ τῆς Γερμανίας ὅτι αὕτη θὰ ἐτήρει τὴν Συνθήκην τοῦ 1839 ὁ δὲ Καγκελλάριος τῆς Αὐτοκρατορίας ἐδήλωσεν ὅτι ἡ Γερμανία δὲν προϋτίθετο νὰ παραβιάσῃ τὴν Βελγικὴν οὐδετερότητα. Πάλιν τῷ 1913 ὁ Γερμανὸς Ὑπουργὸς εἰς τινα συνεδρίασιν ἐπιτροπῆς τοῦ 'Ράιχσταγ ἐπὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ ἐδήλωσεν ὅτι "ἡ Βελγικὴ οὐδετερότης προβλέπεται ὑπὸ διεθνῶν συνθηκῶν ἢ δὲ Γερμανία εἶναι ἀποφασισμένη νὰ σεβασθῇ τὰς συνθήκας ἐκεῖνας."

Τέλος, τὴν 31 Ἰουλίου 1914, ὅτε ὁ κίνδυνος πολέμου μεταξὺ Γερμανίας καὶ Γαλλίας ἐφαίνετο ἐπικείμενος, ὁ κύριος Φὸν Βύλωβ, Πρέσβυς τῆς Γερμανίας ἐν Βρυξέλλαις, ἐρωτηθεὶς παρὰ τοῦ Βελγικοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ἀπήντησεν ὅτι ἦτο ἐν γνώσει τῶν διαβεβαιώσεων τῶν δοθεισῶν ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ Καγκελλαρίου τῷ 1911, καὶ ὅτι "ἦτο βέβαιος ὅτι τὰ αἰσθήματα τὰ ἐκφρασθέντα τῷ "καιρῷ ἐκεῖνῳ δὲν μετεβλήθησαν." Ἐν τούτοις, τὴν 2αν Αὐγούστου, ὁ αὐτὸς Πρέσβυς ἐπαρουσίασε διακοίνωσιν πρὸς τὴν Βελγικὴν Κυβέρνησιν δι' ἧς ἐζήτηι διάβασιν διὰ μέσου τοῦ Βελγίου ὑπὲρ τοῦ Γερμανικοῦ Στρατοῦ ἐπὶ ποινη ἄμέσου κηρύξεως πολέμου. Οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ἔθνους, ἐκπλαγέντες διὰ τὸ αἰφνίδιον τῆς ἐγέρσεως τοῦ φοβεροῦ τούτου πολεμικοῦ νέφους ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ὀρίζοντος, συνησπίσθησαν περὶ τὸν Βασιλέα ἐν τῇ ἀποφάσει Του ν' ἀρνηθῇ τὴν αἴτησιν καὶ νὰ παρασκευασθῇ πρὸς ἀντίστασιν. Ἦσαν ἐν γνώσει τοῦ κινδύνου ὅστις θὰ ἠπέλκει τὸν ἀστυκὸν πληθυσμὸν τῆς χώρας ἐὰν ὑπεβάλλετο εἰς τὸν πειρασμὸν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης. Συνεπῶς ἐξεδόθησαν διαταγαὶ ὑπὸ τῶν πολιτικῶν διοικητῶν τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ ὑπὸ τῶν Δημάρχων τῶν πόλεων, ὅτι οἱ πολῖται δὲν ἔπρεπε νὰ λάβωσι μέρος εἰς ἐχθροπραξίας οὐδὲ νὰ προκαλέσωσι τοὺς ἐπιδρομείς. "Ἴνα δὲ μὴ δοθῇ δικαιολόγησις πρὸς αὐστηρότητας, οἱ πληθυσμοὶ πολλῶν σημαντικῶν πόλεων ἐνετάλησαν νὰ παραδώσωσι πάντα τὰ πυροβόλα ὄπλα εἰς τὰς χεῖρας τῶν τοπικῶν ἀρχῶν.

Τούτο συνέβη τὴν 2αν Αὐγούστου. Τὴν ἑσπέραν τῆς 3ης Αὐγούστου τὰ Γερμανικὰ Στρατεύματα διέβησαν τὰ σύνορα. Ἡ καταγίς ἐξέσπασε τόσον αἰφνιδίως ὥστε δὲν ἐδόθη καιρὸς εἰς οὐδένα νὰ ἀντιληφθῆ τὴν κατάστασιν. Οἱ Γερμανοὶ φαίνεται ὅτι ἀνέμενον εὐκόλου διάβασιν. Ὁ Βελγικὸς πληθυσμὸς, οὐδέποτε ὄνειρευόμενος ἐπίθεσιν, ἐξεπλάγη καὶ ἐξαθαμβώθη.

ΛΙΕΓΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΑ.

Τὴν 4ην Αὐγούστου αἱ ὁδοὶ αἱ ἄγουσαι εἰς Λιέγην ἀπὸ βορειανατολικῶν, ἀνατολικῶν, καὶ μεσημβρινῶν εἶχον καλυφθῆ ὑπὸ Γερμανῶν Οὐσσάρων καὶ Οὐλάνων ἐπείγομένων νὰ καταλάβωσι τὴν πέραν τοῦ Μόζα δίοδου. Ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐπιχειρήσεων ὁ ἀστυκὸς προελάσεως ἔλαβε πείραν τῶν ἄκρων φρικαλεότητων τοῦ πολέμου. “Τὴν Τετάρτην Αὐγούστου,” λέγει εἰς μάρτυς εἰς τὸ “Ερβ, χωρίον οὐ μακρὰν τῶν συνόρων, “εἶδον, περὶ τὴν δευτέραν μεταμεσημβρινὴν “ὄραν, πλησίον τοῦ σταθμοῦ, πέντε Οὐλάνους· αὐτοὶ ἦσαν οἱ “πρῶτοι Γερμανοὶ στρατιῶται οὓς εἶδον. Τούτους ἠκολούθει εἰς “Γερμανὸς ἀξιωματικὸς καὶ τινες στρατιῶται ἐπὶ αὐτοκινήτου. Οἱ “ἐν τῷ αὐτοκινήτῳ ἐκάλεσαν δύο νεανίας ἰσταμένους περὶ τὰς “τριάκοντα ὑάρδας μακρὰν.

α 2.*

“Οἱ νέοι, φοβηθέντες, ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, οἱ Γερμανοὶ δὲ τότε “ἐπυροβόλησαν καὶ ἐφόνευσαν τὸν ἓνα ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Δ. . . .” Ὁ φόνος τοῦ ἀθῶου τούτου πολίτου φυγάδος ἦτο ὁ πρόλογος τῆς πυρπολήσεως καὶ δηρώσεως τοῦ “Ερβ καὶ ἄλλων χωρίων πλησίον κειμένων, τοῦ πυροβολισμοῦ ἀδιακρίτως πολιτῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων, καὶ τῆς ὀργανωμένης στρατιωτικῆς θανατώσεως ὁμάδων ἐκλεκτῶν ἀνδρῶν. Οὕτω εἰς τὸ “Ερβ πενήκοντα περίπου ἄνδρες διαφυγόντες ἐκ τῶν καιομένων οἰκιῶν, συνελήφθησαν, ὠδηγήθησαν ἔξω τῆς πόλεως καὶ ἐτουφεκίσθησαν. Εἰς τὸ Μελέν, μικρὸν χωρίον πρὸς δυσμὰς τοῦ “Ερβ, 40 ἄνδρες ἐτουφεκίσθησαν. Εἰς μίαν μόνην οἰκογένειαν ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ (ὧν τὰ ὀνόματα δίδονται) ἐτουφεκίσθησαν, ἡ θυγάτηρ ἀπέθανεν ἀφοῦ ἐπανελλημμένως προσεβλήθη, καὶ ὁ υἱὸς ἐτραυματίσθη. Ἄλλ’ οὔτε τὰ παιδιά διέφυγον. “Περὶ τὴν τετάρτην Αὐγούστου,” λέγει εἰς μάρτυς, “πλησίον τοῦ “Βοτπὲμ, ἠκολουθοῦμεν Οὐλάνους τινὰς. Εἶδον ἓνα ἄνδρα, μίαν “γυναῖκα καὶ μίαν κόρην ἐννεὰ περίπου ἐτῶν, οἵτινες εἶχον φονευθῆ. “Ἦσαν ἐπὶ τοῦ κατωφλίου οἰκίας τινὸς ὃ εἰς ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ὡς νὰ “εἶχον τουφεκισθῆ ὃ εἰς κατόπιον τοῦ ἄλλου ὅτε προσεπάθουν νὰ διαφύγωσιν.”

α 3.

* Αἱ παραπομπαὶ ἀναφέρονται εἰς τὰ Παραρτήματα τὰ εὑρισκόμενα ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ τῆς Ἐκθέσεως. Ἐκεῖναι εἰς ἅς προηγείται ἓν γράμμα, ὡς ἐν τῇ παρούσῃ περιπτώσει, ἀναφέρονται εἰς τὸ Παράρτημα τῶν Καταθίσεων (Α) ὅπερ ὑποδιαιρεῖται εἰς τμήματα, ἕκαστοι τῶν ὁποίων διακρίνεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

Ἡ πυρπόλησις τῶν χωρίων εἰς τὰ περίχωρα ταῦτα, καὶ ἡ χονδρική κατακρεούργησις πολιτῶν, ὅπως συνέβη εἰς Ἑρβ, Μισεροῦ, καὶ Σουμάνι, φαίνονται σχετιζόμεναι μὲ τὴν ἔξαψιν ἣτις προήλθεν ἐκ τῆς ἀντιστάσεως τοῦ Φρουρίου Φλερόν οὐ τὰ πυροβόλα ἔφραξαν τὴν ὁδὸν ἀπὸ Αἰξ-λά-Σαπέλ εἰς Διέγγη. Οἱ Γερμανοὶ ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται μανιώδεις ἐκ τῶν ἀπωλειῶν ἃς ὑπέστησαν, ὑποπτευόμενοι τὴν διάθεσιν τοῦ ἀστυκοῦ πληθυσμοῦ, καὶ πιθανῶς φρονούντες ὅτι δι' ἐκτάκτου αὐστηρότητος ἐν τῇ ἀρχῇ θὰ ἠδύναντο νὰ ἀποθαρρύνωσι τὸ πνεῦμα τοῦ Βελγικοῦ ἔθνους ταχέως ἐξωκειώθησαν εἰς τὴν σφαγὴν τῶν πολιτῶν. Πόσον ταχέως ἐπετεύχθη τοῦτο ζωγραφίζεται διὰ καταχωρήσεως ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τοῦ Κούρτ Χόφμαν, στρατιώτου εἰς τὸ πρῶτον τῶν Κυνηγῶν, ὅστις τὴν 5ην Αὐγούστου ἦτο ἀπέναντι τοῦ Φρουρίου Φλερόν.

ἀράρηται Β.

Οὗτος σαφηνίζει τὴν ἱστορίαν του δι' αὐτοσχεδίου χάρτου. “Ἡ θέσις,” λέγει, “ἦτο ἐπικίνδυνος. Ἐπειδὴ περιεφέροντο φιλύποπτοι πολῖται, αἱ οἰκίαι ὑπ’ ἀριθμούς 1, 2, 3, 4, 5, ἐξεκενώθησαν οἱ κάτοικοί των συνελήφθησαν (καὶ ἐτουφεκίσθησαν τὴν ἐπομένην ἡμέραν). Αἰφνης τὸ χωρίον Α ἐπυροβολήθη. Ἐξ αὐτοῦ ἐξήλθεν ἡ ἀμαξοστοιχία τῶν ἀποσκευῶν μας, καὶ ὁ τέταρτος λόχος τοῦ 27ου συντάγματος ὅστις ἔχασε τὸν δρόμον του καὶ ἐβομβαρδίσθη ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἡμῶν πυροβολικοῦ. Ἐπὶ τοῦ σημείου Δ.Π. (ὅπερ φαίνεται ἐν τῷ ἡμερολογίῳ) ἐτουφέκισα ἕνα πολίτην δι’ ὄπλου ἀπὸ τετρακοσίων μέτρων διατρύψας τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὡς ἐξηκριβώσαμεν μετέπειτα.” Ἐντὸς ὀλίγων ὥρῶν, ὁ Χόφμαν, ἐνῶ εὐρίσκετο εἰς τὴν ὑπ’ ἀριθμὸν 3 οἰκίαν, ἐπυροβολεῖτο καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν ἰδίων συναδέλφων του καὶ παρ’ ὀλίγου νὰ ἐφονεύετο. Εἰς Γερμανὸς ἀγνοῶν ὅτι ἡ ὑπ’ ἀριθμὸν 3 οἰκία εἶχε καταληφθῆ, ἀνέφερεν, ὡς ἦτο γεγονός, ὅτι εἶχε πυροβοληθῆ ἐκ τῆς οἰκίας ταύτης. Εἶχε προκληθῆ ὑπὸ τῆς περιπόλου καὶ δὲν ἔδωκε τὸ παρασύνθημα. Ὁ Χόφμαν ἐξακολουθεῖ. Μετὰ δέκα λεπτὰ πλησιάζουν ἄνθρωποι οὔτινες ὀμιλοῦσι μετ’ ἐξάψεως—προφανῶς Γερμανοὶ. Φωνάζω ‘ἄλτ, ις εἰ;’ Αἰφνης ἀρχίζει πῦρ ταχὺ καθ’ ἡμῶν ὅπερ ἠδυνήθη νὰ διαφύγω πηδῶν ταχέως πρὸς τὸ ἐν μέρος μὲ σφαίρας καὶ θραύσματα τοίχου καὶ τεμάχια ὑάλου πετῶντα περὶ ἐμέ. Ἐφώναξα ‘ἄλτ, ἐδῶ εἶναι περίπολος.’ Τότε σταματᾷ καὶ παρουσιάζεται ὁ ὑπολοχαγὸς Ράιμερ μετὰ τριῶν οὐλαμῶν. Ἄνθρωπός τις ἀνέφερεν ὅτι ἐπυροβολήθη ἔξωθι τῆς οἰκίας μας· δὲν ἀπορῶ ἀφοῦ δὲν δίδει τὸ παρασύνθημα.” Ἡ καταχώρησις καίπερ χρονολογουμένη ἀπὸ τὴν 5 Αὐγούστου, ἐγράφη προφανῶς τὴν 6ην ἢ καὶ βραδύτερον, διότι ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει περὶ τῶν ὑπόπτων πολιτῶν ὡς τουφεκισθέντων τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ὁ Χόφμαν δὲν ἀναφέρει ποίας προσβολῆς ὑπῆρξαν ἔνοχοι οἱ πολῖται οὗτοι, καὶ δὲν ὑπάρχει θετικὴ μαρτυρία συνδυάζουσα τὸν φόνον των μετὰ τῆς ἐκθέσεως τῆς γενομένης ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ ὅστις εἶχε πυροβοληθῆ ὑπὸ τῶν συντρόφων του. Ἦσαν “ὑποπτοι” καὶ τοῦτο ἦτο ἀρκετὸν.

Ἡ συστηματικὴ ἐκτέλεσις πολιτῶν, ἣτις, εἰς τινὰς περιπτώσεις,

ὡς ἀκριβῶς δεικνύει τὸ μνημονευθὲν ἡμερολόγιον, ἐβασίζετο ἐπὶ πραγματικοῦ λάθους, ἐπεξετάθη εὐρέως ἀνὰ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Διέγης. Ἐν Σουμάνι καὶ Μισεροῦ πολλοὶ πολῖται ἐτουφεκίσθησαν διὰ συντόμου διαδικασίας. Εἰς ἓνα ἀγρὸν ἀνήκοντα εἰς ἀνθρωπὸν τινα ὀνόματι Ε . . . ἐφονεύθησαν 56 ἢ 57. Εἰς Γερμανὸς ἀξιωματικὸς εἶπε “Μᾶς ἐπυροβολήσατε.” Εἰς τῶν χωρικῶν ἐζήτησε νὰ τοῦ ἐπιτραπῆ νὰ ὁμιλήσῃ καὶ εἶπεν “Ἐὰν νομίζητε ὅτι αὐτοὶ οἱ “ἄνθρωποι ἐπυροβόλησαν, φονεύσατέ με, ἀλλ’ ἀφήσατε αὐτοὺς ν’ ἀπέλθωσιν.” Ἡ ἀπάντησις ἦτο τρεῖς ὀμαδὸν πυροβολισμοὶ. Οἱ ἐπιζήσαντες ἐλογχίσθησαν. Τὰ πτώματά των ἐθεάθησαν εἰς τὸν ἀγρὸν τὴν νύκτα ἐκείνην παρ’ ἄλλου μάρτυρος. Εἰς τοῦλάχιστον ἠκρωτηριάσθη! Αὐτοὶ δὲν ἦσαν τὰ μόνα θύματα ἐν Σουμάνι. Ὁ αὐτόπτης μάρτυς τῆς σφαγῆς ἐπιστρέφων εἰς τὴν οἰκίαν του εἶδεν 20 πτώματα ὧν τὸ ἐν ἦτο κόρης 13 ἐτῶν. Ἄλλος μάρτυς εἶδε 19 πτώματα ἐντὸς λειμῶνος.

a 4.

a 9.

a 5.

a 9.

a 7.

Εἰς Βελνὺ Τραμπλέρ, τὴν θην, πολῖται τινες συνελήφθησαν ὑπὸ Γερμανῶν Στρατιωτῶν, οὔτινες προέβησαν εἰς διαβήματα πρὸς θανάτωσιν αὐτῶν πάραυτα, ἀλλὰ ἠμποδίσθησαν ἐκ τῆς ἀφίξεως ἐνὸς ἀξιωματικοῦ. Οἱ συλληφθέντες κατόπι μνησθέντες εἰς Μπατίς καὶ 5 ἐξ αὐτῶν ἐτουφεκίσθησαν εἰς ἓνα ἀγρὸν. Οὐδεμία δικαιολογία ἐδόθη διὰ τὴν δολοφονίαν τῶν.

a 2.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ἐμπρησταὶ οἰκιῶν ἦσαν εἰς ἔργον. Τὴν θην τοῦ μηνὸς τὸ Μπατίς κατεστράφη ἐν μέρει. Ἀπὸ τῆς 8ης μέχρι τῆς 10ης ὑπὲρ τὰς 300 οἰκίας ἐκάησαν ἐν Ἐρβ, ἐνῶ ἔφιπποι ἄνδρες ἐπυροβόλουν τοὺς ἐντὸς τῶν οἰκιῶν διὰ θυρῶν καὶ παραθύρων ὅπως ἐμποδίσωσιν τὴν δραπέτευσιν τῶν κατοίκων.

a 17.

Εἰς τὸ Ἐρ-Λερομαῖν τὴν 15ην Αὐγούστου, ἡ κατὰ προσέγγισιν τὴν ἡμερομηνίαν ταύτην, πάντες οἱ ἄρρενες κάτοικοι, περιλαμβανομένων καὶ τῶν κατακοίτων γερόντων, ἐφυλακίσθησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ δημάρχου καὶ ὁ ἱερεὺς ἐλογχίσθησαν.

a 16.

Περὶ τὴν 14ην καὶ 15ην ἡ περίπου κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, τὸ χωρίον Βιζὲ κατεστράφη τελείως. Ἀξιωματικοὶ διηύθυνον τοὺς ἐμπρηστὰς, οὔτινες εἰργάζοντο μεθοδικῶς διὰ βενζίνης. Ἀρχαιότητες καὶ πορσελάνας μετεκομίσθησαν ἐκ τῶν οἰκιῶν, πρὸ τῆς καταστροφῆς των, παρ’ ἀξιωματικῶν, οὔτινες ἐπετήρουν τὴν διαρπαγὴν μὲ τὸ περιστροφὸν ἀνὰ χεῖρας. Ἡ οἰκία ἐνὸς μάρτυρος, ἣτις περιεῖχε τιμαλφῆ τοῦ εἶδους τούτου ἐπροστατεύετο ἐπὶ τινα καιρὸν ὑπὸ σημειώσεως κολληθείσης εἰς τὴν θύραν παρ’ ἀξιωματικῶν. Ἡ σημείωσις αὕτη ἐπαρουσιάσθη εἰς τὴν ἐπιτροπὴν. Μετὰ τὴν μετακόμισιν τῶν τιμαλφῶν, ἡ οἰκία αὕτη ἐπίσης ἐπυρπολήθη.

a 20.

Γερμανοὶ στρατιῶται ἔφθασαν τὴν 15 εἰς Βελνὺ Τραμπλέρ καὶ ἔλαβον ποσότητά τινα οἴνου. Τὴν 16ην συνελήφθησαν αἰχμάλωτοί τινες· τέσσαρες, περιλαμβανομένου τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ δημάρχου, ἐτουφεκίσθησαν. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν 200 (οὕτω καλούμενοι) ὄμηροι συνελήφθησαν εἰς Φλεμάλ καὶ ἀπηλάθησαν. Ἐκεῖ τοῖς εἶπον

ὅτι ἂν τὸ φρούριον Φλεμάλ δὲν παρεδίδετο μέχρι τῆς μεσημβρίας, θὰ ἐτουφεκίζοντο. Τὸ φρούριον παρεδόθη καὶ οὗτοι ἀπηλευθερώθησαν.

Παράρτημα Β.

Βὰν-δέρ-Σιότ.

Καταχωρήσεις εἰς ἓν Γερμανικὸν ἡμερολόγιον δεικνύουσιν ὅτι τὴν 19ην οἱ Γερμανοὶ στρατιῶται ἐπεδόθησαν εἰς ὄργια ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς Λιέγης, τὴν δὲ νύκτα τῆς 20ῆς (Πέμπτης) σφαγὴ ἔλαβε χώραν εἰς τὰς ὁδοὺς ἀρξαμένη πλησίον τοῦ καφενείου Καρπαντιέ, εἰς τὸ ὅποιον λέγεται ἐδίδετο γεῦμα εἰς ὃ παρευρίσκοντο Ῥώσσοι καὶ ἄλλοι σπουδασταὶ. Προκήρυξις ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Στρατηγοῦ Κολέβε τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἔδιδε τὴν Γερμανικὴν διήγησιν τῆς ὑποθέσεως ἣτις ἦτο ὅτι τὰ στρατεύματά του ἐπυροβολήθησαν ὑπὸ Ῥώσσω σπουδαστῶν. Τὸ ἡμερολόγιον λέγει ὅτι τὴν νύκτα οἱ κάτοικοι τῆς Λιέγης ἐστασίασαν καὶ ὅτι 50 πρόσωπα ἐτουφεκίσθησαν. Οἱ Βέλγοι μάρτυρες ρητῶς ἀρνοῦνται ὅτι προὔκαλεσαν τοὺς Γερμανοὺς κατὰ τι, τινῶν βεβαιούντων ὅτι πολλοὶ Γερμανοὶ στρατιῶται ἦσαν μεθυσμένοι, ἄλλων δόντων μαρτυρίαν δεικνύουσαν ὅτι ἡ ὑπόθεσις εἶχε προσχεδιασθῆ. Βεβαιοῦται ὅτι τὴν 5 μ.μ. πολὺ πρὸ τῆς τουφεκίσεως, εἰς πολίτης προειδοποιήθη ὑπὸ φίλου Γερμανοῦ στρατιώτου νὰ μὴ ἐξήρχετο τὴν νύκτα ἐκεῖνην.

a 24.

a 25.

a 28.

a 24, a 26,
a 28.

Καίτοι τὸ αἴτιον τῆς σφαγῆς ἀμφισβητεῖται, τὰ ἀποτελέσματα εἶναι γνωστὰ μετὰ βεβαιότητος. Ἡ ὁδὸς τῶν Πιττέρ καὶ οἰκίαι ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῇ Καὶ ντε Πεσιέρ ἐπυρπολήθησαν συστηματικῶς διὰ βενζίνης, πολλοὶ δὲ κάτοικοι ἐκάησαν ζῶντες ἐν ταῖς οἰκίαις των, τῶν ἀγῶνων των πρὸς διαφυγὴν των ἐμποδισθέντων διὰ πυροβολισμῶν. Εἴκοσιν ἄνθρωποι ἐτουφεκίσθησαν κατὰ τὴν πρὸς διάσωσιν ἀπόπειράν των, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐνὸς τῶν μαρτύρων. Ὁ πυροσβεστικὸς λόχος τῆς Λιέγης ἐκλήθη ἀλλὰ δὲν τῷ ἐπετράπη νὰ κατασβέσῃ τὸ πῦρ.

a 28 ἕως a 31.

Αἱ ἄμαξαι τοῦ ἐν τούτοις ἐχρησιμοποιήθησαν ἐπωφελῶς εἰς μετακόμισιν σωρῶν πτωμάτων πολιτῶν εἰς τὸ δημαρχιακὸν κατάστημα. Τὸ πῦρ ἔκαιε καθ' ὅλην τὴν νύκτα καὶ αἱ δολοφονίαι ἐξηκολούθησαν καὶ τὴν ἐπιούσαν, τὴν 21. Τριάκοντα δύο πολῖται ἐφονεύθησαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην μόνον εἰς τὴν πλατείαν τοῦ Πανεπιστημίου. Εἰς δὲ μάρτυς βεβαιοῖ ὅτι τοὺς φόνους ἐπηκολούθησε βιασμὸς ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ 15 ἢ 20 γυναικῶν ἐπὶ τραπεζῶν εἰς αὐτὴν τὴν πλατείαν.

Δὲν ὑπάρχουν πρὸ ἡμῶν καταθέσεις πραγματευόμεναι γεγονότα ἐν τῇ πόλει τῆς Λιέγης μετὰ τὴν ἡμερομηνίαν ταύτην. Τὰ κακουργήματα ἐν τούτοις ἐξηκολούθησαν εἰς διάφορα μέρη τῆς ἐπαρχίας.

a 33, η 34.

Ἐν παραδείγματι, τὴν 21 Αὐγούστου ἢ ὡς ἔγγιστα, εἰς τὸ Πεπενστέρ δύο μάρτυρες συνελήφθησαν ὡς ὄμηροι καὶ ἠπειλήθησαν μετὰ 5 ἄλλων, ὅτι ἂν δὲν ἠδύναντο νὰ ἀνακαλύψωσιν ἓνα πολίτην ὅστις ἐλέγετο ὅτι ἐπυροβόλησεν ἓνα στρατιώτην εἰς τὴν κνήμην, θὰ ἐτουφεκίζοντο. Διέφυγον τὴν μοῖράν των ἐπειδὴ εἰς τῶν ὀμῶν ἔπεισε τὸν ἀξιωματικὸν ὅτι ὁ ὑποτιθέμενος πυροβολισμὸς, ἂν ποτε ἔλαβε χώραν, ἐγένετο εἰς τὸν Δῆμον Κορνὲς καὶ οὐχὶ εἰς τὸν Δῆμον

Πεπειστέρ, ἔνεκα τούτου ὁ Δήμαρχος τοῦ Κορνὲς ὅστις ἦτο γέρον καὶ κωφός, ἐτουφεκίσθη πάραυτα. Τὰ κακουργήματα κατὰ τοῦ ἀστυκοῦ πληθυσμοῦ δὲν περιωρίσθησαν εἰς τὰ προμνησθέντα χωρία, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ὑπῆρξαν γενικὰ καθ' ἅπασαν τὴν ἐπαρχίαν ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου.

Καταχώρησις εἰς ἓν τῶν ἡμερολογίων λέγει. “ Διήλθομεν τὰ Παράρτημα Β.
 “ Βελγικὰ σύνορα τῇ 15ῃ Αὐγούστου 1914 τὴν 11.50 π.μ. καὶ * Αἰτελ* Ἀνδερς.
 “ κατόπιν ἐπροχωρήσαμεν εὐσταθῶς κατὰ μῆκος τῆς κυρίας ὁδοῦ
 “ μέχρῃς οὐ ἐφθάσαμεν ἐντὸς τοῦ Βελγίου. Μόλις ἐφθάσαμεν ἐκεῖ,
 “ εἶδομεν φρικῶδες θέαμα. Οἰκίαι εἶχον καῆ, οἱ κάτοικοι εἶχον
 “ ἐκδιωχθῆ καὶ τινες τούτων τουφεκισθῆ. Οὐδεμιᾶς τῶν ἑκατοντα-
 “ δων οἰκιῶν ἐφείσθησαν. Τὸ πᾶν εἶχε παραδοθῆ εἰς τὴν ἀρπαγὴν
 “ καὶ τὸ πῦρ. Μόλις εἶχομεν διέλθει διὰ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ χωρίου
 “ ὅτε τὸ πλησίον ἐκαίετο καὶ οὕτω ἐξηκολούθει ἄνευ διακοπῆς.
 “ Τὴν 16ην Αὐγούστου 1914 τὸ μέγα χωρίον Μπαρσον ἐκάη. Τὴν
 “ αὐτὴν ἡμέραν διήλθομεν τὴν ἐπὶ τοῦ Μόζα γέφυραν τὴν 11.50
 “ τῆς πρωίας. Ἐκεῖθεν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν πόλιν Βάνδρ. Ἐδῶ αἱ
 “ οἰκίαι διέφυγον τὴν καταστροφὴν, ἀλλὰ τὸ πᾶν ἠρηνήθη. Τέλος
 “ ἐξήλθομεν τῆς πόλεως καὶ τὸ πᾶν ἐν αὐτῇ μετεβλήθη εἰς ἐρείπια.
 “ Εἰς τινὰ οἰκίαν εὐρέθη ὀλόκληρος συλλογὴ ὄπλων, οἱ κάτοικοι
 “ ἀνεξαίρετως ὠδηγήθησαν ἐκτὸς τῆς πόλεως καὶ ἐτουφεκίσθησαν.
 “ Αὐτὸ τὸ τουφεκισμὸς ἦτο σπαρακτικὸν ὅτε ὅλοι γονυπετήσαντες
 “ ἰκέτευον, ἀλλὰ οἶκτος δι' αὐτοὺς δὲν ὑπῆρχε. Πυροβολισμοὶ τινες
 “ ἐσύριξαν καὶ οἱ ἄνθρωποι ἔπεσαν ἐπὶ τῆς πρασίνης χλόης καὶ
 “ ἐκοιμήθησαν διὰ παντός.”

ΚΟΙΛΑΔΕΣ ΤΟΥ ΜΟΖΑ ΚΑΙ ΣΑΜΠΡ.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ Πρώτη Στρατιὰ, ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Στρατηγοῦ Ἀλεξάνδρου φὸν Κλουκ, ἐδέσποζε τῶν στενῶν τοῦ Μόζα μεταξὺ Βιζὲ καὶ Ναμουρ, καὶ ἐξετέλει τὸ σχέδιον τῆς ἐρημώσεως ὅπερ περιεγράφη ἤδη, ἀποσπάσματα τῆς Δευτέρας Γερμανικῆς Στρατιᾶς, ὑπὸ τὸν Στρατηγὸν φὸν Βύλωβ, προὐχώρουν εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Μόζα πρὸς τὴν Ναμουρ. Τὴν Τετάρτην, 12 Αὐγούστου, κατελήφθη ἡ πόλις Οὐϊ, ἣτις εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ μεταξὺ Ναμουρ καὶ Λιέγης. Τρεῖς ἡμέρας βραδύτερον ἡ πόλις ἐκενώθη ὑπὸ τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς, οἱ δὲ Γερμανοὶ ἐξηκολούθησαν τὴν πορείαν των κατὰ μῆκος τῆς κοιλάδος τοῦ Σάμπρ διὰ Ταμὴν καὶ Σαρλερουὰ εἰς Μὸνς. Ἐν τῷ μεταξὺ δύναμις ὑπὸ τὸν Στρατηγὸν φὸν Χάουζεν προὐχώρησε κατὰ τῆς Δινὰν, διὰ μέσου τῶν χωρίων Λαρὸς, Μὰρς καὶ Ἀσέν, τὴν δὲ 15 Αὐγούστου ἐξετέλεσεν ἀνεπιτυχὴ ἔφοδον κατὰ τῆς πόλεως ταύτης. Ὀλίγας ἡμέρας βραδύτερον ἡ ἐπίθεσις ἐπανελήφθη καὶ πετ' ἐπιτυχίας, καὶ τῆς Δινὰν καταληφθείσης, ἡ ὑπὸ τὸν φὸν Χάουζεν Στρατιὰ ἐχύθη εἰς τὴν Γαλλίαν

διὰ μέσου Μπουβέν καὶ Ῥετέλ πυρπολοῦσα καὶ διαρπάζουσα τὰ χωρία καὶ τουφεκίζουσα τοὺς κατοίκους κατὰ τὴν διάβασίν της.

Αἱ μαρτυρίαι ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπαρχίαν Ναμούρ εἶναι ἦττον ὀγκώδεις τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ βόρειον Βέλγιον. Τοῦτο ὀφείλεται κυρίως εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ μαρτυρία τῶν στρατιωτῶν σπανίως εἶναι πρόχειρος, καθότι τὰ χωρία καὶ αἱ πόλεις ἅπαξ καταληφθεῖσαι ὑπὸ τῶν Γερμανῶν σπανίως ἀνακατελήφθησαν ὑπὸ τῶν ἀντιθέτων στρατευμάτων, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν προσφύγων τῶν ἐλθόντων εἰς Ἀγγλίαν ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ναμούρ εἶναι σχετικῶς μικρὸς.

Ἀνδέννη.

Ἡ Ἀνδέννη εἶναι μικρὰ πόλις ἐπὶ τοῦ Μόζα μεταξὺ Διέγης καὶ Ναμούρ, κειμένη ἀπέναντι τοῦ χωρίου Σέγη (μεθ' οὗ συνδέεται διὰ γεφύρας ὑπὲρ τὸν ποταμὸν), καὶ εἶναι ἐκ τῶν πρώτων μερῶν τῶν καταληφθέντων ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς προελάσεως πρὸς τὸν ἀνάρρουν τοῦ Μόζα.

β 2.

Πρὸς κατανόησιν τῆς ἱστορίας τῆς σφαγῆς ἣτις ἐγένετο ἐκεῖ τὴν Πέμπτην, 20 Αὐγούστου, πρέπει νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν τὰ ἐπόμενα γεγονότα. Ἡ Γερμανικὴ προέλασις ἐπολεμήθη λυσοδῶς ὑπὸ Βελγικῶν καὶ Γαλλικῶν στρατευμάτων. Ἀπὸ τῆς αὐγῆς τῆς 19ης Αὐγούστου τὸ 8ον Βελγικὸν Σύνταγμα τῆς Γραμμῆς ἐμάχητο κατὰ τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Μόζα ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Σέγη.

Τὴν 8ην ὥραν πρὸ μεσημβρίας τῆς 19, οἱ Βέλγοι εὗρον ὅτι ἡ περαιτέρω ἀντίστασις ἦτο ἀδύνατος εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, καὶ ἀπεσύρθησαν καλυπτόμενοι ὑπὸ τῶν φρουρίων τῆς Ναμούρ. Ἀποσυρόμενοι ἀνετίναξαν τὴν Γέφυραν τῆς Ἀνδέννης. Οἱ πρώτοι Γερμανοὶ ἔφθασαν εἰς Ἀνδέννη περὶ τὴν 10 π.μ. ὅτε δέκα ἢ 12 Οὐλάνοι εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν. Μετέβησαν εἰς τὴν γέφυραν καὶ τὴν εὗρον κατεστραμμένην. Ἀπεσύρθησαν, λοιπὸν, ἀλλ' ἐπέστρεψαν μετὰ ἡμίσειαν ὥραν. Μικρὸν κατόπι, πολλαὶ χιλιάδες Γερμανῶν εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ ἔλαβον μέτρα ἵνα διανυκτερεύσωσιν ἐκεῖ. Οὕτω, τὸ ἑσπέρας τῆς 19 Αὐγούστου μέγα σῶμα Γερμανικῶν στρατευμάτων κατεῖχε τὴν πόλιν, εἰς ἣν εἰσῆλθον ἀνευ ἀντιστάσεώς τινος ἐκ μέρους τῶν συμμαχῶν στρατιῶν ἢ τοῦ Ἀστυκοῦ πληθυσμοῦ.

Περὶ τὴν 4.30 μ.μ. τῆς ἐπομένης πυροβολισμοὶ ἐρρίφθησαν ἐκ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Μόζα, ἐδόθη δὲ εἰς αὐτοὺς ἀπάντησις παρὰ τῶν Γερμανῶν ἐν Ἀνδέννη. Τὸ χωρίον Ἀνδέννη εἶχεν ἀπομονωθῆ ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Μόζα διὰ τῆς καταστροφῆς τῆς γεφύρας, καὶ οὐδὲν ὑποδεικνύει ὅτι οἱ πυροβολισμοὶ τῆς ἀριστερᾶς προήρχοντο παρὰ τῶν κατοίκων τῆς Ἀνδέννης. Σχεδὸν πάραυτα, ἐν τούτοις, ἡ κατακρεοῦργησις τῶν κατοίκων ἤρξατο καὶ ἐξηκολούθησεν ἐπὶ δύο καὶ πλέον ὥρας καὶ κατὰ τὴν ὑκτα κατὰ διαλείμματα. Ἐγένετο χρήσις πολυβόλων. Τὰ Γερμανικὰ στρατεύματα ἐλέχθη ὅτι διετέλουν ἐν μέθῃ καὶ ἀναμφιβόλως

ἐφόνευσαν καὶ διήρπασαν ἀνενοχλήτως. Παραπομπὴ εἰς τὰ Γερμανικὰ ἡμερολόγια θὰ δώσῃ ἰδέαν τινὰ τῶν διαστάσεων ἃς ἔλαβεν ἡ μέθη ἐν τῷ στρατῷ ἀνὰ τὸν μῆνα Αὐγούστου.

“Ὅταν τὸ πῦρ ἠλαττώθη περὶ τὴν 7 ὥραν, πολλοὶ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ἔσπευσαν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῶν λατομείων, ἄλλοι ἔμειναν εἰς τὰς οἰκίας των. Τὴν στιγμήν ταύτην ὅλον τὸ μέρος περὶ τοῦ σταθμοῦ ἐκαίετο καὶ αἱ οἰκίαι ἐφλέγοντο εἰς ἀπόστασιν δύο χιλιομέτρων πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ χωρίου Τραμακᾶ. Τὰ μικρὰ ὑποστατικά τὰ ὅποια εὐρίσκονται τὸ ἐν ὑπερθεν τοῦ ἄλλου ἐπὶ τῆς ἀνωφερείας εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην ἐπίσης ἐκαίοντο.

Τὴν ἕκτην ὥραν τῆς ἐπομένης πρωίας (τὴν 21ην) οἱ Γερμανοὶ ἤρξαντο νὰ σύρῃσι τοὺς κατοίκους ἐκ τῶν οἰκιῶν των. Ἄνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδιά ἐσύρθησαν ἐντὸς τῆς πλατείας ὅπου ἐχωρίσθησαν κατὰ φύλα. Τρεῖς ἄνδρες τότε ἐτουφεκίσθησαν, εἰς δὲ τέταρτος ἐλοχγίσθη. Εἰς Γερμανὸς συνταγματάρχης ἦτο παρῶν οὐ κύριος σκοπὸς ἐφαίνετο ὅτι ἦτο νὰ τουφεκίσῃ ὅλους τοὺς ἄνδρας. Νεαρὰ Γερμανὶς κόρη ἦτις διέμενεν ἐν τῇ γειτονείᾳ ἐπενέβη παρ’ αὐτῷ, καὶ μετὰ τινος διαπραγματεύσεις, τινὲς τῶν κρατούμενων ἐξελέγησαν, ὠδηγήθησαν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Μόζα καὶ ἐτουφεκίσθησαν ἐκεῖ. Ὁ συνταγματάρχης κατηγόρησε τοὺς πολίτας ὅτι ἐπυροβόλησαν κατὰ τῶν στρατιωτῶν, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ὑποτεθῇ ὅτι τινὲς ἐξ αὐτῶν ἔπραξαν τοῦτο, καὶ δὲν φαίνεται ὅτι ἐγένετο ἀνάκρισις τις.

Περὶ τοὺς 400 πολίτας ἀπώλεσαν τὴν ζωὴν των εἰς τὴν σφαγὴν ταύτην, τινὲς τούτων ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Μόζα, ὅπου ἐτουφεκίσθησαν συμφώνως ταῖς δοθείσαις διαταγαῖς καὶ τινες ἐν τοῖς ὑπογείοις τῶν οἰκιῶν ὅπου εἶχον καταφύγει. Ὁκτὼ ἄνδρες ἀνήκοντες εἰς μίαν οἰκογένειαν ἐδολοφονήθησαν. Ἄλλον ἄνδρα ἐφόνευσαν διὰ πολυβόλου ἀπὸ μικροτάτης ἀποστάσεως. Ἡ σύζυγός του ἔφερε τὸ σῶμά του εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ἐπὶ χειροκινήτου ἀμαξίου. Οἱ Γερμανοὶ εἰσῆλθον ὀρμητικῶς εἰς τὴν οἰκίαν τῆς, διήρπασαν αὐτήν, ἐσώρευσαν δὲ ὅλα τὰ ἐδώδιμα εἰς σωρὸν ἐπὶ τοῦ δαπέδου καὶ ἐκορέσθησαν δι’ αὐτῶν. Κουρεύς τις ἐφονεύθη ἐν τῷ μαγειρείῳ του ἔνθα ἐκάθητο μεθ’ ἐνὸς παιδίου εἰς ἐκάτερον τῶν γονάτων του. Εἰς παραλυτικὸς ἐφονεύθη εἰς τὸν κήπὸν του. Μετὰ τοῦτο ἐπηκολούθησαν ἡ γενικὴ διαρπαγὴ τῆς πόλεως. Πολλοὶ τῶν κατοίκων οἵτινες διέφυγον τὴν σφαγὴν ἐκρατήθησαν ὡς αἰχμάλωτοι καὶ ἐξηναγκάσθησαν νὰ καθαρίσωσι τὰς οἰκίας ἀπὸ τῶν πτωμάτων καὶ νὰ θάψωσιν αὐτὰ εἰς τάφρους. Οἱ αἰχμάλωτοι οὗτοι ἐχρησιμοποιήθησαν κατόπιν ὡς κάλυμμα καὶ προστασία, διὰ τινὰ πλοιογέφυραν ἦν οἱ Γερμανοὶ κατεσκευάσαν εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἐχρησιμοποιήθησαν κατ’ αὐτὸν τὸν τρόπον ἵνα ἐμποδίσωσι τὰ Βελγικὰ φρούρια νὰ πυροβολήσωσι κατ’ αὐτῆς. Μετὰ τινος ἡμέρας οἱ Γερμανοὶ ἐτέλεσαν Νυκτερινὴν Ἑορτὴν ἐν τῇ πλατείᾳ. Μεθυσθέντες δὲ ἐκ τοῦ διαρπαγέντος οἴνου, ἐξηνάγκασαν τὰς γυναῖκας νὰ ζητωκραυγᾶσιν τρις ὑπὲρ τοῦ Κάιζερ καὶ νὰ τραγωδήσωσι “Deutschland über Alles.”

81.

82

Επαρχία Ναμούρ.

- β 7. Ἡ μάχη περίξ τῆς Ναμούρ ἐσυνοδεύθη διὰ σποραδικῶν κακουρημάτων. Πλησίον τοῦ Μαρσουβελὲτ τραυματαίαι ἄνδρες ἐδολοφονήθησαν εἰς ἓν ὑποστατικὸν ὑπὸ Γερμανῶν στρατιωτῶν. Τὸ ὑποστατικὸν ἐπυρπολήθη. Εἰς Γερμανοὺς ἵππεὺς ἀπῆλθεν ἔφιππος ἔχων ἔμπροσθέν του μίαν τῶν θυγατέρων τοῦ ἰδιοκτῆτου κραυγάζουσαν καὶ λυσίκομον.
- β 10. Εἰς Ταμπλοῦ τὴν 23 Αὐγούστου εἰς καθηγητῆς νωτέρων γλωσσῶν ἐν τῷ κολλεγίῳ τῆς Ναμούρ ἐτουφεκίσθη εἰς τὴν ἐξώθυράν του παρὰ Γερμανοῦ ἀξιωματικοῦ. Ἐκπνέων ὁ καθηγητῆς ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν ἀξιωματικὸν τὸν λόγον τῆς κτηνωδίας αὐτῆς, ὁ δὲ ἀξιωματικὸς ἀπήντησεν ὅτι ἔχασε τὴν ψυχραιμίαν του, διότι πολῖται τινες ἐπυροβόλησαν κατὰ Γερμανῶν ὅτε οὗτοι εἰσῆρχοντο ἐν τῷ χωρίῳ. Ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος δὲν ἀπεδείχθη. Ὁ βελγικὸς στρατὸς ἐμάχητο ἔτι εἰς τὴν ἐπαρχίαν καὶ εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι στρατιῶται ἔρριψαν τοὺς ἐν λόγῳ πυροβολισμοὺς. Μετὰ τὴν δολοφονίαν ἡ οἰκία ἐπυρπολήθη.
- β 11. Τὴν 24 καὶ 25 Αὐγούστου σφαγαὶ ἐγένοντο ἐν Σουρίς, ὅπου πολλὰ πρόσωπα ἀνήκοντα εἰς τὰς ἐπαγγελματικὰς τάξεις, ὡς καὶ εἰς ἄλλας, ἐφονεύθησαν.
- β 8. Οἱ Γερμανοὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν Ναμούρ τὴν 24 Αὐγούστου. Τὰ στρατεύματα κατέστησαν γνωστὴν τὴν εἰσοδόν των διὰ πυροβολισμοῦ κατὰ πλήθους ἐξ 150 ἀόπλων καὶ ἀνυπερασπίστων πολιτῶν, ἐξ ὧν μόνον 10 διέφυγον.
- β 11. Εἰς μάρτυς καλῆς τάξεως ὅστις ἦτο ἐν Ναμούρ περιγράφει πῶς ἡ πόλις ἐπυρπολήθη συστηματικῶς εἰς ἐξ διάφορα μέρη. Ὅτε οἱ κάτοικοι ἔφευγον ἐκ τῶν καιομένων οἰκιῶν ἐτουφεκίζοντο ὑπὸ τῶν Γερμαϊκῶν στρατευμάτων. Οὐχὶ ὀλιγώτεροι τῶν 140 οἰκιῶν ἐπυρπολήθησαν.
- β 12. Τὴν 25, τὸ νοσοκομεῖον τῆς Ναμούρ ἐπυρπολήθη δι' εὐφλέκτων τροχίσκων ὑπὸ τὴν πρόφασιν ὅτι στρατιῶται ἐν τῷ νοσοκομείῳ ἐπυροβόλησαν κατὰ τῶν Γερμανῶν.
- β 13. Εἰς Δενὲ τὴν 28 Αὐγούστου, Βέλγος τις στρατιώτης ὅστις εἶχε ληφθῆ αἰχμάλωτος εἶδε τρεῖς πολῖτας συναιχμαλώτους του τουφεκισθέντας. Ὁ εἰς ἦτο ἀνάπηρος, ὁ δὲ ἕτερος ὀγδοηκοντούτης γέρων καὶ παραλυτικὸς. Δύο Γερμανοὶ στρατιῶται δισχυρίσθησαν ὅτι οἱ ἄνδρες οὗτοι ἐπυροβόλησαν κατ' αὐτῶν. Οὐδεὶς ἐκ τῶν δύο κατεῖχεν ὄπλα, οὐδὲ εἶχόν τι ἐν τοῖς θυλακίοις των. Ὁ μάρτυς εἶδε τοὺς Γερμανοὺς ἐρευνῶντας αὐτοὺς καὶ οὐδὲν εὕρσοντας.

Ἐπαρχία Σαρλερουὰ.

Ἐν Ταμὶν, μέγα χωρίον κείμενον μεταξὺ Ναμούρ καὶ Σαρλερουὰ, αἱ προφυλακαὶ τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ἐνεφανίσθησαν κατὰ τὸ πρῶτον δεκαπενθήμερον τοῦ Αὐγούστου, εἰς τοῦτο δὲ τὸ χωρίον ὡς καὶ εἰς ἄλλα τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, ἀπεδείχθη ὅτι μέγας

ἀριθμὸς πολιτῶν, μεταξὺ δὲ αὐτῶν γέροντες, γυναῖκες καὶ παιδία ἐφονεύθησαν ἐκ προμελέτης ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. Μάρτυς τις περιγράφει πῶς εἶδεν ἓνα Βέλγον δεκαπενταετῆ παῖδα τουφεκισθέντα ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ χωρίου ἐν Ταμίν, καὶ μίαν ἢ δύο ἡμέρας βραδύτερον εἰς τὴν αὐτὴν πλατείαν, ἐν κοράσιον καὶ οἱ δύο ἀδελφοί της (ὧν τὰ ὀνόματα ἀναφέρονται) οἵτινες παρετίρουν τοὺς Γερμανοὺς στρατιώτας, ἐφονεύθησαν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της ἄνευ προφανοῦς λόγου.

Ἡ κυρία σφαγὴ ἐν Ταμίν ἐγένετο περὶ τὴν 23 Αὐγούστου. Μάρτυς τις περιγράφει πῶς εἶδε τὴν δημοσίαν πλατείαν στρωμένην διὰ πτώματων, καὶ μετὰ ἔρευναν εὔρε τὰ πτώματα τῆς συζύγου καὶ τέκνου του, κορασίου ἑπταετοῦς.

β 15.

Ἄλλος μάρτυς ὅστις κατῴκει παρὰ τὴν Ταμίν μετέβη ἐκεῖ τὴν 27 Αὐγούστου, καὶ λέγει: “τὸ χωρίον εἶναι ἀπολύτως καταστραμμένον καὶ σωρὸς ἔρειπίων.”

β 20.

Εἰς τὸ Μορλανβέλς, περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὁ Βρεττανικὸς στρατὸς μετὰ τινῶν Γάλλων ἰππέων ἠναγκάσθησαν ν' ἀποσυρθῶσι πρὸ τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων. Τὰ στρατεύματα ταῦτα συνέλαβον τὸν Δήμαρχον καὶ τὸν ὑπὸν ὑπὲρ τὸν αἰχμαλώτους καὶ ἐτουφέκισαν ἀμφοτέρους πρὸ τοῦ Δημαρχείου ἐν Περὸν (Βέλγιον), ἔνθα τὰ σώματά των ἔμειναν εἰς τὸν δρόμον ἐπὶ 48 ὥρας. Ἐκαυσαν τὸ Δημαρχεῖον καὶ 62 οἰκίας. Ἡ συνηθὴς κατηγορία ἐγένετο περὶ πυροβολισμοῦ ὑπὸ πολιτῶν. Τοῦτο ὁ μάρτυς ἀρνεῖται διαρρήδην, δηλῶν ὅτι τρεῖς τέσσαρας ἡμέρας πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν Γερμανῶν ἐγκύκλιοι διενεμήθησαν εἰς ἐκάστην οἰκίαν καὶ προγράμματα ἐτοιχοκολλήθησαν ἀνὰ τὴν πόλιν διατάσσοντα τὴν κατάθεσιν πάντων τῶν πυροβόλων ὄπλων εἰς τὸ Δημαρχεῖον καὶ ὅτι ἡ διαταγὴ αὕτη ἐξετελέσθη.

β 18.

Εἰς Μοσῶ ἐπὶ τοῦ Σάμπρ, τὴν 21 Αὐγούστου, εἰς δεκαοκταετῆς νέος ἐτουφεκίσθη εἰς τὸν κήπον του. Ὁ πατὴρ καὶ ὁ ἀδελφός του συνελήφθησαν εἰς τὴν οἰκίαν των καὶ ἐτουφεκίσθησαν εἰς τὴν αὐτὴν γειτονικῆς ἀγροτικῆς οἰκίας. Ὁ υἱὸς ἐτουφεκίσθη πρῶτος. Ὁ πατὴρ ἐβιάσθη νὰ στέκεται παρὰ τοὺς πόδας τοῦ πτώματος τοῦ υἱοῦ του καὶ νὰ προσηλοῖ τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπ' αὐτοῦ ἐνῶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐτουφεκίζετο. Τὸ πτώμα τοῦ νέου τοῦ φονευθέντος εἰς τὸν κήπον ἐκομίσθη ἐντὸς τῆς οἰκίας καὶ ἐτέθη ἐπὶ κλίνης. Τὴν πρωίαν τῆς ἐπομένης οἱ Γερμανοὶ ἠρώτησαν ποῦ ἦτο τὸ πτώμα. Ὅταν ἀνεκάλυψαν ὅτι τοῦτο ἦτο εἰς τὴν οἰκίαν, συνέλεξαν ἄχυρα, τὰ ἐστοίβαξαν περὶ τὴν κλίνην εἰς ἣν ἔκειτο τὸ πτώμα καὶ ἔθεσαν πῦρ εἰς αὐτὰ καὶ κατέκαυσαν τὴν οἰκίαν. Πολλοὶ ἄλλοι οἰκίαι ἐπυρπολήθησαν εἰς Μοσῶ.

β 17.

Ζωηρὰ εἰκὼν τῶν γεγονότων ἐν Μουτινὺ ἐπὶ τοῦ Σάμπρ περιεγράφει ὑπὸ μάρτυρος καλῆς τάξεως ὅστις εἶχεν ἐξαιρετικὰς εὐκαιρίας πρὸς παρατήρησιν. Ἐνωρὶς τὴν πρωίαν τοῦ Σαββάτου, 22 Αὐγούστου, Οὐλάνοι ἔφθασαν εἰς τὸ Μουτινὺ. Ὁ Γαλλικὸς στρατὸς ἀπέιχε περὶ τὰ 4 χιλιάμετρα, ἀλλ' ἐπὶ τινος λόφου πλησίον τοῦ

β 18.

χωρίου ἦτο ἀπόσπασμα ἐξ 150 ἢ 200 Γάλλων ἐλλοχεῦον. Περὶ τὴν 1.30 τὸ κύριον σῶμα τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ἤρξατο καταφθάνον. Μετ' αὐτοῦ συνεβάδιζον οἱ οὕτωσι καλούμενοι ὄμηροι περὶ τοὺς 400 ἐν ὄλῳ. Ἐκ τούτων, 300 εἶχον δεθῆ ὁμοῦ διὰ σχοινίου κρατουμένου παρ' ἀνδρῶν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν, ὀπισθεν καὶ πλαγίως. Τὰ ἐλλοχεύοντα Γαλλικὰ στρατεύματα ἤρξαντο πυροβολοῦντα, ἀμέσως δὲ οἱ Γερμανοὶ ἤρχισαν νὰ καταστρέφωσι τὴν πόλιν. Ἐμπρησταὶ μετὰ διακριτικοῦ σήματος ἐπὶ τοῦ βραχίονός των κατήλθον τὴν κυρίαν ὁδὸν ῥίπτοντες δράγματα ἐμπρηστικῶν καὶ ἐκρηκτικῶν τροχίσκων ἐντὸς τῶν οἰκιῶν. Οἱ τροχίσκοι οὗτοι ἐφέροντο ὑπ' αὐτῶν ἐντὸς σάκκων καὶ οὕτω περὶ τὰς 130 οἰκίας κατεστράφησαν εἰς τὴν κυρίαν ὁδὸν. Περὶ τὴν 10.30 μ.μ. περὶ τοὺς 200 ἐπὶ πλέον ὁμήρους συνελήφθησαν. Οὗτοι ἐσύρθησαν ἐξ αὐτοῦ τοῦ Μοντινὺ τὴν νύκτα δὲ ἐκείνην 50 ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ ἐτοποθετήθησαν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ Σάμπρ καὶ ἐκρατήθησαν ἐκεῖ καθ' ὅλην τὴν νύκτα. Ἡ γεφύρα ἐπίσης ἐφρουρεῖτο ἐπὶ μίαν ἢ δύο ἡμέρας, προφανῶς εἶτε ἐκ φόβου μὴ αὐτὴ εἶχεν ὑπονομευθῆ ἢ ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι οἱ ἄνδρες οὗτοι, γυναῖκες καὶ παιδιὰ θὰ ἠδύναντο νὰ παράσχωσι προστασίαν τιὰ πρὸς τοὺς Γερμανοὺς ἐν περιπτώσει καθ' ἣν οἱ Γάλλοι ἀπεπειρῶντο νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τῆς γεφύρας. Ὁ ἐμπρησμός τῶν οἰκιῶν συνωδεύετο ὑπὸ φόνων, τὴν δὲ πρωίαν τῆς Δευτέρας 27 πολῖται ἐκ μιᾶς μόνον συνοικίας ἐθεάθησαν κείμενοι νεκροὶ ἐν τῷ νοσοκομείῳ.

Ἄλλαι κακουργίαι διαπραχθεῖσαι ἐν Ζουμέ, Βουφισὺ, Σαρλερουά, Μαρσιέν—Ἄπὸν, Κουγιὰ, καὶ Μωμπέξ, περιγράφονται ἐν ταῖς κατὰ θέσεσι ταῖς ἀναφερομέναις ἐν τῷ Παραρτήματι.

Δινὰν.

Καθαρὰ ἐκθεσις τῶν κακουργημάτων ἐν Δινὰν, τὸ ὁποῖον πολλοὶ ταξειδιῶνται ἐνθυμοῦνται ὡς ἐξαιρετικῶς ῥωμαντικὴν πόλιν ἐπὶ τοῦ Μόζα, δίδεται παρ' ἐνὸς μάρτυρος ὅστις λέγει ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἤρξαντο τοῦ ἐμπρησμοῦ τῶν οἰκιῶν ἐν τῇ ὁδῷ Σαίν-Ζὰκ τὴν 21 Αὐγούστου καὶ ὅτι ὅλαι αἱ οἰκίαι τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐκάησαν. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν συμπλοκὴ ἐγένετο μετὰ τῶν Γάλλων καὶ τῶν Γερμανῶν, ὃ δὲ μάρτυς διήλθεν ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὸ ὑπόγειον μιᾶς Τραπέζης μετὰ τῆς συζύγου καὶ τέκνων του. Ἐκρουσαν τὸν κώδωνα καὶ ἤρξαντο κτυπῶντες τὴν θύραν καὶ παράθυρα. Ἡ σύζυγος τοῦ μάρτυρος ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθον δύο ἢ τρεῖς Γερμανοὶ. Ἡ οἰκογένεια διετάχθη νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν ὁδὸν. Ἐκεῖ εὑρον μίαν ἄλλην οἰκογένειαν, αἱ δύο δὲ οἰκογένειαι ὠδηγήθησαν μετὰ τὰς χεῖρας ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς των κατὰ μῆκος τῆς Rue Grande. Ὅλαι αἱ οἰκίαι τῆς ὁδοῦ ἐκαίοντο. Ἡ ὁμὰς κατόπιν ἐτέθη ἐντὸς σιδηρουργείου ὅπου ἦσαν καὶ ἄλλοι αἰχμάλωτοι, περὶ τοὺς 100 ἐν ὄλῳ, καὶ ἐκρατήθησαν ἐκεῖ ἀπὸ τῆς 11 μ.μ. μέχρι τῆς 2 μ.μ. Ἐκεῖθεν δὲ κατόπιν ὠδηγήθησαν εἰς τὴν φυλακὴν. Ἐκεῖ συνηθροίσθησαν εἰς μίαν αὐλὴν καὶ

ἤρουνήθησαν. Δὲν εὐρέθησαν ὄπλα ἐπ' αὐτῶν. Τότε ὠδηγήθησαν εἰς τὴν φυλακὴν αὐτὴν καὶ ἐτέθησαν ἐντὸς κελλίων. Ὁ μάρτυς καὶ ἡ σύζυγός του ἐχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων. Κατὰ τὴν ἐπομένην ὥραν ὁ μάρτυς ἤκουε διαρκῶς πυροβολισμοὺς καὶ παρετήρησεν εἰς τὴν γωνίαν αὐλῆς τινος ἀγούσης ἔξω τῆς σειρᾶς τῶν κελλίων τὸ σῶμα νεανίου κεκαλυμμένον διὰ γυναικείου μανδύου. Ἀνεγνώρισε τὸν μανδύαν τῆς συζύγου του. Εἰς τὴν κόρην τοῦ μάρτυρος ἐπετράπη νὰ ἐξέλθῃ καὶ ἴδῃ τὴ συνέβη εἰς τὴν μητέρα της, καὶ εἰς αὐτὸν δὲ τὸν μάρτυρα ἐπετράπη νὰ διασκελίσῃ τὴν αὐλὴν ἡμίσειαν ὥραν μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ. Εὗρε τὴν σύζυγόν του κειμένην ἐκτάδην ἐπὶ τοῦ πατώματος τοῦ δωματίου. Ἐφερε πληγὰς ἐκ σφαιρῶν εἰς τέσσαρα μέρη, ἀλλ' ἔζη ἔτι καὶ εἶπεν εἰς τὸν σύζυγόν της νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ τέκνα των ὡς καὶ ἔπραξεν οὗτος. Περὶ τὴν 5 τῆς ἑσπέρας εἶδε Γερμανοὺς φέροντας ἔξω τῶν κελλίων πάντας τοὺς νέους καὶ μέσης ἡλικίας ἄνδρας καὶ τοποθετήσαντας τοὺς αἰχμαλώτους των, περὶ τοὺς 40, εἰς τρεῖς σειρὰς ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐλῆς. Περὶ τοὺς 20 Γερμανοὺς ἐτέθησαν ἀπέναντι, ἀλλὰ πρῶτον γένη τι ἠκούσθη τρομερὸς τουφεκισμὸς ἐκ τινος σημείου πλησίον τῆς φυλακῆς, οἱ δὲ πολῖται ἐσύρθησαν ἐσπευσμένως πάλιν εἰς τὰ κελλία των. Ἡμίσειαν ὥραν βραδύτερον οἱ αὐτοὶ 40 ἄνδρες ἐκομίσθησαν ἐκ νέου εἰς τὴν αὐλὴν. Σχεδὸν ἀμέσως ἠκούσθη δεύτερος ὀμαδὸν πυροβολισμὸς ὡς τὸν πρῶτον καὶ ἐσύρθησαν ἐκ νέου πάλιν εἰς τὰ κελλία. Περὶ τὴν 7 μ.μ. ὁ μάρτυς καὶ ἄλλοι αἰχμαλῶται ἐξήχθησαν πάλιν ἐκ τῶν κελλίων των καὶ ὠδηγήθησαν ἐκτὸς τῆς φυλακῆς. Μετέβησαν ἐν μέσῳ δύο γραμμῶν στρατευμάτων εἰς Ῥὸς-Μπεγιὰρ ἀπέχον περὶ τὸ χιλιόμετρον. Μίαν ὥραν βραδύτερον αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά ἐχωρίσθησαν, οἱ δὲ αἰχμαλῶται μετηνέχθησαν ἐκ νέου εἰς Δινὰν, διελθόντες καθ' ὁδὸν διὰ τῆς φυλακῆς. Ἀκριβῶς ἔξωθεν τῆς φυλακῆς ὁ μάρτυς εἶδε τρεῖς σειρὰς σωμάτων ἄτινα ἐνεγνώρισεν ὡς γείτονάς του. Πᾶντες σχεδὸν ἦσαν νεκροὶ, ἀλλὰ παρετήρησα κινήσεις εἰς τινὰς ἐξ αὐτῶν. Τὰ σώματα ἦσαν περίπου 120. Τότε οἱ αἰχμαλῶται μετηνέχθησαν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου ἔξωθι τοῦ Δινὰν καὶ ἐξηναγκάσθησαν νὰ μείνωσιν ἐκεῖ μέχρι τῆς 8ης τῆς πρωίας. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν τοὺς ἔθεσαν ἐντὸς τῶν διὰ ποίμνια προωρισμένων σιδηροδρομικῶν ἀμαξῶν καὶ τοὺς μετέφεραν ἐκεῖθεν εἰς Κοβλεντίαν. Ἐπὶ τρεῖς μῆνας διέμειναν αἰχμαλῶται ἐν Γερμανίᾳ.

Ἄσπλοι πολῖται ἐφονεύθησαν καθ' ὀμάδας εἰς ἄλλα μέρη πλησίον τῆς φυλακῆς. Περὶ τὰ 90 πρόσωπα εὐρέθησαν κείμενα τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου εἰς μίαν πλατεῖαν ἀπέναντι τοῦ μοναστηρίου. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχον πολλοὶ συγγενεῖς ἐνὸς μάρτυρος οὗ τὴν κατάθεσιν ἴδεν ἐν τῷ Παραρτήματι. Ἡ μάρτυς αὕτη ἠρώτησε Γερμανόν τινα ἀξιωματικὸν διατὶ ὁ σύζυγός της ἐτουφεκίσθη, οὗτος δὲ τῇ εἶπε, τοῦτο συνέβη διότι δύο ἐκ τῶν υἱῶν της ἦσαν ἐν τῇ πολιτοφυλακῇ καὶ ἐπυροβόλησαν κατὰ τῶν Γερμανῶν. Πράγματι ὅμως ὁ εἰς τῶν υἱῶν της ἦτο ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ἐν Διέγγῃ καὶ ὁ ἕτερος ἐν Βρυξέλλαις. Βεβαιοῦται ὅτι παρὰ τὰ προμνημονευθέντα 90 πτώματα

β 27. 60 ἄλλα πτώματα πολιτῶν ἐξήχθησαν ἐξ ὁπῆς ἐκ τῆς αὐλῆς τοῦ ζυθοποιείου καὶ 48 σώματα γυναικῶν καὶ παιδῶν εὐρέθησαν εἰς ἓνα κήπου. Ἡ πόλις ἐπυρπολήθη συστηματικῶς διὰ χειροβομβίδων.

β 28. Ἐτερος μάρτυς εἶδεν ἑπταετῆς κοράσιον ἔχον τεθραυσμένην τὴν μίαν κνήμην καὶ τὴν ἑτέραν τραυματισμένην διὰ λόγχης.

Δὲν ἔχομεν λόγους νὰ πιστεύωμεν ὅτι ὁ ἀστυκὸς πληθυσμὸς τοῦ Δινὰν προέβη εἰς πρόκλησίν τινα, οὐδὲ ὅτι οἰαδήποτε ὑπεράσπισίς τις δύναται νὰ προβληθῆ πρὸς δικαιολόγησιν τῶν κατὰ τῶν πολιτῶν γενομένων κακουργημάτων.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν πόλιν ταύτην καὶ τὴν προέλασιν τοῦ Γερμανικοῦ Στρατοῦ ἀπὸ Δινὰν εἰς Ῥετέλ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Αἰν, γραφικὴ ἀφήγησις δίδεται εἰς τὸ ἡμερολόγιον ἐνὸς Σάξωνος ἀξιωματικοῦ.* Τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο ἐπιβεβαιοῖ ὅτι εἶναι φανερὸν ἐκ τῶν μαρτυρικῶν καταθέσεων ἐν συνόλῳ, ὅσον ὅσον ἀφορᾷ τὰ μέρη ταῦτα, ὅσον καὶ ἄλλα μέρη, ὅτι πολῖται διαρκῶς συνελαμβάνοντο ὡς αἰχμάλωτοι, συνεχῶς ἐσύροντο ἐκ τῶν ἐστιῶν των καὶ ἐτουφεκίζοντο ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀρχῶν χωρὶς οὐδεμίαν κατηγορίαν νὰ ἀπαγγελθῆ κατ' αὐτῶν. Γεγονὸς τοιοῦτου εἶδους ἀναφέρεται οὕτω εἰς ἓν ἡμερολόγιον. "Προφανῶς 200 ἄνδρες ἐτουφεκίσθησαν" θὰ ἦσαν τινες ἀθῶοι μεταξὺ αὐτῶν. Εἰς τὸ μέλλον θὰ ἐνεργῶμεν ἀνακρίσεις περὶ τῆς ἐνοχῆς "των ἀντὶ νὰ πυροβολῶμεν αὐτοὺς." Τὸ τουφέκισμα τῶν κατοίκων, γυναικῶν, παιδῶν ὡς καὶ ἀνδρῶν ἐξηκολούθησε καὶ ἀφοῦ οἱ Γερμανοὶ διήλθον τὸ Δινὰν μεταβαίνοντες ἐντὸς τῆς Γαλλίας. Αἱ οἰκίαι καὶ τὰ χωρία ἐλεηλατήθησαν καὶ αἱ ἰδιοκτησίαι κατεστράφησαν ἀχαλινώτως.

ΤΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΟΝ ΑΙΡΣΟΤ, ΜΑΛΙΝ, ΒΙΛΒΟΡΔ ΚΑΙ ΛΟΥΒΑΙΝ.

Περὶ τὴν 9 Αὐγούστου ἵππικὸν καλύπτου τὴν γενικὴν προέλασιν τῆς πρώτης καὶ δευτέρας Γερμανικῆς στρατιᾶς εἰσῆλθεν εἰς τὰς ἐπαρχίας Βραβαντίας καὶ Λιμβούργης. Ἡ πρόοδος τῶν ἐπιδρομῶν ἀμφεσβητήθη εἰς πολλὰ σημεῖα πιθανῶς πλησίον τοῦ Τιρλεμὸν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Λουβαίν, καὶ εἰς Διέστ, Αἰλὲν καὶ Σαφφέν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Αἰρσοτ ὑπὸ ἀποσπασμάτων τοῦ κυρίου Βελγικοῦ στρατοῦ ὅστις εἶχε παραταχθῆ ἐπὶ τῆς γραμμῆς τοῦ Δύλ. Ἐν ταῖς προκαταρκτικαῖς αὐτῶν ἀψιμαχίαις οἱ Βέλγοι πλέον ἢ ἅπαξ εὐρέθησαν ἐν ὑπερόχῃ, ἀλλὰ μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ τελευταίου τῶν φρουρίων τῆς Διέγης τὴν 15 Αὐγούστου ἡ μεγάλη σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ἣτις ὁδηγεῖ ἀπὸ Διέγης εἰς Βρυξέλλας καὶ Ἀμβέρσαν κατὰ μίαν διεύθυνσιν καὶ εἰς Ναμουρ καὶ τὰ Γαλλικὰ σύνορα κατ' ἄλλην, ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν Γερμανῶν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἡ προέλασις τῆς

* Ἀντίγραφον τοῦ ἡμερολογίου τούτου ἐδόθη παρὰ τῶν στρατιωτικῶν Γαλλικῶν ἀρχῶν εἰς τὸ ἐν Γαλλίᾳ ἐπιτελεῖον τοῦ Βρεττανικοῦ Ἀρχηγείου, τοῦτο δὲ ἀνεκοίνωσεν αὐτὸ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν. Τοῦτο θὰ εὐρεθῆ ἐν Παρατήματι Β, μετὰ τὰ Γερμανικὰ ἡμερολόγια τὰ ἐπιδειχθέντα ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Βρεττανικοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν.

κυρίας στρατιᾶς ἦτο ταχεῖα καὶ ἀκαταγώνιστος. Τὴν 19 Αὐγούστου ἢ Λουβαῖν καὶ τὸ Αἰρσότ κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, ἡ μὲν Λουβαῖν ἄνευ ἀντιστάσεως, τὸ δὲ Αἰρσότ κατόπιν ἀγῶνος οὐ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἢ κατὰ τὴν πρῶιαν ἀποχώρησιν τοῦ Βελγικοῦ στρατοῦ εἰς Ἀμβέρσαν. Τὴν 20 Αὐγούστου οἱ ἐπιδρομεῖς εἰσῆλθον εἰς Βρυξέλλας.

Τὸ τετράγωνον τοῦ ἐδάφους τοῦ ὀριζομένου ὑπὸ τῶν πόλεων Αἰρσότ, Μαλιν, Βιλβόρδ, εἶνε πλουσία ἀγροτικῆ ἔκτασις ποικιλομένη διὰ μικρῶν χωρίων καὶ περιλαμβάνουσα δύο σημαντικὰς πόλεις, Λουβαῖν καὶ Μαλιν. Τὸ μέρος τοῦτο τὴν 19 Αὐγούστου περιέπεσεν εἰς χεῖρας τῶν Γερμανῶν, καὶ, ἔνεκα ἴσως τῆς γειτνιάσεώς του πρὸς τὴν Ἀμβέρσαν, ἦτις τότε ἦτο ἡ ἔδρα τῆς Βελγικῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Στρατηγείου τοῦ Βελγικοῦ στρατοῦ, κατέστη ἀπὸ τῆς χρονολογίας ταύτης σκηνὴ διηνεκῶν κακουργιῶν, ἐν σχέσει πρὸς τὰς ὁποίας ἡ ἐπιτροπὴ ἔλαβε μέγαν ὄγκον μαρτυριῶν.

Οἱ μάρτυρες τῶν περιστατικῶν τούτων εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀτελῶς πεπαιδευμένοι, μὴ δυνάμενοι νὰ δώσωσιν ἀκριβεῖς χρονολογίας, ἔνεκα τούτου εἶναι ἀδύνατος εἰς τινὰς περιπτώσεις νὰ ὀρισθῶσιν αἱ ἡμερομηνίαι ὀρισμένων τιῶν ἐγκλημάτων, ὁ δὲ ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν κακουργημάτων εἶναι τόσο μέγας ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν πάντα ταῦτα εἰς τὸ σῶμα τῆς ἐκθέσεως ἢ νὰ δώσωμεν πάσις τὰς καταθέσεις τὰς σχετιζομένας με αὐτὰ ἐν τῷ Παραρτήματι. Τὰ κύρια συμβάντα, ἐν τούτοις, εἶναι σαφέστατα, καὶ κατατάσσονται φυσικῶς εἰς τρεῖς ἡμερομηνίας· 19 Αὐγούστου, 25 Αὐγούστου καὶ 11 Σεπτεμβρίου.

Ἡ ἄφιξις τῶν Γερμανῶν εἰς τὸ μέρος τοῦτο τὴν 19 Αὐγούστου ἐσημειώθη ὑπὸ συστηματικῶν σφαγῶν καὶ, ἄλλων κολασίμων πράξεων εἰς αὐτὸ τὸ Αἰρσότ, εἰς τὸ Γιελρῶδ καὶ τινὰ ἄλλα χωρία.

Τὴν 25 Αὐγούστου οἱ Βέλγοι ἐξεληθόντες τῶν χαρακωμάτων τῆς Ἀμβέρσης προσέβαλον τὰς Γερμανικὰς θέσεις ἐν Μαλιν, ἐδίωξαν τὸν ἐχθρὸν ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἀνακατέλαβον πολλὰ τῶν χωρίων ὡς τὸ Σέμπστ, Ὁφστάδ, καὶ Ἐμπεγιέμ εἰς τὰ περίχωρα. Καὶ ἐπειδὴ τόσο πολλὰ κακουργήματα ἐναντίον πολιτῶν ὑπῆρξαν ἢ ἄμεσος συνέπεια τῆς προσκαίρου ἀποκρούσεως τῆς Γερμανικῆς ἐμπροσθοφυλακῆς ἐκ τοῦ Φρουρίου Φλερὸν τόσοι πολλαὶ καταθέσεις μαρτυροῦσι τὸ γεγονός ὅτι αἰφνιδία ἐκρηγῆς σκληρότητος ἦτο ἢ ἀπάντησις τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ εἰς τὴν ἐν Μαλιν Βελγικὴν νίκην. Ἡ προέλασις τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ πρὸς τὸ Δὺλ συνωδεύθη δι' ἀξιωμαπτῶν καὶ πράγματι (εἰς τινὰς περιπτώσεις) τρομερῶν κακουργημάτων, ἀλλὰ ταῦτα ἦσαν μεμονωμένα πράξεις, τινὲς τῶν ὁποίων ἀποδίδονται ὑπὸ μαρτύρων εἰς ἀγανάκτησιν ἐπὶ τῇ ἐν Αἰλὲν ἀποτυχίᾳ, ἐνῶ ἄλλαι πιθανὸν νὰ ὑπῆρξαν ἀποτέλεσμα μέθης. Ἄλλ' ἢ μάχη τοῦ Μαλιν εἶχεν ἀποτελέσματα διαφόρου φύσεως. Ἐν πρώτοις πολλαὶ δολοφονίαι διεπράχθησαν ὑπὸ τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ κατὰ τὴν ὑποχώρησίν του διὰ τῶν χωρίων Σέμπστ, Ὁφστάδ, Ἐπεγιέμ, Ἐλεβύτς καὶ ἄλλαχού. Ἀφ' ἑτέρου,

ἡ μάχη τῆς Μαλίν ὑπήρξεν αἰτία, ὡς βραδύτερον δειχθήσεται, σφαγῶν, ἀρπαγῶν καὶ ἐμπρησμῶν ἐν Λουβαίν, δι' οὓς τὸ σημεῖον ἐδόθη διὰ πυροβολισμῶν ἀνταλλαγέντων μεταξὺ τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ὑποχωροῦντος μετὰ τὴν ἀπόκρουσίν του ἐν Μαλίν καὶ τινῶν μελῶν τῆς Γερμανικῆς φρουρᾶς τῆς Λουβαίν οἵτινες ἐξέλαβον τοὺς συμπατριώτας των ὡς Βέλγους. Τέλος, ἡ συμπλοκὴ ἐν Μαλίν φαίνεται ὅτι παρεκίνησε τοὺς Γερμανοὺς νὰ ἐπιβάλωσι τρομοκρατίαν εἰς τὸ μέρος τοῦ τετραγώνου ὅπερ εἶχεν ἀπομείνει εἰς τὴν ἐξουσίαν του.

Πολλαὶ οἰκίαι κατεστράφησαν τὰ δὲ περιεχόμενά των ἐκλάπησαν. Ἐκατοντάδες αἰχμαλώτων ἐφυλακίσθησαν εἰς διαφόρους ἐκκλησίας καὶ εἰς τινὰς περιστάσεις περιήχθησαν ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον. Τινὲς τούτων ἐν τέλει ὠδηγήθησαν εἰς Λουβαίν, ἠνώθησαν μετὰ τῶν ὁμάδων τῶν αἰχμαλώτων τῶν συλληφθέντων εἰς αὐτὴν τὴν Λουβαίν καὶ ἐστάλησαν εἰς Γερμανίαν καὶ ἀλλαχοῦ.

Τὴν 11 Σεπτεμβρίου ὅτε οἱ Γερμανοὶ ἐδιώχθησαν ἐξ Αἰρσὸτ διὰ τοῦ ποταμοῦ Δεμαῖρ κατόπιν ἐπιτυχοῦς ἐξόδου ἐξ Ἀμβέρσης, φόνου πολιτῶν ἐγίνοντο εἰς τὰ χωρία ἅτινα ὁ Βελγικὸς στρατὸς τότε ἀνέκτησε παρὰ τῶν Γερμανῶν. Αὐτὰ τὰ ἐγκλήματα ὁμοιάζουσι καταπληκτικῶς πρὸς τὰ διαπραχθέντα ἐν Ὀστὰδ καὶ ἄλλοις χωρίοις μετὰ τὴν μάχην τῆς Μαλίν.

Αἰρσὸτ καὶ Ἐπαρχία.

Περίοδος Α' (19 Αὐγούστου καὶ ἐφεξῆς).

Αἰρσὸτ.

- γ 1. Ὁ Γερμανικὸς στρατὸς εἰσῆλθεν εἰς Αἰρσὸτ λίαν πρῶν. Ἐργάται μεταβαίνοντες εἰς τὴν ἐργασίαν των συνελήφθησαν ὡς αἰχμαλῶτοι.
- γ 3. Οἱ Γερμανοὶ προφανῶς ἤδη ὠργισμένοι ἤρξαντο ἐρευνῶντες πρὸς εὔρεσιν τῶν ἱερέων, ἀπειλοῦντες νὰ πυροβολήσωσι τὸ μοναστήριον ἐὰν συνέβαινε νὰ μὴ εὔρεθῶσιν οἱ ἱερεῖς ἐκεῖ. Εἰς ἱερεὺς κατηγορήθη ὡς προκαλῶν τοὺς κατοίκους νὰ πυροβολῶσι κατὰ τῶν στρατευμάτων, τούτου δὲ ἀρνηθέντος τὸ τοιοῦτον, ὁ ἀξιωματικὸς κατηγορήσῃ τὸν Δήμαρχον.
- γ 20. Ὁ ἱερεὺς τότε ἔδειξεν εἰς τὸν ἀξιωματικὸν τὰ σημειώματα εἰς τοὺς τοίχους, φέροντα τὴν ὑπογραφήν τοῦ Δημάρχου, συνιστῶντος εἰς τοὺς κατοίκους νὰ μὴ λάβωσι μέρος εἰς τὰς ἐχθροπραξίας.
- γ 3. Φαίνεται ὅτι κατηγορήσαν τὸν ἱερέα ὡς πυροβολήσαντα τοὺς Γερμανοὺς ἐκ τοῦ πύργου τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο εἶναι σημαντικὸν διότι ἀποτελεῖ μίαν τῶν οὐχὶ σπανίων περιπτώσεων καθ' ἃς οἱ Γερμανοὶ ἀπέδωκαν εἰς ἱερεῖς πυροβολισμοὺς ἀπὸ ἐκκλησίας, ἐνῶ πρᾶγματι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος πυροβολισμὸς προήρχετο ἀπὸ Βέλγων στρατιωτῶν, καὶ ἐπίσης διότι φαίνεται δεικνύον ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἀπὸ

τῆς στιγμῆς τῆς ἀφίξεώς των εἰς Αἰρσότ, ἐζήτουν νὰ ἔλθωσιν εἰς ἔριδα πρὸς τοὺς κατοίκους, τοῦτο δὲ ἀποδεικνύει τὴν μετέπειτα διαγωγὴν των. Ὁμηροὶ συνελέγησαν περὶ τοὺς 200, τινὲς τῶν ὁποίων ἦσαν ἀναξιόμαχοι.

γ 1.

Ὁ Κύριος Τιελεμάν, ὁ Δήμαρχος, διετάχθη τότε ὑπὸ τινων Γερμανῶν ἀξιωματικῶν ν' ἀπευθυνθῆ πρὸς τὸ πλῆθος καὶ νὰ εἶπῃ εἰς αὐτοὺς νὰ ἐγχειρίσωσιν εἰς τὸ δημαρχεῖον ὅσα τυχὸν ὄπλα εἶχον εἰς τὴν κατοχὴν των, καὶ νὰ τοὺς προειδοποιήσῃ ὅτι ὁ συλληφθησόμενος ἐνοπλος θὰ ἐφονεύετο. Πράγματι, τὰ ἐν τῇ κατοχῇ πολιτῶν ὄπλα εἶχον ἤδη συλληχθῆ κατὰ τὴν ἑναρξιν τοῦ πολέμου. Ὁ λόγος τοῦ δημάρχου κατέληξεν εἰς τὴν παράδοσιν ἐνὸς ὄπλου ὅπερ εἶχε χρησιμεύσει εἰς κυνήγιον περιστερῶν. Τότε οἱ ὄμηροὶ ἀπελύθησαν. Ἡ πόλις ἐλαφυραγωγῆθη ὀλόκληρος ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. Πολλὰ προθήκαι καταστημάτων ἐθραύθησαν τὰ δὲ περιεχόμενα αὐτῶν ἐλεηλατήθησαν.

γ 1, γ 4.

γ 7.

Πυροβολισμὸς ἐρρίφθη περὶ τὴν 7 μ.μ. καθ' ἣν ὥραν πολλοὶ στρατιῶται διετέλουν ἐν μέθῃ. Οἱ Γερμανοὶ δὲν ἦσαν σύμφωνοι περὶ τῆς διευθύνσεως ἀφ' ἧς ὁ πυροβολισμὸς προῆλθε. Τινὲς εἶπον ὅτι ἐρρίφθη ἐξ ἐνὸς χρυσοχοείου, καὶ ἄλλοι ἐξ ἄλλων οἰκιῶν. Οὐδεὶς εἶχε κτυπηθῆ ὑπὸ τοῦ πυροβολισμοῦ τούτου, ἀλλὰ πάραυτα οἱ Γερμανοὶ στρατιῶται ἤρξαντο πυροβολοῦντες πρὸς διαφόρους διευθύνσεις κατὰ τοῦ λαοῦ εἰς τὰς ὁδοὺς.

γ 7.

Λέγεται ὅτι εἰς Γερμανὸν στρατηγὸς ἢ συνταγματάρχης ἐφονεύθη ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Δημάρχου. Καθ' ὅσον ἡ ἐπιτροπὴ ἠδυνήθη νὰ ἐξακριβώσῃ ἢ ταυτότης τοῦ ἀξιωματικοῦ οὐδέποτε ἀνεκαλύφθη. Κατὰ τὴν Γερμανικὴν ἐκδοχὴν τῆς ἱστορίας ταύτης, ὁ ἀξιωματικὸς ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ δεκαπενταετοῦς υἱοῦ τοῦ Δημάρχου ἢ ἐπιτροπῆ, ἐν τούτοις, ἀρκεῖται εἰς τὴν μαρτυρίαν πολλῶν ἀνεξαρτήτων μαρτύρων ὅτι Γερμανοὶ τινὲς ἀξιωματικοὶ ἴσταντο εἰς τὸ παράθυρον τῆς οἰκίας τοῦ Δημάρχου, ὅτι πολυάριθμοι σῶμα Γερμανικῶν στρατευμάτων ἦτο εἰς τὴν πλατείαν, ὅτι τινὲς τῶν στρατιωτῶν τούτων διετέλουν ἐν μέθῃ καὶ ἐπυροβόλουν, ὅτι κατὰ τὴν ὁμοβροντίαν εἰς τῶν ἀξιωματικῶν τῶν ἱσταμένων εἰς τὸ παράθυρον τῆς οἰκίας τοῦ Δημάρχου ἔπεσεν, ὅτι τὴν στιγμὴν τοῦ συμβάντος ἢ σύζυγος καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Δημάρχου εἶχον καταφύγει εἰς τὸ ὑπόγειον, καὶ ὅτι οὔτε ὁ Δήμαρχος οὔτε ὁ υἱὸς του ἦσαν ἐπ' ἐλάχιστον ὑπεύθυνοι διὰ τὸ συμβάν ὅπερ ἐχρησίμωσεν ὡς πρόφασις διὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν ἐκτέλεσιν, καὶ διὰ τὴν πυροβόλησιν καὶ λεηλασίαν τῆς πόλεως.*

γ 7.

* Ἡ ἀφήγησις συμφωνεῖ κατ' οὐσίαν πρὸς τὴν δοθεῖσαν ἐν ἐπιστολῇ, γραφείῳ ὑπὸ τῆς Κυρίας Τιελεμάν συζύγου τοῦ Δημάρχου, ἣτις ἐτυπώθη εἰς τὴν πέμπτην ἔκθεσιν τῆς Βελγικῆς ἐπιτροπῆς. Ἡ ἐπιστολὴ ἔχει ὡς ἀκολουθῶς—

“Ἴδου πῶς τοῦτο συνέβη:—Περὶ τὴν 4 μ.μ. ὁ σύζυγός μου ἔδιδε σιγάρα εἰς τοὺς παρὰ τὴν θύραν ἱσταμένους φρουροὺς. Εἶδον ὅτι ὁ στρατηγὸς καὶ οἱ ὑπασπισταὶ μᾶς παρετήρουν ἀπὸ τὸν ἐξώστην, καὶ τῷ εἶπον νὰ εἰσέλθῃ. Ἀκριβῶς ἐκείνην τὴν στιγμὴν παρετήρησα πρὸς τὴν Μεγάλην Πλατείαν, ὅπου εἶχον

γ 19, γ 7,
γ 15.

Αἱ οἰκίαι ἐπυρπολήθησαν δι' εἰδικῆς συσκευῆς, ἐνῶ πλήθη ἐσύρουτο ἐκ τῶν ἤδη καιομένων οἰκιῶν των, καὶ τινες τούτων ἐφονεύοντο ἐν ταῖς ὁδοῖς.

5, γ 6, γ 13.

Πολλοὶ πολῖται ὠδηγήθησαν εἰς ἀγρόν τινα ἐπὶ τῆς λεωφόρου τῆς Λουβαῖν καὶ ἐκρατήθησαν ἐκεῖ καθ' ὅλην τὴν νύκτα. Ἐν τῷ μεταξὺ πολλοὶ κάτοικοι εἶχον συναθροισθῆ εἰς τὴν πλατείαν. Ἐκείνην τὴν ὥραν πολλοὶ στρατιῶται ἦσαν μεθυσμένοι.

γ 9.

γ 6, γ 8.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν πολῖταί τινες ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἀξιωματικοῦ, ἐτουφεκίσθησαν μετὰ τοῦ Δημάρχου, τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ τοῦ υἱοῦ του. Τοῦ ἐπεισοδίου τούτου περὶ οὗ πολλοὶ μάρτυρες ὠμίλησαν, δίδεται σαφῆς ἀφήγησις: “Γερμανοὶ στρατιῶται ἦλθον “καὶ συνέλαβον ἐμὲ καὶ πάντα ἄλλον ἄνδρα ὃν οὗτοι εἶδον, καὶ “τέλος ἦσαν περὶ τοὺς 60 ἐξ ἡμῶν συμπεριλαμβανομένων τινῶν “80 ἐτῶν, καὶ μᾶς ἐξηνάγκασαν νὰ τοὺς ἀκόλουθήσωμεν . . . “Πάντες οἱ συλληφθέντες ὤφειλον νὰ βαδίζωσι μὲ τὰς χεῖρας ὑπὲρ “τὰς κεφαλὰς των. Τότε μᾶς ἐσταμάτησαν καὶ μᾶς διέταξαν νὰ “σταθῶμεν εἰς γραμμὴν, εἰς δὲ ἀξιωματικός, ὑψηλὸς καὶ παχὺς μὲ “κυανόχρουν στολὴν ἦλθε πρὸς τὴν γραμμὴν καὶ παρέλαβε τὸν “Δήμαρχον, τὸν ἀδελφόν του, τὸν υἱόν τοῦ Δημάρχου καὶ τινὰς “ἄνδρας οἵτινες εἶχον ὑπηρετήσῃ εἰς τὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν. Ἐν “ὄλῳ 10 ἄνδρες παρελήφθησαν . . . τῶν ὑπολειπομένων ἐξαναγκα- “σθέντων νὰ στρέψωσι τὰς ῥαχεῖς των ἐπὶ τῶν 10. Τότε ἤκουσα “πυροβολισμούς τινὰς, ἐγὼ δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἄνδρες ἐστράφημεν καὶ

στρατοπεδεύσει περὶ τοὺς 2000 Γερμανοὺς, εἶδον δὲ καθαῶς δύο στήλας καπνοῦ κατόπιν ὁμοφροντίας, οἱ Γερμανοὶ ἐπυροβόλουν κατὰ τῶν οἰκιῶν, καὶ εἰσῆρχοντο βιαίως εἰς αὐτὰς. Ὁ σύζυγός μου, τὰ τέκνα, καὶ ὁ ὑπηρετῆς μου καὶ ἐγὼ αὕτη μάλιστα ἐλάζομεν καιρὸν νὰ ὀρμήσωμεν εἰς τὴν κλίμακα τὴν ἄγουσαν εἰς τὸ ὑπόγειον. Οἱ Γερμανοὶ ἐπυροβόλουν ἀκόμη καὶ ἐντὸς τῶν διαδρόμων τῶν οἰκιῶν. Μετὰ τινῶν λεπτῶν ἀπερίγραπτον φρίκην, εἰς τῶν ὑπασπιστῶν τοῦ στρατηγοῦ κατῆλθε καὶ εἶπεν: — ‘Ὁ στρατηγὸς ἀπέθανε, ποῦ εἶνε ὁ Δήμαρχος;’ Ὁ σύζυγός μου μοῦ εἶπεν: ‘Αὐτὸ θὰ εἶναι σοβαρὸν δι’ ἐμὲ,’ ὡς προὐχώρησεν, ἐγὼ εἶπον εἰς τὸν ὑπασπιστήν: ‘Δύνασθε νὰ ἴδητε μόνος σας, Κύριε, ὅτι ὁ σύζυγός μου δὲν ἐπυροβόλησεν.’ ‘Αὐτὸ δὲν ἔχει νὰ κάμῃ,’ ἀπήντησεν, ‘αὐτὸς εἶναι ὑπέυθυνος.’ Ὁ σύζυγός μου ὠδηγήθη ἔξω. Ὁ υἱός μου, ὅστις ἦτο παρὰ τὸ πλευρόν μου, μᾶς ἔφευγεν εἰς ἓν ἄλλο ὑπόγειον. Ὁ αὐτὸς ὑπασπιστὴς ἦλθε καὶ τὸν ἀπέσυρεν ἔξω καὶ τὸν ἐβίασε νὰ προχωρήσῃ πρὸ αὐτοῦ, λακτίζων αὐτὸν καθ’ ὁδόν. Τὸ δυστυχὲς παιδίον μάλιστα ἠδύνατο νὰ βαδίζῃ. Τὴν πρωίαν, ὅτε οὗτος ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν οἱ Γερμανοὶ ἐπυροβόλησαν διὰ τῶν παραθύρων τῶν οἰκιῶν, μία δὲ σφαῖρα εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου ἦτο ὁ υἱός μου, καὶ ἐτραυμάτισεν αὐτὸν εἰς τὸ γαστροκνήμιον. Μετὰ ταῦτα ὅταν ὁ σύζυγός μου ἀνεχώρησεν, οἱ Γερμανοὶ μὲ ἔσυραν ἀνὰ τὴν οἰκίαν, καὶ μὲ τὰ περιστροφὰ των ὑψωμένοι εἰς τὴν κεφαλὴν μου, μὲ ἐξηνάγκασαν νὰ ἴδω τὸν νεκρὸν στρατηγόν των. Κατόπιν ἡ θυγάτηρ μου καὶ ἐγὼ ἐρρίφθημεν εἰς τὴν ὁδὸν ἀνευ ἐνδυμάτων ἢ ἄλλου τινὸς καλύμματος. Μᾶς συνῆβρισαν εἰς τὴν Μεγάλῃν Πλατείαν ὅπου περιεκυκλώθημεν ὑπὸ στρατιωτικῆς ζώνης, καὶ ἐξηναγκάσθημεν νὰ παραστῶμεν μάρτυρες τῆς καταστροφῆς τῆς ἡγαπημένης πόλεώς μας. Καὶ τότε ὑπὸ τὸ ἀποτροπαῖον φῶς τοῦ πυρὸς τοὺς εἶδον διὰ τελευταίαν στιγμὴν περὶ τὴν 1 τῆς πρωίας, τὸν σύζυγόν μου καὶ τὸν υἱόν μου δεδεμένους ὁμοῦ. Ὁ ἀνδράδελφός μου ἦτο ὀπισθέν των. Ὡδηγοῦντο ἔξω πρὸς θανατικὴν ἐκτέλεσιν.”

“ εἶδομεν τοὺς 10 ἄνδρας, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Δημάρχου,
“ κειμένους ἐκτάδην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.”

Τὸ γεγονός μαρτυρεῖται παρ’ ἄλλων ἐπίσης μαρτύρων . . . τινὲς γ 4, γ 9, γ 17,
τῶν καταθέσεών των φαίνονται ἐν τῷ Παραρτήματι. γ 20.

Γιελρῶδ.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐν Γιελρῶδ, ὅπερ εἶναι μικρὸν χωρίον παρὰ τὸ
Αἰρσὸτ, 25 πολῖται ἐφυλακίσθησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν· ἑπτὰ τούτων
ἐξήχθησαν ὑπὸ 15 Γερμανῶν στρατιωτῶν ὑπὸ ἓνα ἀξιωματικὸν οὐ
μακρὰν τῆς ἐκκλησίας· εἰς ἓκ τῶν 7 ἀπεπειράθη νὰ δραπετεύσῃ,
κατόπιν δὲ τούτου οἱ ἐναπομείναντες 6 ἐτουφεκίσθησαν. Τοῦτο
συνέβη τὴν νύκτα τῆς 19 Αὐγούστου. Οὐδεμία ἀπολύτως πρόκλησις
ἐγένετο κατ’ αὐτῶν. Οἱ ἐν λόγῳ ἄνδρες εἶχον ἐρευνηθῆ καὶ οὐδὲν
ὄπλον εὐρέθη ἐπ’ αὐτῶν. Διότι, ἐνταῦθα, ὡς ἐν Αἰρσὸτ, μέτρα
ἐλήφθησαν προηγουμένως πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς παραδόσεως πάντων
τῶν εἰς χεῖρας πολιτῶν εὐρισκομένων ὄπλων.

γ 39.

Τινὲς τῶν ἐπιζησάντων ἐξηναγκάσθησαν (γὰ ὀρύξωσι τάφους
διὰ τοὺς 7. Βραδύτερον τὰ πτώματα ἐξετάφησαν καὶ ἐτάφησαν ἐκ
νέου εἰς τὸ νεκροταφεῖον. Τὰ σημεῖα τῶν σφαιρῶν εἰς τὸν
πλίνθινον τοῖχον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐτουφεκίσθησαν οἱ 6 ἦσαν ἔτι
εὐδιάκριτα. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν γυνὴ τις ἐτουφεκίσθη ὑπὸ τινων
Γερμανῶν στρατιωτῶν εἰς στιγμὴν καθ’ ἣν μετέβαινε οἶκον.
Τοῦτο ἐγένετο ἐξ ἀποστάσεως 100 ὑάρδων καὶ ἄνευ προφανοῦς
λόγου.

γ 41.

γ 42.

γ 44.

Ἀφήγησις φόνου τινὸς παρ’ ἐνὸς ἀξιωματικοῦ ἐν Καμπασοῦ
γίνεται περὶ τὸ τέλος τῆς Ἐκθέσεως ταύτης, καταθέσεις δὲ ἐν σχέσει
πρὸς τὰ χωρία Ῥοτσελαῖρ, Τρεμελῶ, καὶ Βεσπελαῖρ, θὰ εὐρεθῶσιν
ἐν τῷ Παραρτήματι.

γ 46.

γ 48, γ 52.

γ 53, γ 59.

γ 60, γ 64.

Εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἐνεποίησεν εἰδικὴν ἐντύπωσιν ὁ χαρακτήρ τῶν
κακουργημάτων τῶν διαπραχθέντων εἰς τὰ μικρότερα χωρία. Πολλὰ
τούτων εἶναι ἐξαιρετικῶς εἰδεχθῆ, καὶ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῶσιν
ὡς ἐπινοηθέντα ἢ προδιαγραφέντα ὑπὸ τῶν ὑπευθύνων διοικητῶν τῶν
στρατευμάτων ὑφ’ ὧν ταῦτα διεπράχθησαν. Τὸ πόρισμα, ἐν τούτοις,
ὅπερ ἐξάγομεν ἐκ τῶν συμβάντων τούτων εἶναι ὅτι, τῶν στρατευμάτων
ἅπαξ ἐνθαρρυσθέντων εἰς στάδιον τρομοκρατίας, αἱ ἀγριότεραι καὶ
κτηνωδέστεραι φύσεις, ἐξ ὧν ὑπάρχουσι τινὲς εἰς ἕκαστον μέγαν
στρατὸν, εἶναι ὑποκείμεναι εἰς ἐκτέλεσιν ἀγρίων ὑπερβολῶν, καὶ
μάλιστα εἰδικῶς εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἔνθα ἐλάχιστα δύναται νὰ παρα-
τηρηθῶσιν καὶ χαλιναγωγηθῶσιν.

Αἰρσὸτ καὶ Ἐπαρχία.

Περίοδος Β' (25 Αὐγούστου).

Εὐθύς μετὰ τὴν μάχην τῆς Μαλίν ἣτις ἀπέληξεν εἰς τὴν παρὰ τῶν Γερμανῶν ἐκκένωσιν τῆς ἐπαρχίας Μαλίν, Σέμπστ, Ὁφστὰδ, καὶ Ἐππεγέμ, μακρὰ σειρὰ φόνων διεπράχθη εἴτε ἀμέσως πρὸ τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ στρατοῦ, εἴτε διαρκούσης ταύτης. Πολλοὶ τῶν κατοίκων οἵτινες ἦσαν ἄοπλοι, περιλαμβανομένων γυναικῶν καὶ παιδίων, ἐφονεύθησαν, τινὲς τούτων ὑπὸ σκανδαλῶδεις περιστάσεις.

Ἡ δοθείσα μαρτυρία ἀποδεικνύει ὅτι ὁ θάνατος τῶν χωρικῶν τούτων ἀφείλετο οὐχὶ εἰς τὴν τύχην ἀλλὰ εἰς προμελέτην. Αἱ πληγαὶ ἦσαν συνήθως ἀπὸ μαχαιρώματα ἢ κοψίματα, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φαίνονται ὅτι ἐγένοντο διὰ λόγχης.

Μαλίν.

- δ 1. Εἰς αὐτὴν τὴν Μαλίν πολλὰ πτώματα ἐθεάθησαν. Μάρτυς τις εἶδεν ἓνα Γερμανὸν στρατιώτην κόπτοντα τὰ στήθη τῆς γυναικὸς ἀφοῦ πρῶτον ἐφόνευσεν αὐτὴν, ἐπίσης δὲ εἶδε καὶ ἄλλα νεκρὰ σώματα γυναικῶν εἰς τὰς ὁδοὺς.

Ὁφστὰδ.

- δ 10 ἔως δ 65 Ἐν Ὁφστὰδ ἀριθμὸς οἰκιῶν τινῶν ἐπυρπολήθησαν καὶ πολλὰ πτώματα ἐθεάθησαν, τινὰ ἐν οἰκίαις, τινὰ ἐν αὐλαῖς καὶ τινὰ ἐν ταῖς ὁδοῖς.

Πολλὰ παραδείγματα δίδονται κατωτέρω:—

- δ 64, δ 65. Δύο μάρτυρες λέγουσιν ὅτι εἶδον τὸ πτώμα νεανίου τρυπημένου διὰ πληγμάτων λόγχης μετὰ τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς ἐπίσης κεκομμένον.
- δ 33. Εἰς τινὰ δρομίσκον ἐθεάθη τὸ πτώμα ἐνὸς πολίτου εἰς τὸ κατώφλιον τῆς οἰκίας του μετὰ τραύματος λόγχης ἐπὶ τοῦ στόματός του, παρὰ τὸ πλευρόν του δὲ τὸ νεκρὸν σῶμα ἄρρενος παιδίου 5 ἢ 6 ἐτῶν μετὰ τὰς χεῖράς του σχεδὸν ἀποκεχωρισμένας.
- δ 31. Τὰ πτώματα γυναικὸς καὶ ἄρρενος παιδίου ἐθεάθησαν εἰς τοῦ σιδηρουργοῦ. Ἀμφότεροι εἶχον φονευθῆ διὰ λόγχης.
- δ 16. Εἰς ἓν καφενεῖον εἰς νέος ἐπίσης φονευθεὶς διὰ λόγχης ἐκράτει τὰς χεῖράς του ἠνωμένας ὡς ἐν στάσει ἰκεσίας.
- δ 15. Δύο νεαραὶ γυναῖκες ἐκείντο ἐπὶ τῆς ὀπισθεν αὐλῆς τῆς οἰκίας, ἡ μία τούτων εἶχε τὰ στήθη της κεκομμένα, ἡ ἕτερα εἶχε μαχαιρωθῆ.
- δ 52. Εἰς νέος εἶχε κατακοπῆ διὰ λόγχης μέχρι οὗ τὰ ἐντόσθιά του εἶχον ἐξέλθει. Οὗτος ἐπίσης εἶχε τὰς χεῖράς του ἠνωμένας ἐν στάσει προσευχῆς.
- δ 13. Εἰς τὸν κήπον οἰκίας ἐν τῇ κυρίᾳ ὁδῷ, εὑρέθησαν σώματα δύο γυναικῶν, καὶ εἰς ἄλλην οἰκίαν τὸ σῶμα νεανίου 16 ἐτῶν μετὰ δύο πληγῶν διὰ λόγχης εἰς τὸ στήθος.

Σέμπστ.

Ἐν Σέμπστ ὑφίστατο παρομοία κατάστασις πραγμάτων. Οἰκίαι ἐκαίοντο καὶ εἰς τινὰς τούτων ἦσαν ἀπηνθρακωμένα γείφανα πολιτῶν.

Εἰς ἓν κατάστημα ποδηλάτων μάρτυς τις εἶδε τὸ κεκαυμένον πτώμα ἀνδρὸς. Ἄλλοι μάρτυρες ὁμιλοῦσι περὶ τοῦ γεγονότος τούτου. δ 66, δ 69.
δ 72.

Ἄλλος πολίτης, ἄοπλος, ἐτουφεκίσθη καθ' ἣν στιγμήν ἔτρεχεν. Ὡς ἐνθυμούμεθα, πάντα τὰ ὄπλα εἶχον παραδοθῆ ὀλίγον πρότερον κατὰ διαταγὴν τοῦ Δημάρχου. δ 67.

Τὸ πτώμα ἀνδρὸς μὲ ἀποχωρισμένας τὰς κινήμας του, ὅστις ἦτο ἐν μέρει κεκαυμένος, ἐθεάθη παρ' ἄλλου μάρτυρος, ὅστις εἶδεν ἐπίσης κόρην δεκαεπταετίδα φέρουσαν μόνου ὑποκάμισον καὶ ἄκρως περιλυπον. Διετείνεται ὅτι αὐτὴ ὡς καὶ ἄλλα κοράσια ἐσύρθησαν εἰς ἓνα ἀγρὸν, ἐξηναγκάσθησαν νὰ γυμνωθῶσι τελείως καὶ ἐβιάσθησαν, καὶ ὅτι τινὰ τούτων ἐφονεύθησαν διὰ λόγχης. δ 83.

Βεέρδ.

Εἰς Βεέρδ 4 πτώματα πολιτῶν ἐκείτο εἰς τὸν δρόμον. Ἐλέχθη ὅτι οἱ ἄνδρες οὗτοι ἐπυροβόλησαν κατὰ τῶν Γερμανῶν στρατιωτῶν, ἀλλὰ τοῦτο διαφνέδεται. Τὰ ὄπλα εἶχον παραδοθῆ πρὸ πολλοῦ. δ 84.

Δύο παιδιὰ ἐφονεύθησαν εἰς ἓν χωρίον, προφανῶς τὸ Βεέρδ, ὅπως ἐγκληματικῶς καθ' ἣν στιγμήν ἵσταντο εἰς τὴν ὁδὸν μετὰ τῆς μητρὸς των. Ἦσαν 3 ἢ 4 ἐτῶν καὶ ἐφονεύθησαν διὰ λόγχης. δ 85.

Μικρὸν κτῆμα καιόμενον πλησίον ἀπετέλεσε κατάλληλον μέσου πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν πτωμάτων. Τὰ ἔρριψαν εἰς τὰς φλόγας ἐκ τῶν λογχῶν των. Εἶναι δίκαιον νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἀξιωματικὸς δὲν ἦτο παρῶν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.

Ἐππεγέμ.

Εἰς Ἐππεγέμ τὴν 28 Αὐγούστου ἕγκυος γυνὴ ἣτις εἶχε πληγωθῆ διὰ λόγχης ἀνεκαλύφθη εἰς τὸ Μοναστήριον. Ἦτο ἐτοιμοθάνατος. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἐθεάθησαν 6 νεκρὰ σώματα ἐργατῶν. δ 87.

Ἐλεβὺτ.

Εἰς Ἐλεβὺτ γυμνὸν σῶμα ἀνδρὸς εἶχε δεθῆ εἰς κρίκον ἐπὶ τοῦ τοίχου εἰς τὴν αὐλὴν οἰκίας τινὸς. Ἦτο νεκρὸς, τὸ δὲ πτώμα του εἶχεν ἀκρωτηριασθῆ κατὰ τρόπον ὑπὲρ τὸ δέον φρικώδη πρὸς ἀναγραφὴν. Γυμνὸν σῶμα γυναικὸς εὐρέθη ἐπίσης εἰς σταῦλον γειννιάζοντα πρὸς τὴν αὐτὴν αὐλὴν. δ 90.

Βιλβὼρδ.

Εἰς Βιλβὼρδ εὐρέθησαν ἐπίσης πτώματα πολιτῶν. Τὰ χωρία ταῦτα κεῖνται πάντα ἐπὶ τῆς γραμμῆς ἀπὸ Μαλὶν εἰς Βρυξέλλας. δ 92.

Βώρτ Μαιρβαϊκ.

- δ 94. Εἰς Βώρτ Μαιρβαϊκ εἰς Γερμανὸς στρατιώτης ἐθεάθη πυροβολῶν τρεῖς κατὰ πενταετοῦς κόρης. Μὴ κατορθώσας νὰ τὴν ἐπιτύχῃ, τὴν ἐλόγησεν ἐπὶ τέλους. Ὁ Γερμανὸς οὗτος ἐφονεύθη διὰ τοῦ ὑποκοπᾶνου ὄπλου Βέλγου στρατιώτου, ὅστις τὸν εἶδεν ἐξ ἀποστάσεως διαπράττουτα τὸν φόνον τοῦτου.

Ἐρὰντ.

- δ 95. Εἰς Ἐρὰντ εὐρέθη τὸ ἀπνηθρακωμένον σῶμα πολίτου εἰς ἓν κρεοπωλεῖον, καὶ εἰς μίαν χειράμαξαν, 20 ὑάρδας μακρὰν, ἦτο τὸ πτώμα ἐνὸς ἐργάτου.
- δ 97. Δύο αὐτόπται μάρτυρες ἀναφέρουσιν ὅτι εἰς Γερμανὸς στρατιώτης ἐτουφέκισεν ἓνα πολίτην καὶ τὸν ἐκτύπησε διὰ λόγχης ὡς ἦτο ἐξηπλωμένος. Κατόπιν οὗτος ἐζήτησεν ἀπὸ ἓνα τῶν μαρτύρων τούτων, πολιτικὸν αἰχμάλωτον, νὰ μυρισθῇ τὸ αἷμα εἰς τὴν λόγχην.

Αἶχτ.

- δ 101, δ 104, δ 105. Εἰς Αἶχτ τὰ σώματα 10 πολιτῶν εὐρέθησαν κείμενα εἰς γραμμὴν παρὰ τὸν τοῖχον ζυθοποιείου.
- Εἰς τινὰ οἰκίαν ἐργατικῆν, ἣτις εἶχε παραβιασθῆ, ἀνεκαλύφθη τὸ ἠκρωτηριασμένον πτώμα γυναικὸς 30 ἕως 35 ἐτῶν.
- Παρὰ τὴν οἰκίαν ἐκεῖτο παιδίον τριετὲς μὲ τὸν στόμαχον αὐτοῦ ἠνοιγμένον διὰ λόγχης.

Βερχτέρ.

- δ 110. Εἰς Βερχτέρ τὰ πτώματα ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς καὶ 4 νεωτέρων προσώπων εὐρέθησαν εἰς τινὰ οἰκίαν. Βεβαιοῦται ὅτι ἐφονεύθησαν διότι ἐν τῶν τελευταίων ἀτόμων, ὅπερ ἦτο μία κόρη, δὲν ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς Γερμανοὺς νὰ τὴν προσβάλλωσιν.

Ὁ κατάλογος οὗτος τῶν ἐγκλημάτων κατ' οὐδένα τρόπον παρουσιάζει τὸ ὅλικόν ποσὸν τῶν καταθέσεων τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην αἵτινες ἐγένοντο πρὸ τῆς Ἐπιτροπῆς. Τὰ ἀνωτέρω ἐδόθησαν ἀπλῶς ὡς παραδείγματα πράξεων αἵτινες αἱ μαρτυρίαι δεικνύουσιν ὅτι ἐγένοντο εἰς ἀριθμοὺς οἵτινες ἴσως μετὰ δυσκολίας θὰ ἐφαίνοντο πιστευτοὶ.

Εἰς τὸ ὑπόλοιπον τῆς Ἐπαρχίας ἦτοι Ἐρσὲτ καὶ ἄλλα χωρία ἐξ ὧν οἱ Γερμανοὶ δὲν ἀπεδιώχθησαν, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης ἦτο νὰ προκαλέσῃ ἀνανέωσιν φόνων, πυρπολίσεων, διαρπαγῶν καὶ σκληροτήτων αἵτινες ἐν τινι μέτρῳ ἐξέλιπον μετὰ τὴν 20 ἢ 21 Αὐγούστου.

- γ 2. Εἰς αὐτὸ τὸ Ἐρσὼτ νέοι αἰχμάλωτοι φαίνεται ὅτι μετηνέχθησαν καὶ προσετέθησαν εἰς ἐκείνους οἵτινες ὑπῆρχον ἤδη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐπειδὴ φαίνεται ὅτι αἰχμάλωτοι ἐκρατοῦντο ἐν μέτρῳ τινὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τὴν διάρκειαν ὀλοκλήρου τῆς Γερμανικῆς

καταλήψεως τοῦ Ἑρσῶτ. Ἡ δευτέρα περίστασις καθ' ἣν μέγας ἀριθμὸς δεσμωτῶν εἶχε μετενεχθῆ ἐκεῖ ἦτο ὀλίγον μετὰ τὴν μίχην τῆς Μαλίν, καὶ τότε ὁ ἱερεὺς τοῦ Γιελρῶδ ὠδηγήθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἑρσῶτ, ἐκακοποιήθη ἐπαισχύντως καὶ τέλος ἐφονεύθη.

γ 24, γ 25,
γ 26.

Μάρτυς τις περιγράφει τὴν σκηνὴν γραφικῶς:—"Ολοι οἱ δεσμῶται—ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία, εἶχον τοποθετηθῆ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Οὐδενὶ ἐπετρέπετο νὰ ἐξέλθῃ τῆς ἐκκλησίας χάριν φυσικῆς ἀνάγκης. Ἡ ἐκκλησία ἔπρεπε νὰ χρησιμεύῃ διὰ πάντα σκοπὸν. Κατόπιν μᾶς ἐπετράπη νὰ ἐξερχώμεθα τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ τότε εἶδον τὸν ἱερέα τοῦ Γιελρῶδ ἰστάμενον παρὰ τὸν τοῖχον τῆς ἐκκλησίας μὲ τὰς χεῖρας ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του, φρουρούμενον ὑπὸ στρατιωτῶν." Αἱ πραγματικαὶ λεπτομέρειαι τοῦ φόνου τοῦ ἱερέως ἔχουσιν οὕτως:—Ὁ ἱερεὺς ἐκτυπήθη πολλάκις παρὰ τῶν στρατιωτῶν εἰς τὴν κεφαλὴν. Τὸν ὤθησαν κατὰ τοῦ τοῖχου τῆς ἐκκλησίας. Ἐζήτησε φλαμμανδιστὶ νὰ τῷ ἐπιτραπῆ νὰ σταθῆ μὲ τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὸν τοῖχον, καὶ προσεπάθησε νὰ στραφῆ. Οἱ Γερμανοὶ τὸν ἐσταμάτησαν, καὶ κατόπιν τὸν ἔστρεψαν μὲ τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν τοῖχον, καὶ μὲ τὰς χεῖρας ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του. Μίαν ὥραν βραδύτερον ὁ αὐτὸς μάρτυς εἶδε τὸν ἱερέα ἰστάμενον ἔτι ἐκεῖ. Κατόπιν οὗτος ὠδηγήθη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν εἰς ἀπόστασιν 50 περίπου ὑάρδων. Ἐκεῖ, μὲ τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν τοῖχον οἰκίας τινὸς, ἐτουφεκίσθη ὑπὸ 5 στρατιωτῶν.

γ 23.

Ἄλλοι φόνου, περὶ ὧν ἔχομεν μαρτυρίας, δημοσιεύονται ἐν τῷ Παραρτήματι.

Τινὲς τῶν συλληφθέντων εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἑρσῶτ ἐκρατήθησαν πράγματι ἐκεῖ μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ Βελγικοῦ στρατοῦ τὴν 11 Σεπτεμβρίου, ὅτε ἀφέθησαν ἐλεύθεροι. Ἄλλοι ὠδηγήθησαν πεζοὶ εἰς Λουβαῖν καὶ κατόπιν μετ' ἄλλων αἰχμαλώτων, ἀπὸ τε τῆς Λουβαῖν καὶ τῶν πέριξ ἐπαρχιῶν, καὶ ὠδηγήθησαν εἰς Γερμανίαν καὶ ἀλλαχοῦ.

γ 15

γ 20.

γ 21.

Ἐλέχθη παρὰ μάρτυρός τινος ὅτι περὶ τοὺς 1800 ὠδηγήθησαν πεζοὶ εἰς Λουβαῖν. Μεταξὺ τούτων ἦσαν τινες πολὺ γέροντες καὶ εἰς 90 ἐτῶν.

Οἱ πολὺ γέροντες ἐσύροντο ἐν ἀμάξαις καὶ χειραμάξαις ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἀνδρῶν. Ἀξιωματικὸς ἀκολουθῶν ἐπὶ ποδηλάτου, ὅτε οἱ ἄνθρωποι ἔπιπτον παρὰ τὴν ὁδόν, ἐκραύγαζε:—"Φονεύσατέ τους."

Ἑρσῶτ καὶ Ἐπαρχία.

Περίοδος Γ' (Σεπτέμβριος).

Εἶναι περιττὸν νὰ περιγράψωμεν λίαν λεπτομερῶς τὰ γεγονότα τῆς περιόδου τῆς ἀρχομένης περὶ τὴν 10 Σεπτεμβρίου. Οἱ Βέλγοι στρατιῶται οὔτινες εἶχον ἀνακαταλάβει τὸ μέρος εὖρον πτώματα

γ 29, γ 30.

γ 32, γ 36.

γ 31.

πολιτῶν οἷτινες βεβαιῶς ἐφονεύθησαν εἰς αὐτὸ τὸ Ἐρσῶτ, ἀκριβῶς ὡς εὔρον αὐτὰ εἰς Σέμπστ καὶ εἰς ἄλλα χωρία τὴν 25 Αὐγούστου. Τινὰ τῶν πτωμάτων τούτων εὐρέθησαν εἰς φρέατα, καὶ τινα εἶχον καὶ ζῶντα εἰς τὰς οἰκίας των.

γ 32, γ 34.

δ 107.

Οἱ ὑπὸ τοῦ Βελγικοῦ στρατοῦ ἀπολυθέντες αἰχμάλωτοι ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἦσαν σχεδὸν νεκροὶ ἐκ πείνης.

Εἰς Αἶχτ πολλὰ παιδιά ἐφονεύθησαν, ἐν διημέροις καὶ τριημέροις εὐρέθη καρφωμένον εἰς τὴν θύραν ἐνὸς ὑποστατικοῦ διὰ τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν του· τὸ ἔγκλημα τοῦτο φαίνεται σχεδὸν ἀπίστευτον ἄνευ τῆς μαρτυρίας ἣτις μᾶς ὑποχρεοῖ νὰ τὸ πιστεύσωμεν. Εἰς τὸν κήπον τῆς οἰκίας ταύτης ἦτο τὸ σῶμα κόρης ἣτις ἐτουφεκίσθη εἰς τὸ μέτωπον.

Καπὲλ-ὦ-Μπουά.

δ 115 εως

δ 121.

Εἰς Καπὲλ-ὦ-Μπουά δύο παιδιά ἐφονεύθησαν εἰς ἐν ἀμάξιον κατὰ τὰ πτώματά των ἐθεάθησαν παρὰ πολλῶν μαρτύρων εἰς διάφορα στάδια τοῦ ταξειδίου τοῦ ἀμαξίου.

Ἐππεγιέμ.

δ 89.

Εἰς Ἐππεγιέμ τὸ νεκρὸν σῶμα διημέρου παιδίου ἐθεάθη καρφωμένον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ Γερμανικῆς λόγχης. Μάρτυς τις εἶδεν ἠκρωτηριασμένην γυναῖκα ζωντανὴν πλησίον τοῦ Βαϊρδ τὴν αὐτὴν ἡμέραν.

Τρεμελῶ.

γ 57

Βέλγοι στρατιῶται ἐκτελοῦντες καθήκον φρουροῦ εὔρον νεαρὰν κόρην γυμνὴν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, πλήρη ἀμυχῶν. Παρεπονείτο ὅτι εἶχε βιασθῆ. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν γραιὰ τις ἐθεάθη γονυπετοῦσα πρὸ τοῦ σώματος τοῦ συζύγου της, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὅτι οἱ Γερμανοὶ τὸν ἐφόνευσαν προσπαθοῦντα νὰ διαφύγῃ ἐκ τῆς οἰκίας.

ΔΟΥΒΑΙΝ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑ.

Τὰ γεγονότα ἅτινα ἐλέχθησαν ὅτι συνέβησαν εἰς Δουβαῖν κατὰ περίχωρα μεταξὺ τῆς 19 καὶ 25 Αὐγούστου χρήζουσι μεγίστης προσοχῆς.

• 1.

Ἐπὶ 6 ἡμέρας οἱ Γερμανοὶ κατεῖχον τὴν πόλιν εἰρηνικῶς. Οἰκία δὲν ἐκίησαν—πολίται δὲν ἐφονεύθησαν. Ἐπὶ τῆς ποίᾳ τις διαρπαγὴ κενῶν οἰκιῶν, ἄλλως εἶχε τηρηθῆ πειθαρχία. Ἡ κατάστασις τῆς Δουβαῖν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἦτο σχετικῶς εἰρηνικὴ καὶ ἡσυχος, παρουσιάζουσα ζῶσαν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν προηγουμένην καὶ σύγχρονον διαγωγὴν τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ἀλλαχού.

Τὴν ἑσπέραν τῆς 25 Αὐγούστου γίνεται αἰφνιδία μεταβολή. Οἱ Γερμανοὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἀποκρουσθέντες ὑπὸ τῶν Βέλγων,

ὑπεχώρησαν καὶ ἀνακατέλαβον τὴν Λουβαῖν. Πάραυτα ἄρχεται ἡ ἐρήμωσις τῆς πόλεως ταύτης καὶ τὸ ὄλοκαύτωμα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς. Δὲν δυνάμεθα ν' ἀντιστῶμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ στρατὸς ὡς σύνολον ἐξεδικήθη κατὰ τῶν πολιτῶν καὶ τῶν κτιρίων τῆς πόλεως διὰ τὴν ἥτταν ἣν ὑπέστησαν παρὰ τῶν Βέλγων. Ἡ προβληθεῖσα ἐπικουρικὴ αἰτία ἦτο ἡ πολλακίς γενομένη πρόφασις, ὅτι πολῖται ἐπυροβόλησαν κατὰ τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ.

Αἱ καταθέσεις αἱ ἀναφερόμεναι εἰς Λουβαῖν εἶναι ἀπειράριθμοι, καὶ πιστεύονται ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς διότι παρουσιάζουσιν ἀληθῆ καὶ ἀρκούντως πλήρη εἰκόνα τῶν γεγονότων τῆς 25 καὶ 26 Αὐγούστου καὶ ἐπομένων ἡμερῶν.

Δὲν εὐρίσκομεν λόγους νὰ πιστεύωμεν ὅτι οἱ κάτοικοι ἐπυροβόλησαν κατὰ τοῦ Γερμανικοῦ τὴν ἑσπέραν τῆς 25 Αὐγούστου. Ἀξιόπιστοι μάρτυρες λέγουσιν ἀκριβῶς καὶ λεπτομερῶς πότε, ποῖ, καὶ πῶς ἤρξατο τὸ πῦρ. Τὸ τοιοῦτον πῦρ ἦτο παρὰ Γερμανῶν κατὰ Γερμανῶν. Οὐδὲν ἀμερόληπτου δικαστήριον θὰ ἠδύνατο, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, νὰ καταλήξῃ εἰς ἄλλο συμπέρασμα.

Τὴν ἑσπέραν τῆς 25, πυροβολισμοὶ ἠδύνατο ν' ἀκουσθῶσι πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἐράν, περὶ τὰ 3 χιλιόμετρα ἀπὸ τῆς Λουβαῖν. Κώδων κινδύνου ἐκρούσθη ἀνὰ τὴν πόλιν ἀταξία καὶ σύγχυσις ἐπεκράτει, τὴν δὲ ὀγδόην, ἵπποι δεμένοι εἰς ἀμάξας ἀποσκευῶν ἀφηνίασαν εἰς τὴν ὁδὸν καὶ πυροβολισμὸς δι' ὄπλων ἤρξατο. Τοῦτο συνέβη εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ σταθμοῦ καὶ προήρχετο παρὰ τῆς Γερμανικῆς ἀστυνομικῆς φρουρᾶς (21 τὸν ἀριθμὸν), οἵτινες, βλέποντες τὰ στρατεύματα ἀφικνούμενα ἐν ἀταξία, ἐνόμισαν ὅτι ἦτο ὁ ἐχθρὸς. Τότε αἱ ὀμάδες τῶν ἐμπρηστῶν ἐτέθησαν ἐπὶ τῷ ἔργῳ. Ἐφερον εὐρείας ζώνας μετὰ τῶν λέξεων "GOTT MIT UNS" ὁ δὲ ὄπλισμός των συνίστατο ἐκ πελέκεως, σύριγγος, πτύου καὶ περιστρόφου. Πυρκαϊαὶ ἔλαμψαν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῶν Δικαστηρίων, πρὸς τοὺς στρατῶνας τοῦ Ἀγίου Μαρτίνου, καὶ βραδύτερον εἰς τὴν Πλατεῖαν τοῦ Σταθμοῦ. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀδιάκοποι πυροβολισμοὶ ἐρρίπτοντο κατὰ τῶν παραθύρων τῶν οἰκιῶν. Οἱ κάτοικοι ἀνερριχῶντο τοὺς τοίχους ἀγωνιζόμενοι νὰ διαφύγῃσι τὰς φλόγας. "Ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ὑπηρεταί," λέγει μάρτυς τις, "ἠναγκάσθησαν νὰ πράξωσι τὸ αὐτὸ καὶ κατέφυγον εἰς τοῦ Κ^{ου} Α. τοῦ ὁποίου τὰ ὑπόγεια εἶναι "θολωτὰ καὶ προσέφερον καλλιτέραν προστασίαν τῶν ἰδικῶν μου. "Ὀλίγον βραδύτερον ἀπεσύρθησαν εἰς τοὺς σταύλους τοῦ Κ^{ου} Α. "ὅπου συνητηρήσαμεν περὶ τὰ 30 πρόσωπα ἅτινα ἔφθασαν ἐκεῖ δι' ἀναρριχήσεως τῶν τοίχων. Τινὲς τῶν δυστυχῶν τούτων ἔπρεπε νὰ ἀναρριχηθῶσιν ἐπὶ 20 τοίχων.

"Ἐκρούσθη ὁ κώδων. Ἠνοίξαμεν τὴν θύραν. Πολλοὶ πολῖται ἐρρίφθησαν ὑπὸ τὸ πρόθυρον. Οἱ Γερμανοὶ ἐπυροβόλουν κατ' αὐτῶν ἐκ τῆς ὁδοῦ. Ἐκάστην στιγμήν νεοὶ πυροβολισμοὶ ἤστραπτον συνοδευόμενοι δι' ἐκρήξεων. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς ἤκουσα κτύπον εἰς τὴν ἐξωτερικὴν θύραν τοῦ σταύλου τὴν ἄγουσαν εἰς δρομίσκον "τινὰ, καὶ ἤκουσα μίαν γυναῖκα κραυγάζουσαν πρὸς βοήθειαν.

“Ἦνοιξα τὴν θύραν, καὶ τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς καθ’ ἣν ἠτοιμαζόμεν
 “ νὰ τὴν εἰσαγάγω εἰς τὸν σταῦλον, πυροβολισμὸς ἐρρίφθη ἐκ τῆς
 “ ὁδοῦ παρά τινος Γερμανοῦ στρατιώτου καὶ ἡ γυνὴ ἔπεσε νεκρὰ εἰς
 “ τοὺς πόδας μου. Περὶ τὴν 9 τῆς πρωίας τὰ πράγματα κατέστησαν
 “ ἡσυχώτερα καὶ ἐλάβομεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ριψοκινδυνεύσωμεν
 “ ἕξοδον εἰς τὴν ὁδόν. Γερμανὸς τις ὅστις ἔφερεν ἀργυροῦν δυσκο-
 “ πότερον καὶ τινα κυτία σιγάρων, μᾶς εἶπεν ὅτι ἔπρεπε νὰ μετα-
 “ βῶμεν εἰς τὸν σταθμὸν ὅπου ἀμαξοστοιχίαι θ’ ἀνέμενον δι’ ἡμᾶς.
 “ Ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς τὴν Πλατείαν τοῦ Σταθμοῦ εἶδομεν εἰς τὸ
 “ σκουαίαρ 7 ἢ 8 πτώματα φονευθέντων πολιτῶν. Οὐδεμίαν οἰκίαν
 “ ἴστατο ὀρθίαν εἰς τὴν πλατείαν. Ὀλόκληρος σειρὰ οἰκιῶν ὀπισθεν
 “ τοῦ σταθμοῦ ἐν Βλωποῦτ εἶχε καῖ. Ἀφοῦ ὠδηγήθημεν τῆδε
 “ κακεῖσε ἀδιακόπως ὑπὸ ἀξιωματικῶν οἵτινες προσηνέχθησαν σκαιῶς
 “ πρὸς ἡμᾶς καὶ μᾶς προσέβηλον παντοιοτρόπως, διηρέθημεν.” Τότε
 “ οἱ αἰχμάλωτοι διεμοιράσθησαν μεταξὺ διαφόρων σωμάτων στρατοῦ
 “ καὶ ὤδυσαν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἐράν. 75 κάτοικοι τοῦ
 “ Λουβαῖν περιλαμβανομένων καὶ τινῶν ἀνθρώπων καλῆς τάξεως
 “ (ὧν τὰ ὀνόματα ἀναφέρονται) ὠδηγήθησαν εἰς Ἐράν. “Εὐρομεν
 “ τὸ χωρίον Ἐράν εἰς φλόγας, εἰς τοιοῦτον τρόπον ὥστε ἔπρεπε
 “ νὰ ἐπισπεύσωμεν τὸ βῆμά μας ἵνα μὴ ἀποπνιγῶμεν καὶ καῶμεν
 “ ὑπὸ τῶν φλογῶν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ. Ἡμικαὶ πτώματα πολιτῶν
 “ ἔκειτο πρὸ τῶν οἰκιῶν. Κατὰ τινα σταθμὸν οἱ στρατιῶται
 “ ἔκλεψαν ποίμνια καὶ τὰ ἐφόνευσαν ὅπου ἴσταυτο. Ὁ πυρο-
 “ βολισμὸς ἤρξατο πρὸς τὸ ἀριστερόν μας. Μᾶς εἶπον ὅτι οἱ
 “ πολῖται ἐπυροβόλουν καὶ ὅτι θὰ ἐτουφεκιζόμεθα. Τὸ ἀληθές
 “ εἶναι ὅτι αὐτοὶ οἱ Γερμανοὶ ἐπυροβόλουν ἵνα μᾶς τρομάξωσι.
 “ Δὲν ὑπῆρχεν οὐδὲ εἰς πολίτης εἰς τὰ περίξ. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα
 “ ἤρξάμεθα τῆς πορείας μας πρὸς τὴν Μαλιν. Μᾶς ἐξύβρισαν καὶ
 “ μᾶς ἠπέλιψαν. . . . Οἱ ἀξιωματικοὶ ἦσαν χειρότεροι τῶν
 “ στρατιωτῶν. Ἐφθάσαμεν εἰς Καμπενού περὶ τὴν ἐβδόμην μ.μ.
 “ καὶ μᾶς ἐκλείδωσαν ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας μεθ’ ὅλου τοῦ ἄρρενος
 “ πληθυσμοῦ τοῦ χωρίου. Ἱερεῖς τινες ἠῤῥησαν τὸν ἀριθμὸν μας.
 “ Δὲν εἶχομεν τίποτε νὰ φάγωμεν καὶ πῖωμεν ἀπὸ τῆς ἐσπέρας
 “ τῆς προτεραιίας. Συμπαθοῦντές τινες στρατιῶται μᾶς ἔδωκαν
 “ νὰ πῖωμεν ὕδωρ, ἀλλ’ οὐδεὶς ἐπίσημος ἔλαβε τὸν κόπον νὰ ἴδῃ ἂν
 “ μᾶς ἐδόθη τροφή.” Τὴν ἐπομένην, Πέμπτην, 27, μᾶς ἐχορηγήθη
 “ διαβατήριον νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς Λουβαῖν, ἀλλὰ μόλις οἱ αἰχμάλ-
 “ ωτοι ἤρξαντο τοῦ δρόμου των, τοὺς ἐσταμάτησαν καὶ ὠδήγησαν
 “ αὐτοὺς πρὸ τινος ὑποστρατήγου καὶ τοὺς παρέδωκαν ὑπὸ ἄλλην
 “ συνοδείαν. Τινὲς τούτων ἐκακοποιήθησαν σοβαρῶς. Κατηγοροῦντο
 “ ὅτι ἦσαν στρατιῶται ἄνευ στολῆς, καὶ ἐλέχθη εἰς αὐτοὺς ὅτι δὲν
 “ ἠδύναντο νὰ μεταβῶσιν εἰς Λουβαῖν “διότι ἡ πόλις θὰ ἐκρημνίζετο
 “ ἐκ θεμελίων.” Ἄλλοι αἰχμάλωτοι προσετέθησαν—γυναῖκες ἔτι
 “ καὶ παιδία, μέχρις οὗ ὁ ἀριθμὸς των ἐφθασεν εἰς 200. Τότε
 “ ὠδηγήθησαν πρὸς τὴν Μαλιν, ἀπελύθησαν, καὶ διετάχθησαν νὰ
 “ μεταβῶσι πρὸς τὴν πόλιν ταύτην ὅλοι ὁμοῦ, καὶ ὅτι ἐκεῖνοι οἵτινες

θὰ ἀπεχωρίζοντο θὰ ἐπυροβολοῦντο. Ἄλλοι μάρτυρες ἐπιβεβαιοῦσι τὰ ὑπὸ τοῦ μάρτυρος τούτου περιγραφέντα γεγονότα.

Γυνή τις ὑπηρετοῦσα παρά τιμι γέροντι κυρίῳ κατοικοῦντι ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Σταθμοῦ, διηγεῖται τὴν ἱστορίαν τοῦ θανάτου τοῦ κυρίου της. “Ἐλαμβάνομεν τὸ δεῖπνόν μας ὡς συνήθως περὶ τὴν 8, ἀλλὰ “ 2 Γερμανοὶ ἀξιωματικοὶ (οὔτινες ἔμενον ἐν τῇ οἰκίᾳ) δὲν ἦλθον εἰς “ τὸ δεῖπνον τὴν ἑσπέραν ἐκεῖνην. Ὁ κύριός μου μετέβη εἰς τὴν “ κλίνην τὴν 9 μ.μ. τὸ αὐτὸ ἔπραξε καὶ ὁ υἱός του. Οἱ ὑπηρέται “ μετέβησαν εἰς τὴν κλίνην τὴν 9.30. Εὐθύς ὡς μετέβην εἰς τὸν “ θάλαμόν μου εἶδον ἐξ αὐτοῦ φλόγας προερχομένας ἐκ τινος οἰκίας “ καιομένης πλησίον τῆς ἰδικῆς μας. Ἐξύπνησα τὸν κύριόν μου καὶ “ τὸν υἱόν του. Μόλις οὗτοι κατῆλθον τὴν κλίμακα, συνελήφθησαν “ ὑπὸ Γερμανῶν στρατιωτῶν καὶ ἀμφότεροι ἐδέθησαν καὶ ὠδηγή- “ θησαν ἔξω, ὁ μὲν κύριός μου δεμένος διὰ σχοινοῦ, ὁ δὲ υἱός του δι “ ἀλύσσου. Ἐσύρθησαν ἔξω, δὲν εἶδον πράγματι τί συνέβη ἔξω, “ ἀλλ’ ἤκουσα κατόπιν ὅτι ὁ κύριός μου ἐλογχίσθη καὶ ἐτουφεκίσθη, “ καὶ ὁ υἱός του ἐτουφεκίσθη. Ἐκ τοῦ μαγειρείου ὅπου εὕρισκόμην, “ ἤκουσα πυροβολισμοὺς, ἤμην δὲ παρούσα εἰς τὴν ἐνταφίᾳσιν τοῦ “ κυρίου μου καὶ τοῦ υἱοῦ του, 13 ἡμέρας βραδύτερον. Γερμανοὶ “ στρατιῶται ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἔχυσαν εὐφλεκτόν τι “ ὑγρὸν ἐπὶ τῶν πατωμάτων καὶ ἔθεσαν πῦρ ἐπ’ αὐτοῦ. Ἐγὼ “ διέφυγον δι’ ἄλλης κλίμακος διαφόρου ἐκεῖνης ἐξ ἧς ὁ κύριός μου “ καὶ υἱός του εἶχον καταβῆ.”

Τὴν 26 (Τετάρτην), ἐν τῇ πόλει Λουβαῖν ἐξηκολούθει πῦρ, σφαγὴ, καὶ καταστροφὴ. Τὸ Πανεπιστήμιον μετὰ τῆς βιβλιοθήκης του, ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Πέτρου, ἐπυρπολήθησαν καὶ κατεκάησαν ἐκ θεμελίων, πολῖται ἐτουφεκίσθησαν καὶ ἄλλοι συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι καὶ ἐξηναγκάσθησαν ν’ ἀκολουθήσωσι τὰ στρατεύματα. Στρατιῶται διήρχοντο τὰς ὁδοὺς λέγοντες “ Man hat geschossen ” (ἐπυροβόλουν). Εἰς στρατιώτης ἐθεάθη βυδίζων καὶ πυροβολῶν εἰς τὸν ἀέρα.

Πολλοὶ πολῖται κατέφυγον εἰς ὑπόγεια, ἀλλ’ οἱ στρατιῶται ἐπυροβόλουν κάτω διὰ τῶν κιγκλιδωμάτων. Πολῖται τινες εἶχον τουφεκιστῆ καθὼς ἤνοιγον τὰς θύρας, ἀλλαι, ἐν τῇ προσπάθειά των νὰ διαφύγωσι. Μεταξὺ ἄλλων προσώπων, ὧν αἱ οἰκίαι ἐπυρπολήθησαν, ἦτο εἰς 90 ἐτῶν γέρον ἐπικινδύνως ἀσθενής, ὅστις ἐσύρθη ἐκ τοῦ στρώματός του καὶ ἀφέθη εἰς τὸν κήπὸν τοῦ ὄλην τὴν νύκτα. Ἀπέθανεν ὀλίγον μετέπειτα εἰς τὸ νοσοκομεῖον εἰς ὃ εἰς φίλος μετέφερεν αὐτὸν τὴν ἐπομένην πρωΐαν.

Τὴν Πέμπτην, 27, διαταγαὶ ἐδόθησαν ἵνα πάντες ἐγκαταλίπωσι τὴν πόλιν ἥτις εἶχεν ἀποφασιστῆ νὰ κρημμισθῆ ἐκ θεμελίων. Πολῖται τινες, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ εἰς κανονικὸς ἱερεὺς τῆς Μητροπόλεως μετὰ τῆς γηραιᾶς μητρὸς του, διετάχθησαν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸν σταθμόν, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ λάβωσι τὴν εἰς Τυρλεμόν ἄγουσαν. Μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν περὶ τοὺς 20 ἱερεῖς ἐκ Λουβαῖν. Ἐβρίσθησαν καὶ ἠπειλήθησαν, ἀλλὰ τέλος τοῖς ἐπετράπη νὰ μετα-

- βῶσιν ἐλεύθεροι καὶ ὀδεύσωσιν ὡς κάλλιον ἠδύναντο, γυναῖκες καὶ ἀσθενεῖς μεταξὺ αὐτῶν, εἰς Τιρλεμόν. Ἄλλοι ὄμιλοι αἰχμαλώτων ἐκ Λουβαῖν ὠδηγήθησαν τὴν αὐτὴν ἡμέραν δι' ἄλλων ὁδῶν, τινὲς λίαν πρῶι διὰ διαφόρων χωρίων πρὸς τὴν Μαλίην μὲ χεῖρας δεδεμέναι σφιγκτὰ διὰ μακροῦ σχοινίου. Καὶ ἄλλοι αἰχμάλωτοι προσετέθησαν μετὰ ταῦτα, καὶ πάντες οὗτοι διετάχθησαν νὰ διανυκτερεύσωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν Καμπενοῦ. Τὴν ἐπομένην, 28, ὁ ὄμιλος ἀποτελούμενος τώρα ἐκ 1000 περίπου ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδίων, ὠδηγήθη πάλιν εἰς Λουβαῖν. Αἱ οἰκίαι κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ ἐκαίοντο, πολλὰ δὲ νεκρὰ σώματα πολιτῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἐθεάθησαν καθ' ὁδόν. Τινὲς τῶν κυρίων ὁδῶν τῆς Λουβαῖν εἶχον ἐν τῷ μεταξὺ κατὰ τὴν ὁλοκλήρου. Οἱ αἰχμάλωτοι ἐτοποθετήθησαν εἰς εὐρὴν κτίριον ἐπὶ τοῦ γυμναστηρίου τοῦ ἵππικοῦ—“μία γυνὴ παρεφρόνησε, παιδία τινὰ ἀπέθανον, ἄλλα ἐγεννήθησαν.” Τὴν 29 οἱ αἰχμάλωτοι ὠδυσαν κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ Μαλίην, εἰς Ἐράν δὲ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία καὶ οἱ συμπληρώσαντες τὸ τεσσαρακοστὸν ἄνδρες ἔλαβον τὴν ἄδειαν ν' ἀπέλθωσιν· οἱ λοιποὶ ὠδηγήθησαν εἰς Βῶρτ-Μαιρβαϊκ, 15 χιλιόμετρα ἀπέχον τῆς Μαλίην, καὶ διετάχθησαν νὰ βαδίσωσι κατ' εὐθείαν εἰς Μαλίην, ἄλλως θὰ ἐτουφεκίζοντο. Τὴν 11 μ.μ. ἔφθασαν τὸ φρούριον Βαίλεμ καὶ ἐν πρώτοις ἐπυροβολήθησαν ὑπὸ τῶν φρουρῶν, ἀλλὰ φωνάξαντες ὅτι ἦσαν Βέλγοι, ἔλαβον τὴν ἄδειαν νὰ διέλθωσιν. Οἱ αἰχμάλωτοι οὗτοι ἦσαν σχεδὸν νήστευσι ἀπὸ τῆς πρωίας τῆς 26 μέχρι τοῦ μεσονυκτίου τῆς 29. Ἐκ τῶν πτωμάτων τῶν θεαθέντων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, τινὰ εἶχον τὰς χεῖρας τῶν δεδεμένων ὀπισθεν, ἄλλα ἦσαν κεκαυμένα, τινὰ εἶχον φονευθῆ διὰ κτυπημάτων καὶ ἄλλα πτώματα ἦσαν τῶν παιδίων ἐκείνων ἅτινα ἐτουφεκίσθησαν.
- 3. Ἐτερος μάρτυς, ἀνὴρ ἀνεξάρτητος οἰκονομικῶς, συνελήφθη τὴν μεσημβρίαν ὑπὸ στρατιωτῶν τοῦ 165 συντάγματος καὶ ὠδηγήθη εἰς τὴν πλατείαν τοῦ σταθμοῦ. Ἐκακοποιήθη χυδαιότατα καθ' ὁδόν, εἰς δὲ ἀξιωματικὸς τοῦ ἔκλεψε τὸ βαλάντιόν του καὶ τὰς κλεϊδίας του, αἱ χεῖρές του ἦσαν δεδεμέναι ὀπισθεν τῆς ράχεώς του. Ἡ σύζυγός του εἶχε κρατηθῆ αἰχμάλωτος εἰς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ σταθμοῦ. Τότε λοιπὸν τὸν διέταξαν νὰ προχωρήσῃ μετὰ 500 περίπου ἄλλων αἰχμαλώτων μέχρι τοῦ μεσονυκτίου· ἐκοιμήθη ὑπὸ βροχὴν τὴν νύκτα ἐκείνην, τὴν δὲ ἐπομένην ἡμέραν, μὴ λαβὼν τροφήν τινα ἀφ' ἧς ἀνεχώρησεν ἐκ Λουβαῖν, ὠδηγήθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν Ῥοτσελαῖρ ὅπου τότε ὑπῆρχον φυλακισμένοι περὶ τοὺς 150 αἰχμαλώτους, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τινὰ νήπια. Οὐδεμία τροφή τοῖς ἐδόθη, μόνον ὀλίγον ὕδωρ. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν διὰ Βεσπελαῖρ ὠδηγήθησαν ἐκ ἰέου εἰς Λουβαῖν. Καθ' ὁδὸν ἀπὸ Ῥοτσελαῖρ εἰς Βεσπελαῖρ ἐθεάθησαν 50 πτώματα, τινὰ τούτων γυμνὰ καὶ ἀπνηθρακωμένα καὶ ἀγνώριστα. Ὅτε ἔφθασαν εἰς Λουβαῖν ἡ ἰχθυογορὰ, ἡ πλατεῖα Μαργαρίτας, ἡ Μητρόπολις, καὶ πολλὰ ἄλλα κτίρια ἐκαίοντο. Τὴν ἑσπέραν, περὶ τοὺς 100 ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδία ἐτέθησαν εἰς ἀμάξας διὰ ἵππους, ἐξ ὧν ἡ κόπρος δὲν

εἶχε σαρωθῆ, καὶ τὴν 6 τῆς ἐπομένης πρωίας ἀνεχώρησαν διὰ Κολωνίαν.

Ἡ σύζυγος τοῦ μάρτυρος τούτου ἐπίσης συνελήφθη αἰχμάλωτος μετὰ τοῦ συζύγου της καὶ τῆς θαλαμηπόλου της, ἀλλ' ἐχωρίσθη ἀπ' αὐτοῦ καὶ εἶδεν ἄλλας κυρίας ἐξαναγκασθείσας νὰ βαδίζωσιν ἐνώπιον τῶν στρατιωτῶν μὲ τὰς χεῖράς των ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς των. Μία τούτων, γηραιὰ πολὺ κυρία, 85 ἐτῶν—(ἣς τὸ ὄνομα ἀναφέρεται)— ἐσύρθη ἐκ τοῦ ὑπογείου της καὶ ὠδηγήθη μετ' αὐτῶν εἰς τὸν σταθμὸν. Αὗται ἐκρατήθησαν ἐκεῖ ὅλην τὴν νύκτα, καὶ ἀπλευθερώθησαν τὴν πρωίαν, Πέμπτην, ἀλλὰ ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἐστάλησαν εἰς Τιρλεμὸν πεζῇ. Ἀριθμὸς πτωμάτων ἐθεάθη καθ' ὁδόν. Οἱ αἰχμάλωτοι, οὔτινες λέγεται ὅτι ἀνῆρχοντο εἰς χιλιάδας, δὲν εἶχον τὴν ἄδειαν οὐδὲ κἂν νὰ πίωσιν ὕδωρ, καίτοι ὑπῆρχον πολλὰ ρεύματα καθ' ὁδόν ἐξ ὧν οἱ στρατιῶται ἔπινον. Εἰς τὴν μάρτυρα ἐδόθη ὀλίγον γάλα εἰς ἓν ὑποστατικόν, ἀλλ' ὡς αὕτη τὸ ἔφερεν εἰς τὰ χεῖλη της, τῆς ἀφῆρέθη διὰ τῆς βίας.

Ἰερεὺς τις συνελήφθη τὴν πρωίαν τῆς Παρασκευῆς, 28 Αὐγούστου, καὶ ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς προσφύγων τινῶν ἐκ Βογκμαίλ. ὠδηγήθη διὰ Λουβαῖν, ἐξυβρίσθη καὶ ἐκακοποιήθη, καὶ ἐτέθη μετὰ τινῶν χιλιάδων ἄλλου λαοῦ εἰς τὴν ἰππευτικὴν σχολὴν τῆς ὁδοῦ Ἰππευτηρίου. Ἡ ὑελίνη ὀροφὴ ἐθραύσθη τὴν νύκτα ἐκ τῆς θερμότητος τῶν πέριξ καιομένων κτιρίων. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν οἱ αἰχμάλωτοι ὤδυσαν διὰ τῶν ἀγρῶν μετ' ἐνόπλου φρουρᾶς. Καθ' ὁδόν εἶδον κεκαυμένα ὑποστατικὰ καὶ κεκαυμένα πτώματα. Οἱ αἰχμάλωτοι τέλος ἐχωρίσθησαν εἰς 3 ὀμίλους, οἱ δὲ νεώτεροι ἄνδρες ὤδυσαν διὰ Ἐράν καὶ Βουκαῖν εἰς Καρπενοῦ, καὶ τέλος ἔφθασαν τὰς Βελγικὰς γραμμὰς περὶ τὸ μεσονύκτιον τοῦ Σαββάτου, 29 Αὐγούστου. Πᾶσαι αἱ οἰκίαι ἐν Ἐράν, χωρὶς ἐκ 5000 περίπου κατοίκων, εἶχον καῆ.

Ἡ σφαγὴ πολιτῶν ἐν Λουβαῖν δὲν περιωρίσθη εἰς τοὺς πολίτας της. Πλήθη λαοῦ μετηνέχθησαν εἰς Λουβαῖν ἐκ τῶν πέριξ μερῶν, οὐ μόνον ἐξ Ἐρσῶτ καὶ Γιελρῶδ ὡς ἰλέχθη ἀνωτέρω, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν. Ἐν παραδείγματι, μάρτυς τις περιγράφει πῶς πολλαὶ γυναῖκες καὶ παιδία μετεφέρθησαν ἐπὶ φορτηγῶν ἄμαξῶν εἰς Λουβαῖν, καὶ ἐκεῖ ἐτέθησαν ἐντὸς σταύλου. Ἐκ τῶν ἑκατοντάδων λαοῦ, οὔτινες συνελήφθησαν εἰς διάφορα χωρία καὶ μετηνέχθησαν εἰς Λουβαῖν ὡς αἰχμάλωτοι, τινὲς ἐσφάγησαν ἐκεῖ, ἄλλοι ἐξηναγκάσθησαν νὰ βαδίσωσι μετὰ πολιτῶν τῆς Λουβαῖν διὰ μέσου πολλῶν μερῶν, καὶ τινες ἐστάλησαν τέλος, τὴν 29, εἰς τὰς ἐν Μαλὶν Βελγικὰς γραμμὰς, ἄλλοι ὠδηγήθησαν ἐπὶ ἐμπορικῶν σιδηροδρομικῶν ἄμαξῶν εἰς Κολωνίαν, ὡς περιγράφεται κατωτέρω, καὶ ἄλλοι ἀφέθησαν ἐλεύθεροι. Δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν τὴν διήγησιν τῆς σφαγῆς τινῶν τῶν δυστυχῶν τούτων πολιτῶν αἰχμαλώτων, γενομένην παρὰ δύο μαρτύρων.

“Μᾶς ἐτοποθέτησαν ὅλους εἰς τὴν Ὀδὸν Σταθμοῦ ἐν Λουβαῖν, “οἱ δὲ Γερμανοὶ Στρατιῶται ἐπυροβόλησαν καθ' ἡμῶν. Εἶδον τὰ

“πτώματα γυναικῶν τινῶν εἰς τὸν δρόμον. Ἔπειτα, γυνὴ δέ τις ἣτις εἶχε πυροβοληθῆ, ἔπεσεν ἐπ’ ἐμοῦ. Δὲν ἐτολμων νὰ παρατηρήσω τὰ νεκρὰ σώματα εἰς τὸν δρόμον, ἦσαν τόσον πολλὰ. Πάντες εἶχον τουφεκισθῆ παρὰ Γερμανῶν στρατιωτῶν. Γυνὴ τις ἦν εἶδον κατακειμένην νεκρὰν εἰς τὴν ὁδὸν ἦτο ἡ Δεσποινὴς Δ . . . ὡσεὶ 35 ἐτῶν. Ἐπίσης εἶδον τὸ σῶμα τῆς γυναικὸς Α. Μ. καὶ αὕτη εἶχε τουφεκισθῆ. Εἶδον ἕνα ἀξιωματικὸν σύροντα τὸ πτώμα τῆς ὑπὸ τινα σιδηροδρομικὴν ἄμαξαν.”

Ἄλλος μάρτυς, ὅστις ὠδηγήθη ἐξ Αἰρσῶτ ἐπίσης περιγράφει τὸ περιστατικὸν: “μετὰ ταῦτα ὠδηγήθημεν μετὰ πολλῶν ἄλλων πολιτῶν καὶ ἐτοποθετήθημεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν Λουβαίν. Κατόπιν ὠδηγήθημεν εἰς τὴν ὁδὸν Σταθμοῦ, ἐν Λουβαίν. Ἦσαν περὶ τοὺς 1500 πολίτας ἀμφοτέρων τῶν φύλων, καὶ ὠδεύσαμεν ἀπὸ Αἰρσῶτ εἰς Λουβαίν. Ὅτε ἤμεθα εἰς τὴν ὁδὸν Σταθμοῦ ἤσθάνθημεν ὅτι κάτι θὰ συνέβαινε, καὶ προσεπάθησα νὰ καταφύγω ὑπὸ τινα θύραν. Οἱ Γερμανοὶ στρατιῶται τότε ἐπυροβόλησαν διὰ μυδραλλιοβόλου καὶ διὰ τῶν ὄπλων τῶν κατὰ τοῦ λαοῦ, ὁ δὲ λαὸς ἔπεσε δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Δύο ἄνδρες πλησίον μου ἐφονεύθησαν. Κατόπιν εἶδον τινα δίδοντα ἐν σημείον, καὶ τὸ πῦρ ἔπαυσε. Τότε ἐγὼ ἐτράπημ εἰς φυγὴν μετὰ μιᾶς ἐγγάμου γυναικὸς ὀνόματι Β . . . (ἦς τὸ παρθενικὸν ὄνομα ἦτο Α. Μ.) ἡλικίας 29 ἐτῶν καταγομένης ἐξ Ἐρσῶτ, ἀλλὰ συνελήφθημεν ἐκ νέου. Αὕτη ἐτουφεκίσθη παρὰ τὸ πλευρὸν μου καὶ τὴν εἶδον πίπτουσαν. Πολλοὶ ἄλλοι ἐτουφεκίσθησαν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον. Ἐγὼ ἐτράπημ ἐκ νέου εἰς φυγὴν, καὶ ἐν τῇ φυγῇ μου εἶδον παιδίον πίπτοντα ἐκ τῶν βραχιόνων τῶν μητέρων τῶν. Δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ εἶπω ἐὰν ταῦτα ἐτουφεκίσθησαν, ἢ ἂν ἔπεσαν ἐκ τῶν χειρῶν τῶν μητέρων τῶν κατὰ τὸν ἐπακολουθήσαντα πανικόν. Εἶδον, ἐν τούτοις, παιδιὰ αἰμάσσοντα.”

Πορεία εἰς Κολωνίαν.

• 3, • 5, • 7,
• 10, • 11,
• 16, • 17.

Ὁ μέγιστος ἀριθμὸς αἰχμαλώτων ἐκ Λουβαίν, ἐν τούτοις, εἶχε συναχθῆ εἰς τὸν σταθμὸν καὶ μετενεχθῆ σιδηροδρομικῶς εἰς Κολωνίαν. Πολλοὶ μάρτυρες περιγράφουσι τὰ παθήματά των καὶ τὰς κακοποιήσεις ὧν ὑπῆρξαν ἀντικείμενον κατὰ τὸ ταξειδιον. Μία τῶν πρώτων ἀμαξοστοιχιῶν ἐξεκίνησε τὸ ἀπόγευμα. Ἀπηρτίζετο ἐκ ποιμνιαμαξῶν, ἐκάστης περιλαμβανούσης περὶ τοὺς 100. Ἐδέησε νὰ παρέλθωσι τρεῖς ἡμέραι διὰ νὰ φθάσωσιν εἰς Κολωνίαν. Οἱ κρατούμενοι οὐδὲν εἶχον νὰ φάγωσι πλὴν ὀλίγου ξηροῦ ἄρτου ἕκαστος, καὶ δὲν τοῖς ἐπετράπη νὰ ἐξέλθωσι πρὸς ὕδρευσιν οὐδὲ τοῖς ἐδόθη ὕδωρ. Ἐπὶ τινος ἀμάξης εἶχον γραφῆ αἱ λέξεις “Πολίται οἵτινες ἐπυροβόλησαν στρατιώτας ἐν Λουβαίν.” Τινὲς τούτων εἶχον ὠδηγήθη ἀπὸ τὴν Κολωνίαν μετὰ ταῦτα ὡς δημόσιον θέαμα. Πέριξ τοῦ λαιμοῦ τινῶν εἶχον τεθῆ σχοινία καὶ τοὺς εἶχον εἰδοποίησιν ὅτι θὰ ἀπηγχούίζοντο. Διαταγὴ ἦλθε τότε ἵνα τουφεκισθῶσιν ἀντὶ ν’

ἀπαγχονισθῶσιν. Εἰς οὐλαμὸς ἦτο ἔτοιμος καὶ 5 ἢ 6 αἰχμάλωτοι ἐτέθησαν εἰς τὸν σκοπὸν, ἀλλὰ δὲν ἐτουφεκίσθησαν. Ἀφοῦ ἐκράτησαν ἐπὶ ἐβδομάδα ἐν Κολωνίᾳ τινὰς τῶν αἰχμαλώτων τούτων, τοὺς ἐγύρισαν ὀπίσω—αὐτὴν τὴν φερόν μόνον 30 ἢ 40 εἰς ἐκάστην ἄμαξαν—καὶ τοῖς ἐπέτρεψαν νὰ μεταβῶσιν ὅπου ἤθελον ὅταν ἔφθασαν εἰς Λίμπουργ. Πολλοὶ μάρτυρες οἵτινες μετηνέχθησαν εἰς Κολωνίαν ἐπὶ ἄλλων ἀμαξοστοιχιῶν περιγράφουσι τὰς περιπετείας των λεπτομερῶς. Τινὲς τῶν ποιμνιαμαξῶν ἦσαν ἀφορήτως ῥυπαραὶ. Εἰς τοὺς κρατουμένους δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἐξέλθωσι πρὸς φυσικὴν ἀνάγκην των. Εἰς ἀνὴρ, ὅστις ἐξῆλθε τῆς ἀμάξης πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἐφονεύθη διὰ λόγξης. Μάρτυς τις περιγράφων τὸ γενόμενα εἰς ἄλλην ὀμάδα αἰχμαλώτων, λέγει ὅτι τοὺς ἠνάγκασαν νὰ διέλθωσι διὰ τῆς Ὁδοῦ Σταθμοῦ, ὅπου αἱ οἰκίαι ἐκαίοντο, καὶ τοὺς μετήνεγκον εἰς τὸν σταθμὸν. Τοὺς ἔθεσαν ἐπὶ ἵππαμαξῶν εἰς μέγαν ἀριθμὸν, ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδιά εἰς ἐκάστην ἄμαξαν. Ἐκρατήθησαν εἰς τὸν σταθμὸν τὴν νύκτα, τὴν δὲ ἐπομένην ἡμέραν ἀνεχώρησαν εἰς Κολωνίαν. Ἐπὶ δύο καὶ ἡμίσειαν ἡμέρας ἦσαν νήστεις, κατόπιν δὲ ἐδόθη ἀνὰ εἰς ἄρτος διὰ δέκα πρόσωπα καὶ ὀλίγον ὕδωρ. Οἱ κρατούμενοι μετὰ ταῦτα ὠδηγήθησαν ὀπίσω εἰς Βέλγιον. Ἦσαν ἐν ὄλῳ 8 ἡμέρας εἰς τὸν σιδηρόδρομον στοιβημένοι καὶ σχεδὸν νήστεις. Δύο ἐκ τῶν ἀνδρῶν παρεφρόνησαν, αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν ἐν Βρυξέλλαις. Οἱ ἄνδρες ὠδηγήθησαν εἰς τι προάστειον, ἐκεῖθεν δὲ εἰς τὰ χωρία Ἐρὰν, Βιλβῶρδ καὶ Σέμπστ, καὶ μετὰ ταῦτα ἀφέθησαν ἐλεύθεροι. Ἡ σύλληψις αὕτη τῶν κατοίκων, ἐν οἷς περιλαμβάνοντο καὶ τινες σημαίνοντες πολῖται, καὶ ἡ ἐπιβληθεῖσα εἰς αὐτοὺς πορεία ἀνὰ διαφόρους θέσεις, καὶ ἰδίᾳ ἡ ἀποστολὴ αὐτῶν εἰς Μαλὶν καὶ πολλῶν τούτων εἰς Κολωνίαν, προφανῶς ἐγένετο ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀνωτέρω στρατιωτικῶν ἀρχῶν. Ἡ κακοποίησις τῶν συλληφθέντων ἐγένετο ὑπὸ τὰ ὄμματα καὶ πολλάκις ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἢ τῆ ἐπινεύσει ἀξιωματικῶν, ἀξιωματικοὶ δὲ αὐτοπροσώπως ἔλαβον μέρος εἰς ταῦτα. Ὁ σκοπὸς τῆς συλλήψεως πολλῶν ἑκατοντάδων αἰχμαλώτων καὶ ἀποστολῆς αὐτῶν εἰς Κολωνίαν καὶ ἐπιστροφῆς αὐτῶν εἰς Βέλγιον εἶναι δυσνόητος ἐν ἀρχῇ. Πιθανὸν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποτελῶν μέρος τῆς πολιτικῆς τῆς τιμωρίας διὰ τὴν Βελγικὴν ἀντίστασιν καὶ τῆς γενικῆς τρομοκρατήσεως τῶν κατοίκων—πιθανὸν ὡς ἐπιθυμία νὰ δείξωσι τοὺς ἀνθρώπους τούτους εἰς τὸν πληθυσμὸν Γερμανικῆς τιнос πόλεως καὶ οὕτω νὰ ἐπιρρώσωσι τὴν ἰδέαν ὅτι οἱ Βέλγοι ἐπυροβόλησαν κατὰ τῶν στρατευμάτων.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ὅτε ἤρξατο ἡ πυρκαϊὰ, τὴν ἐσπέραν τῆς 25, φαίνεται εὐκρινῶς ὅτι ἡ ἐπακολουθήσασα καταστροφή καὶ τὰ κακουργήματα ἐγένοντο ἐφ' ὠρισμένῳ σκοπῷ. Μόνον τὴν 26 ἐπυρπολήθησαν ἡ βιβλιοθήκη καὶ ἄλλα πανεπιστημιακὰ κτίρια, ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Πέτρου καὶ ἄλλαι οἰκίαι. Σημειωτέον ὅτι ὑπάρχουσι περιπτώσεις ἐν ταῖς μαρτυρίαις ἐν αἷς μνημονεύονται φιλόφρονες πράξεις παρ' ἀξιωματικῶν ἀτομικῶς καὶ στρατιωτῶν,

ἡ ἐν αἷς ἀξιωματικοὶ λέγεται ὅτι ἐξέφρασαν λύπην ὡς ἀναγκασθέντες νὰ ἐκτελέσωσι σκληρὰς διαταγὰς κατὰ τῶν πολιτῶν. Ὅμοίως εὐρίσκομεν καταχωρήσεις ἐν ἡμερολογίοις αἵτινες ἀποκαλύπτουσι εἰλικρινῆ οἶκτον διὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ ἀποστροφὴν διὰ τὴν διαγωγὴν τοῦ στρατοῦ. Φαίνεται ὅτι εἰς Γερμανὸς ὑπαξιωματικὸς ἐδήλωσεν ὀριστικῶς ὅτι “ἐνήργει κατόπιν διαταγῶν καὶ ἐξετέλει “ ταύτας μετὰ μεγάλης ἀπροθυμίας.” Ἀξιωματικὸς τις ἐρωτηθεὶς ἐν Λουβαῖν παρά τινος μάρτυρος—λίαν πεπαιδευμένου ἀνδρὸς—περὶ τῶν φρικωδῶν πράξεων τῶν διαπραχθεισῶν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, εἶπεν ὅτι “Ἀπλῶς ἐξετέλει διαταγὰς,” καὶ ὅτι αὐτὸς θὰ ἐτουφεκίετο ἂν παρήκουεν. Ἄλλοι ἐδικαιολογήθησαν ἀσθεύεσθαι, ἐνὸς τούτων εἰπόντος ὅτι δῆθεν οἱ κάτοικοι τῆς Λουβαῖν ἔκαψαν τὴν πόλιν μόνοι τῶν διότι δὲν ἐπεθύμουν νὰ δώσωσι τροφὴν καὶ κατοικίαν εἰς τὸν Γερμανικὸν στρατὸν. Τὰ κακουργήματα ταῦτα ὠφείλουτο μᾶλλον πρὸς τὴν πειθαρχίαν παρὰ εἰς τὴν ἔλλειψιν αὐτῆς ἐν τῷ στρατῷ, κακουργήματα ἅτινα εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ περιγράψωμεν ὡς συστηματικὰ, αἱ εἰδικαὶ ἐπίσημοι εἰδοποιήσεις αἱ τοιχοκολληθεῖσαι ἐπὶ τινῶν οἰκιῶν πρὸς πρόληψιν τῆς καταστροφῆς αὐτῶν δεικνύουσι τὴν τύχην ἣτις εἶχεν ἀποφασισθῆ διὰ τὰς ἄλλας οἰκίας αἵτινες δὲν εἶχον σημειωθῆ οὕτω.

Ἦχθημεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ λειλασία τῶν χωρίων τῆς ἐπαρχίας, ἡ πυρπόλησις μεγάλου μέρους τῆς Λουβαῖν, αἱ ἐν αὐτῇ σφαγαὶ, ἡ ἐξαναγκαστικὴ πορεία τῶν αἰχμαλώτων καὶ ἡ μεταφορὰ εἰς Κολωνίαν (ὅλα ταῦτα γενόμενα ἄνευ ἐξετάσεως ἂν τὰ ἐν λόγῳ συλληφθέντα ἢ φονευθέντα πρόσωπα διέπραξαν κολάσιμόν τινα πρᾶξιν), ὠφείλουτο εἰς προϋπολογισμένην πολιτικὴν ἐκτελεσθεῖσαν ἐπιστημονικῶς καὶ περισσευμένως, οὐχὶ ἀπλῶς διὰ τῆς ἐπικυρώσεως, ἀλλ’ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἀνωτέρων στρατιωτικῶν ἀρχῶν, καὶ δὲν ὠφείλουτο εἰς πρόκλησιν ἢ ἀντίστασιν τοῦ ἀστυκοῦ πληθυσμοῦ.

TERMONT.

Πρὸς κατανόησιν τῶν καταθέσεων τῶν περιγραφουσῶν τὰ γενόμενα ἐν Τερμόντ, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐνθυμούμεθα ὅτι ὁ Γερμανικὸς στρατὸς κατέλαβε τὴν πόλιν εἰς δύο περιστάσεις, τὴν πρώτην, ἀπὸ τῆς Παρασκευῆς, 4 Σεπτεμβρίου, μέχρι τῆς Κυριακῆς, 6 Σεπτεμβρίου, καὶ πάλιν βραδύτερον, περὶ τὴν 16 τοῦ μηνός. Οἱ πολῖται εἶχον παραδόσει τὰ ὄπλα τῶν δύο ἐβδομάδας πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν Γερμανῶν.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνός, πιθανῶς περὶ τὴν 4, μάρτυς τις εἶδε 2 πολῖτας φονευθέντας ὑπὸ Οὐλάνων. Ἄλλος μάρτυς εἶδε τὰ νεκρὰ σώματά των ἅτινα ἔμειναν εἰς τὸν δρόμον ἐπὶ 10 ἡμέρας. 100 πολῖται ἐχρησίμευσαν ὡς ἀσπίς εἰς τὰ Γερμανικὰ στρατεύματα, περὶ τὴν αὐτὴν χρονολογίαν.

Τὴν 5, ἡ πόλις ἐκάη ἐν μέρει. Μάρτυς τις συνελήφθη αἰχμάλωτος εἰς τὴν ὁδὸν παρά τινων Γερμανῶν στρατιωτῶν ὁμοῦ μετὰ πολλῶν ἄλλων πολιτῶν. Περὶ τὴν 12 ὄραν τινὲς τῶν ὑψηλοτέρων καὶ ἰσχυροτέρων ἀνδρῶν μεταξὺ τῶν αἰχμαλώτων ἐξελέγησαν ἵνα μεταβῶσιν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς κομίζοντες πετρέλαιον. Τρία ἢ 4 ἀμάξια περιέχοντα δοχεῖα παραφίνης ἐκομίσθησαν, καὶ εἰς σωλὴν ἐχρησιμοποιήθη πρὸς κατάβρεγμα τῶν οἰκιῶν διὰ πετρελαίου, αἵτινες τότε ἐπυρπολήθησαν. Τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς ἤρξατο ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῶν πλουσιῶν, κατόπιον δὲ αἱ οἰκίαι τῶν πτωχοτέρων τάξεων ὑπέστησαν τὴν αὐτὴν τύχην. Γερμανοὶ στρατιῶται εἶχον εἰπεῖ προηγουμένως εἰς τὸν μάρτυρα τοῦτον ὅτι ἂν ὁ Δήμαρχος τῆς Τερμόντ, ὅστις εἶχεν ἐξέλθει τῆς πόλεως δὲν ἐπέστρεφε περὶ τὴν 12, τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἡ πόλις θὰ ἐπυρπολεῖτο.

Ἡ πυρπόλησις τῆς πόλεως ἐγένετο κατὰ συνέπειαν τῆς μὴ ἐπιστροφῆς τοῦ Δημάρχου. Κατόπιον οἱ αἰχμάλωτοι ὠδηγήθησαν εἰς ἐν ἐργοστάσιον καὶ ἠρέυνησαν πρὸς ἀνακάλυψιν ὕπλων. Μετὰ ταῦτα ἐδόθησαν αὐτοῖς διαβατήρια δι' ὧν θὰ ἠδύνατο νὰ μεταβῶσιν ὅπουδήποτε τῆς πόλεως, ἀλλ' οὐχὶ ἐκτὸς αὐτῆς. Ὁ ἐν λόγῳ μάρτυς κατῶρθωσε νὰ διαφύγῃ κολυμβῶν πρὸς τὴν ἀπέναντι ὄχθην τοῦ ποταμοῦ.

Ἄλλ' ἕτερος μάρτυς περιγράφει πῶς τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ Ἁγίου Ζηλ ἐν Τερμόντ ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τῶν Βελγικῶν στρατευμάτων πρὸς ἐπιθετικούς σκοποὺς. Πράγματι εἶχον ἀναβιβάσει ἐκεῖ ἐν πολυβόλον. Ὁ μάρτυς οὗτος κατόπιον συνελήφθη αἰχμάλωτος εἰς τι ὑπόγειον ἐν Τερμόντ, ἐν ᾧ εἶχε καταφύγει μετ' ἄλλων. "Ὅλοι οἱ ἄνδρες ἐξήχθησαν ἐκ τοῦ ὑπογείου, αἱ δὲ γυναῖκες ἔμειναν. Συνελήφθησαν περὶ τοὺς 70 ἐν ὄλῳ αἰχμαλώτους. Εἰς τούτων, ζυθοποιὸς, ὅστις δὲν ἠδύνατο νὰ βαδίσῃ ταχέως ἐτραυματίσθη διὰ λόγῃς. Ἐπεσε καὶ ἐξηναγκάσθη νὰ ἐγερθῇ καὶ ἀκολουθήσῃ τοὺς στρατιώτας. Οἱ αἰχμάλωτοι ὄφειλον νὰ κρατῶσι τὰς χεῖράς των πρὸς τὰ ἄνω, ἐὰν δὲ τὰς κατεβίβαζον, ἐκτυπῶντο ἐκ τῶν ὀπισθεν διὰ τῶν ὑποκοπάνων τῶν ὀπλων. Ὁδηγήθησαν εἰς Λεμπέκ, ὅπου ἦσαν ἐν ὄλῳ 300 αἰχμάλωτοι, ἐκεῖ δὲ ἐκλειδώθησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπὶ τριήμερον καὶ σχεδὸν ἄνευ τροφῆς.

Εἰς μάρτυς, κατοικῶν ἐν Βερσῶδ συνελήφθη αἰχμάλωτος μετὰ 250 ἄλλων καὶ ἐκρατήθη ὄλην τὴν νύκτα εἰς ἕνα ἀγρὸν. Οἱ αἰχμάλωτοι ἀπελύθησαν τὴν ἐπομένην πρωΐαν. Ὁ μάρτυς εἶδε 3 πτώματα πολιτῶν, καὶ λέγει ὅτι οἱ Γερμανοὶ τὴν Κυριακὴν, 6 τοῦ μηνός, διήρπασαν καὶ κατέστρεψαν τὰς οἰκίας ἐκείνων οἷτινες εἶχον φύγει. Οἱ Γερμανοὶ ἀπῆλθον τὴν ἐπομένην ἡμέραν, λαβόντες μεθ' ἑαυτῶν περὶ τοὺς 30 ἄνδρας, ὧν ἕνα 72 ἐτῶν.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ μηνός, πολῖται ἐχρησιμοποιήθησαν πάλιν ὡς ἀσπίς, ὑπάρχουν δὲ μαρτυρίαι περὶ ἄλλων κακούργων πράξεων.

§ 1.

§ 2.

§ 6.

§ 8 ἕως § 11.

ΑΛΟΣΤ.

Ἡ Ἄλδστ ὑπῆρξεν ἡ σκηνὴ μαχῶν μεταξὺ Βελγικῶν καὶ Γερμανικῶν στρατιῶν καθ' ὅλον τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ Σεπτεμβρίου. Ἐν σχέσει πρὸς τὰς μάχας, πολλαὶ σκληρότητες φαίνεται ὅτι διεπράχθησαν ὑπὸ τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων.

ζ 12.

Τὸ Σάββατον, 11 Σεπτεμβρίου, εἰς ὑφαντῆς ἐλογχίσθη εἰς τὸν δρόμον. Ἐτερος πολίτης ἐφονεύθη διὰ πυροβόλου εἰς τὴν θύραν του κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ὁ μάρτυς συνελήφθη αἰχμάλωτος μετὰ 30 ἄλλων. Τὰ χρήματα τῶν αἰχμαλώτων ἐδημεύθησαν, οὔτοι δὲ κατόπιον ἐχρησιμοποιήθησαν ὡς ἄσπισ διὰ τὰ Γερμανικὰ στρατεύματα ἅτινα τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἦσαν εἰς σύρραξιν μετὰ τοῦ βελγικοῦ στρατοῦ εἰς τὴν πόλιν ταύτην. Οἱ Γερμανοὶ ἔκαυσαν οἰκίας τινὰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Πτώματα 14 πολιτῶν ἐθεάθησαν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ.

ζ 13.

Εἰς καλῶς μορφωμένους μάρτυς, ὅστις ἐπεσκέφθη τὸ Δυτικὸν Νοσοκομεῖον ὀλίγον μετὰ τὴν χρονολογίαν ταύτην, εἶδε τὰ νεκρὰ σώματα πολιτῶν τινῶν καταγομένων ἐξ Ἄλδστ, καὶ ἄλλους πολίτας πληγωμένους. Εἰς τούτων ἐδήλωσεν ὅτι ἐξήτησε καταφύγιον εἰς τὴν οἰκίαν τῆς γυναικαδέλφης του, ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἔσυραν ἔξω βιαίως τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ ἡτις ἐκαίετο, τὸν συνέλαβον, τὸν ἔρριψαν κατὰ γῆς, καὶ τὸν ἐκτύπησαν εἰς τὴν κεφαλὴν διὰ τοῦ ὑποκοπάνου ἐνὸς ὄπλου, καὶ τὸν ἐτρύπησαν εἰς τὸν μηρὸν διὰ λόγχης. Κατόπιον ἔθεσαν αὐτὸν μετὰ 17 ἢ 18 ἄλλων ἀπέναντι τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων, ἀπειλοῦντες αὐτοὺς διὰ περιστροφῶν. Εἶπον ὅτι θὰ ἔκαμνον τὸν λαόν τῆς Ἄλδστ νὰ πληρώσῃ διὰ τὰς ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ὑποστάσας ἀπωλείας.

Εἰς τὸ νοσοκομεῖον τοῦτο ἦτο μία ὀγδοηκοντούτις γυνὴ, τελείως διαπερασθεῖσα διὰ λόγχης.

15 ζως ζ 21

Ἄλλα ἐγκλήματα κατὰ μὴ ἐμπολέμων ἐν Ἄλδστ ἀνήκουσιν εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου. Πολλοὶ μάρτυρες κάμνουσι λόγον περὶ τοῦ φόνου ἀβλαβῶν πολιτῶν. Ἐν Βιννεστράτ οἱ Γερμανοὶ διέρρηξαν τὰ παράθυρα τῶν οἰκιῶν καὶ ρίψαντες ἐντὸς ὑγρὸν τι, τὰς ἔκαυσαν. Τινὲς τῶν κατοίκων ἐκάησαν μέχρι θανάτου.

ζ 15.

Τὸ Σάββατον, 26 Σεπτεμβρίου, μετεχειρίσθησαν τοὺς πολίτας ὡς ἄσπίδα. Κατὰ τὴν ἀποχώρησιν οἱ Γερμανοὶ ἐπυροβόλησαν κατὰ 12 οἰκιῶν ἐν τῇ ὁδῷ τῶν Τρουὰ Κλέ, 3 δὲ πολίται, ὧν τὰ ὀνόματα ἀναφέρονται, ἐφονεύθησαν διὰ πυροβόλου εἰς τὴν ὁδὸν ἐκείνην μετὰ τὸν πυροβολισμὸν κατὰ τῶν οἰκιῶν. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν σωρὸς ἐξ 9 νεκρῶν πολιτῶν ἔκειτο εἰς τὴν Ὀδὸν Δελαρζάν.

ζ 26.

Παρόμοια κακοουργήματα διεπράχθησαν ἐν Ἐρπ, χωρὶς ἀπέχοντι ὀλίγα μίλια ἀπὸ τῆς Ἄλδστ περὶ τὴν αὐτὴν χρονολογίαν. Τὸ χωρίον

ἐκάη ἐκ κακῆς προθέσεως. Αἱ οἰκίαι διηρπάγησαν καὶ πολῖται τινες ἐφονεύθησαν.

Προφανῶς ἐχρησιμοποίησαν πολίτας ὡς ἀσπίδα ἐν Ἑρπ, ἀλλ' οὗτοι ἦσαν αἰχμάλωτοι ληφθέντες ἐξ Ἄλδστ καὶ οὐχὶ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἐκείνου.

Αὕτῃ ἡ περιφρόνησις πρὸς τὴν ζωὴν τῶν πολιτῶν δεικνύεται ἐναργῶς εἰς ἀποσπάσματα ἐξ ἡμερολογίων Γερμανῶν στρατιωτῶν, ὧν τὰ ἐπόμενα εἶναι παραστατικὰ παραδείγματα.

Ἡμερολόγια
Γερμανῶν
στρατιωτῶν.

Ὁ Μπάρτεν, ὅστις ἦτο λοχίας καὶ σημαιοφόρος τοῦ δευτέρου λόχου τοῦ Α' πεζικοῦ συντάγματος τῶν φρουρῶν, καὶ ὅστις κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκστρατείας ἔλαβε τὸν Σιδηροῦν Σταυρὸν, λέγει, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 10 Αὐγούστου 1914:—"Ἐν μεταφορικῶν μετὰ 300 Βέλγων διήλθε διὰ τοῦ Δουῖσβουργ τὴν πρωίαν. Ἐκ τούτων 80, "περιλαμβανομένου καὶ τοῦ Δημάρχου ἐτουφεκίσθησαν συμφώνως "πρὸς τὸν στρατιωτικὸν νόμον."

Παράρτημα Β.

Ὁ Μάλβερν, τοῦ 4 λόχου τῶν Κυνηγῶν, ὑπ' ἀριθ. 11, ἐκ Μαρβούργου, λέγει ὅτι εἰς ἐν χωρίον, μετὰ Βερνάλ καὶ Δινὰν, τὴν Κυριακὴν, 23 Αὐγούστου, οἱ σκαπανεῖς καὶ τὸ πεζικὸν σύνταγμα 178 ἐπυροβόλησαν κατὰ τῶν κατοίκων. Δὲν δίδει περαιτέρω πληροφορίας. Ἐξακολουθεῖ:—"Περὶ τοὺς 220 κατοίκους ἐτουφεκίσθησαν "καὶ τὸ χωρίον ἐπυροπολήθη. Τὸ πυροβολικὸν πυροβολεῖ "ἐξακολουθητικῶς. Τὸ χωρίον κείται ἐντὸς μεγάλης φάραγγος. "Ἀκριβῶς αὐτὴν τὴν στιγμὴν (6 μ.μ.) ἀρχίζει ἡ διάβασις τοῦ Μόζα, "πλησίον τῆς Δινὰν. Πάντα τὰ χωρία, πύργοι καὶ οἰκίαι κατεκάη- "σαν κατὰ τὴν νύκτα. Εἶναι ὡραῖον θέαμα νὰ βλέπῃ τις τὰς "πυρκαϊὰς τριγύρω, ἀπὸ ἀποστάσεως."

Ὁ ὄλμοβόλος Βέτσελ, τῆς 2 πεδινῆς πυροβολαρχίας ἀριθ. 11 ἀναφέρει γεγονός ὅπερ συνέβη ἐν Γαλλικῶ ἐδάφει παρὰ τὴν Δίλλην τὴν 11 Ὀκτωβρίου. "Δὲν εἶχομεν μάχην, ἀλλὰ συνελάβομεν 20 ἄνδρας καὶ τοὺς ἐτουφεκίσαμεν." Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην φόνος οὐχὶ εἰς μάχην φαίνεται ὅτι κατέστη ἔξις.

Τὸ Ἡμερολόγιον, ὑπ' ἀριθ. 32, δίδει ἀκριβῆ εἰκόνα τῶν γενομένων ἐν Λουβαίν:—"Τὶ λυπηρὰ σκηνὴ—ὅλαι αἱ πέριξ τοῦ σιδηροδρομικοῦ "σταθμοῦ οἰκίαι τελείως κατεστραμμέναι—μόνον οἱ τοῖχοι τῶν "ἐρειπίων ἴστανται ἔτι ὄρθιοι. Εἰς τὴν πλατείαν τοῦ σταθμοῦ "συνελάβομεν ἐχθρικὰ πυροβόλα. Εἰς τὸ τέλος ἐνὸς μεγάλου "δρόμου ὑπάρχει μία Αἴθουσα Συνδιασκέψεων ἣτις διετηρήθη τελείως "μεθ' ὄλων τῶν ὡραίων πυργίσκων της—μία ὀξεῖα ἀντίθεσις: 180 "κάτοικοι βεβαιοῦται ὅτι ἐτουφεκίσθησαν ἀφοῦ πρῶτον ἔσκαψαν "τοὺς τάφους των."

Ἡ τελευταία σημαντικωτάτη καταχώρησις εἶναι ἡ περιεχομένη ἐν τῷ ἡμερολογίῳ ὑπ' ἀριθ. 19. Τοῦτο εἶναι ἐν κναιοῦν βιβλίον περιέχον, μεθ' ἕκαστον τῶν φύλλων του, στυπόχαρτον, ἀλλ' ἄνευ ὀνόματος καὶ διευθύνσεως· ὑπάρχει, ἐν τούτοις, περίστασις ἣτις μᾶς ἐπιτρέπει νὰ εἴπωμεν μετὰ βεβαιότητος περὶ τοῦ συντάγματος εἰς ὃ ἀνήκεν ὁ συγγραφεὺς του. Δίδει τὰ ὀνόματα τοῦ ὑπολοχαγοῦ Φὸν

“Οπεν, κόμητος “Ουλεμπουργ, λοχαγού Φόν “Ρέδερ, ύπολοχαγού Φόν Μπόκ ούνδ Πόλλαχ, άνθυπολοχαγού κόμητος Χάρδενβεργ, και ύπολοχαγού “Εγκελμπρεχτ. “Ανάγνωσις τής έπετηρίδος του Πρωσσιου στρατου, τής έκδοθείσης κατ’ Ιούνιον 1914, δεικνύει ότι πάντες οι άξιωματικοί ουτοι, έξαιρέσει του ύπολοχαγού “Εγκελμπρεχτ, άνηκον εις το πρώτον πεζικόν σύνταγμα των φρουρών. Τη 24 Αύγουστου 1914 ο συγγραφεύς ήτο εις “Ερμετν. “Η άκριβής μετάφρασις του άποσπάσματος, άποτροπαίου εν τη βραχύτητί του, έχει ούτω:— “24.8.14. Συνελάβομεν περι τούς 1000 αιχμαλώτους: 500 τουλάχιστον έτουφεκίσαμεν. Το χωρίον εκάη διότι οι κάτοικοί του “έπίσης έπυροβόλησαν. Δύο πολίται έτουφεκίσθησαν πάραυτα.”

Δυνάμεθα νυν να συγκεφαλαιώσωμεν και πειραθώμεν να έξηγήσωμεν τον χαρακτήρα και την σημασίαν των άδικων τούτων πράξεων των γενομένων υπό του Γερμανικου στρατου εν Βελγίω.

“Εάν σύρωμεν γραμμην επί τινος γεωγραφικου χάρτου από των Βελγικων συνόρων μέχρι της Διέγης και έξακολουθήσωμεν προς το Σαρλερουά, σύρωμεν δε και δευτέραν γραμμην από Διέγης εις Μαλιν, θα σχηματισθή σχήμα ομοιάζον προς άκανόνιστον T. Κατά μήκος αυτου του T διεπράχθησαν τα συστηματικώτερα (εν αντιθέσει προς τα μεμονωμένα) κακουργήματα. “Εάν ληφθῆ η περίοδος από 4 Αύγουστου μέχρι της 30, θα εύρεθῆ ότι αυτη καλύπτει τα πλείστα των οργανωμένων κακουργημάτων. “Η Τερμόντ και η “Αλδστ έκτείνονται, εινε αληθές, πέραν των γραμμων του T, και άνήκουσιν εις τον μηνα Σεπτέμβριον. Φόνιοι, βιασμοί, πυρπολήσεις και λήλασiai ήρξαντο από της στιγμής καθ’ ην ο Γερμανικος λαός διέβη τα σύνορα. Κατά το πρώτον δεκαπενθήμερον του πολέμου αι πόλεις και τα χωρία πλησίον της Διέγης υπέστησαν τα περισσότερα δεινά. “Από της 19 Αύγουστου μέχρι του τέλους του μηνός, τα κακουργήματα έξηπλώθησαν προς τας διευθύνσεις Σαρλερουά και Μαλιν και έφθασαν εις τον κολοφώνα. “Υπάρχει σημασία τις εν τῷ γεγονότι ότι τα περι την Διέγην κακουργήματα συμπίπτουσι μετά της άπροόπτου αντιστάσεως του Βελγικου στρατου εις το μέρος εκείνο, και ότι η σφαγή ήτις εκυριάρχησεν από της 19 Αύγουστου μέχρι του τέλους του μηνός, ειναι σύγχρονος προς την περιόδον καθ’ ην η ανάγκη του Γερμανικου στρατου προς ταχείαν διάβασιν δια μέσου του Βελγίου, πάση θυσία, έθεωρήθη έπιτακτική.

“Ηδη, ως φέρωμεν διάκρισιν μεταξύ δύο τάξεων κακουργημάτων.

“Ατομικαι πράξεις κτηνωδίας, κατοποιήσεις πολιτων, βιασμοί, άρπαγαί και τα παρόμοια, διεπράχθησαν εν εύρυτάτη κλίμακι. Αύται ειναι πολυαριθμότεραι και σκανδαλωδέστεραι των αναμενόμενων εν πολέμω πολιτισμένων Δυνάμεων, αλλά διαφέρουσι μάλλον κατ’ έκτασιν η κατ’ είδος από των γενομένων εις προηγούμενους καιτοι μη τελευταίους πολέμους.

Εις όλους τους πολέμους πολλαι σκανδαλώδεις και έγκληματικαι πράξεις πρέπει να αναμένονται, διότι εις έκαστον μέγαν στρατον θα

ὑπάρχη βεβαίως μερὶς ἀνδρῶν μὲ ἐγκληματικὰς διαθέσεις, ὧν τὰ χεῖριστα πάθη ἐξαπολύονται διὰ τῆς ἀτιμωρησίας ἣν παραχωροῦσιν αἱ συνθήκαι τοῦ πολέμου. Ἡ μέθη, ἐν τούτοις, δύναται νὰ μεταβάλῃ στρατιώτην, ὅστις δὲν ἔχει ἐγκληματικὰς ἕξεις, εἰς κτήνος, ὅπερ δύναται νὰ διαπράξῃ αἴσχη δι' ἃ καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος θὰ ἰσχύνητο εἰς τὰς νηφαλίους στιγμὰς του, ὑπάρχει δὲ μαρτυρία ὅτι ἡ μέθη ἐπεκράτει καθ' ὑπερβολὴν παρὰ τῷ Γερμανικῷ στρατῷ, ἐν τε Βελγίῳ καὶ Γαλλίᾳ, διότι εὐρίσκετο πολὺς οἶνος εἰς τὰ χωρία καὶ τὰς ἀγροτικὰς οἰκίας αἵτινες ἐλεηλατήθησαν. Πολλὰ τῶν χειρίστων κακουργημάτων φαίνεται ὅτι διεπράχθησαν ὑπὸ τὴν ἐπίδρυσιν τοῦ ποτοῦ. Ἀτυχῶς φαίνεται ὅτι πολὺ ὀλίγη προσοχὴ ἐδόθη πρὸς καταστολὴν τῆς ἐπικινδύνου ταύτης πηγῆς.

Κατὰ τὸν παρόντα πόλεμον, ἐν τούτοις, καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν βαρυτάτην κατηγορίαν κατὰ τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ, — αἱ μαρτυρίαι δεικνύουσιν ὅτι οἱ φόνοι κατὰ μὴ ἐμπολέμων διεπράχθησαν εἰς τοσοῦτον εὐρείαν κλίμακα, ὥστε οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων πολέμων μεταξὺ ἐθνῶν ἀξιούντων νὰ ὦσι πολιτισμένα (διότι περιπτώσεις κακουργιῶν αἵτινες διεπράχθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰ τῶν Βουλγάρων Χριστιανῶν τῷ 1876 καὶ κατὰ τῶν Ἀρμενίων Χριστιανῶν τῷ 1895—1896, δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν κατηγορίαν ἐκείνην) παρουσιάζει προηγούμενου. Ὅτι οἱ φόνοι οὗτοι διεπράχθησαν ὡς μέρος μελετημένου σχεδίου, εἶναι φανερὸν ἐκ τῶν προηγουμένως ἐκτεθέντων γεγονότων ὅσον ἀφορᾷ τὴν Λουβαίν, Ἐρσὲν, Δινὰν καὶ ἄλλας πόλεις. Οἱ φόνοι ἐγένοντο κατόπι διαταγῶν εἰς ἕκαστον μέρος. Ἡρξάντο εἰς ὠρισμένην τινὰ χρονολογίαν καὶ ἐσταμάτησαν (μετ' ἐξαιρέσεών τινων) κατ' ἄλλην ὠρισμένην χρονολογίαν. Τινὲς λέγουσιν ὅτι ὑπήκουον εἰς ὀδηγίας τῶν ἀρχηγῶν των. Ἡ αὐτὴ παρατήρησις ἐφαρμόζεται εἰς τὴν καταστροφὴν ἰδιοκτησίας. Ἡ πυρπόλησις τῶν οἰκιῶν ἦτο μέρος τοῦ προγράμματος, χωρία δὲ καὶ μεγάλα ἔτι συνοικίαι πόλεως ἐπυρπολήθησαν ὡς μέρος τῆς τρομοκρατικῆς πολιτικῆς.

Πολῖται οὐδετέρων κρατῶν οὔτινες ἐπεσκέφθησαν τὸ Βέλγιον κατὰ Δεκέμβριον καὶ Ἰανουάριον ἀναφέρουσιν ὅτι αἱ Γερμανικαὶ ἀρχαὶ δὲν ἀρνοῦνται ὅτι μὴ ἐμπόλεμοι συστηματικῶς ἐφονεύθησαν εἰς μεγάλους ἀριθμοὺς κατὰ τὰς πρώτας ἐβδομάδας τῆς εἰσβολῆς, τοῦτο δὲ, ἐφ' ὅσον γνωρίζομεν, οὐδέποτε διεψεύσθη ἐπισήμως. Ἐὰν τὸ ἤρνοῦντο, ἡ φυγὴ καὶ ἡ ἐξακολουθοῦσα ἐκουσίᾳ ἐξορία χιλιάδων Βέλγων προσφύγων θὰ διέψευδον τὴν ἄρνησιν, διότι δὲν ὑπάρχει ἱστορικὸν παράλληλον ἐν νεωτέροις χρόνοις διὰ τὴν φυγὴν μεγάλου μέρους ἔθνους πρὸ ἐπιδρομῆς.

Ἡ Γερμανικὴ Κυβέρνησις, ἐν τούτοις, ἐζήτησε νὰ δικαιολογήσῃ τὰς ἀυστηρότητάς των ἐπὶ τῇ προφάσει στρατιωτικῆς ἀνάγκης, καὶ ἐδικαιολόγησεν αὐτὰς ὡς ἀντίποινα διὰ περιπτώσεις ἐν αἷς πολῖται ἐπυροβόλησαν κατὰ Γερμανικῶν στρατευμάτων. Ἴσως ὑπῆρξαν περιπτώσεις καθ' ἃς τοιοῦτοι πυροβολισμοὶ ἔλαβον χώραν, ἀλλ' οὐδεμία ἀπόδειξις ἐδόθη ποτὲ, ἢ, ἐφ' ὅσον γνωρίζομεν, ἐγένετο

ἀπόπειρά τις νὰ δοθῆ περὶ τοιούτων περιπτώσεων οὐδὲ περὶ τῶν ἱστοριῶν σκανδαλωδῶν κακουργημάτων διαπραχθέντων παρὰ Βέλγων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν κατὰ Γερμανῶν στρατιωτῶν.

Ἡ συναφὴς ἀπιθανότης τῆς Γερμανικῆς προφάσεως δεικνύεται διὰ τοῦ γεγονότος ὅτι μετὰ τὰς πρώτας ὀλίγας ἡμέρας τῆς εἰσβολῆς, πᾶσα δυνατὴ προφύλαξις ἐλήφθη παρὰ τῶν Βελγικῶν ἀρχῶν, διὰ τοιχοκολλήσεων καὶ ἐγκυκλίων, ἵνα προειδοποιηθῆ ὁ ἀστυκὸς πληθυσμὸς περὶ μὴ ἐπεμβάσεώς του ἐν ταῖς ἐχθροπραξίαις. Ἀνὰ τὸ Βέλγιον διαβήματα ἐγένοντο πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐγχειρίσεως πάντων τῶν πυροβόλων ὄπλων τῶν εὕρισκομένων ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν πολιτῶν πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ. Τὰ διαβήματα ταῦτα ἐλήφθησαν ἐνίοτε ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας καὶ ἐνίοτε ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν.

Οἱ ἐπιδρομεῖς φαίνεται ὅτι ἠκολούθησαν τὴν θεωρίαν ὅτι οἰοσδήποτε τυχαῖος πυροβολισμὸς ἐρχόμενος ἀπὸ ἀπροσδόκητου μέρους, ἐρρίφθη ὑπὸ πολιτῶν. Εἰς εὐνοούμενος τύπος τῆς κατηγορίας ταύτης ἦτο ὅτι ἱερεῖς ἐπυροβόλησαν ἀπὸ τοῦ κωδωναστασίου τῆς ἐκκλησίας. Εἰς πολλὰς περιστάσεις οἱ στρατιῶται τῶν συμμάχων στρατῶν μετεχειρίζοντο κωδωνοστάσια ἐκκλησιῶν καὶ ἰδιωτικὰς οἰκίας ὡς σκέπη διὰ τὰς ἐνεργείας των. Εἰς Ἐρσδτ, ὅπου οἱ Βέλγοι στρατιῶται εἶχον τοποθετηθῆ εἰς τὸ κωδωνοστάσιον τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐπυροβόλησαν κατὰ τῶν προχωρούντων Γερμανῶν, ἐλέχθη ἀμέσως ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, ὅτε οὗτοι εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ μετὰ δυσκολίας διεψεύσθη, ὅτι ὁ πυροβολισμὸς προῆλθεν ἐκ πολιτῶν. Οὕτω, μία στοιχειώδης πλάνη ὑποφαίνεται ἀμέσως ἐν τῷ Γερμανικῷ ἐπιχειρήματι, διότι ἴσως νὰ ἐσύγχυσαν, καὶ πράγματι εἰς τινὰς περιστάσεις ἐσύγχυσαν τὰς νομίμους στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις μετὰ τῆς ἐχθρικής ἐπεμβάσεως πολιτῶν.

Στρατεύματα ἀνήκοντα εἰς τὸν αὐτὸν στρατὸν πολλάκις ἐκ λάθους πυροβολοῦσι κατ' ἀλλήλων. "Ὅτι ὁ Γερμανικὸς στρατὸς δὲν ἀπετέλει ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος, ἀπεδείχθη οὐχὶ μόνον παρὰ πολλῶν Βέλγων μαρτύρων ἀλλὰ παρὰ τοῦ μᾶλλον ἀναντιρρήτου εἵδους μαρτυρίας, τῆς παραδοχῆς παρ' αὐτῶν τῶν Γερμανῶν στρατιωτῶν ἀναγραφείσης εἰς τὰ πολεμικὰ ἡμερολόγια των. Οὕτω, ὁ Ὄθων Κλέπ, τοῦ δευτέρου ἐφεδρικοῦ λόχου, λέγει ὑπὸ χρονολογίαν 22 Αὐγούστου:—"3 π.μ. δύο συντάγματα πεζικοῦ ἐπυροβόλησαν "κατ' ἀλλήλων—9 νεκροὶ 50 πληγωμένοι—λάθος μὴ ἔτι ἐξακριβωθέν." Ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἡμερολόγια, τὰ τοῦ Κούρτ Χόφμαν καὶ ἐνὸς στρατιώτου τοῦ 112 συντάγματος (ἡμερολόγιον ὑπ' ἀριθ. 14) εἶναι ἄξια μελέτης. Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις τὸ προφανὲς συμφέρον τοῦ στρατιώτου εἶνε νὰ κρύψῃ τὸ λάθος του, καὶ κατάλληλος πρὸς τοῦτο μῦθος εἶνε νὰ ἐγείρῃ κραυγὴν κατὰ τῶν ἐλευθέρων σκοπευτῶν.

Ἀναμφιβόλως οἱ Γερμανοὶ στρατιῶται συχνὰ ἐπίστευον ὅτι ὁ ἀστυκὸς πληθυσμὸς, φυσικῶς ἐχθρικός, πράγματι ἐπετέθη κατ' αὐτοῦ. Ἡ διανοητικὴ αὕτη κατάστασις πιθανὸν νὰ εἶχεν ἐπιτηδείως

ἐνισχυθῆ ὑπ' αὐτῶν τῶν Γερμανικῶν ἀρχῶν πρὸ τῆς διελεύσεως τῶν συνόρων ὑπὸ τῶν στρατευμάτων, καὶ ἔνακα τούτου ἱστορίαί περὶ δῆθεν ὁμοτήτων διαπραχθεισῶν ὑπὸ Βέλγων κατὰ Γερμανῶν ὡς ὁ μῦθος ὁ ἐκτεθείς εἰς τι τῶν ἡμερολογίων ἐν σχέσει πρὸς τὴν Λιέγην, ἐκυκλοφόρησαν μεταξὺ τῶν στρατευμάτων καὶ διήγειρον τὴν ὀργὴν των.

Τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Μπάρτελ, ὅτε οὗτος εὐρίσκετο ἔτι ἐν Γερμανίᾳ, τὴν 10 Αὐγούστου, διεικνύει ὅτι ἐπίστευεν ὅτι ὁ Δήμαρχος τῆς Λιέγης ἐφόνευσεν ἕνα Γενικὸν Ἀρχίατρον. Τὸ γεγονός εἶναι ὅτι οὐδεμία βιαιότης ἐγένετο κατὰ τῶν κατοίκων ἐν Λιέγῃ μέχρι τῆς 19, καὶ οὐδεὶς ἐκ τῶν σπουδαζόντων τὰς σελίδας ταύτας δύναται νὰ ἔχη ἀμφιβολίαν τινα ὅτι ἡ Λιέγη θὰ εἶχεν ἀμέσως παραδοθῆ εἰς τὸν φόνον καὶ τὴν καταστροφὴν ἐὰν συνέβαινε τοιοῦτόν τι.

Ἐπιστολαὶ γραφείσαι πρὸς τὰς οἰκογενείας των καὶ εὐρεθῆσαι ἐπὶ τῶν σωμάτων νεκρῶν Γερμανῶν, μαρτυροῦσιν, εἰς τρόπον ὅστις σήμερον φαίνεται συγκινητικὸς, περὶ τῆς ἀγαθότητος, μεθ' ἧς ὁ ἀστυκὸς πληθυσμὸς τοὺς ὑπεδέχθη. Ἡ προφανὴς ἐκπληξις ἐκ τῆς ὑποδοχῆς ταύτης ὠφέιλετο εἰς τὰς ἱστορίας αἵτινες ἐβόμβων εἰς τὰ ὠτά των περὶ στρατιωτῶν μὲ τοὺς ὀφθαλμούς των ἐξωρυγμένους, ἐπιβούλων δολοφονιῶν, καὶ δηλητηριασμένων τροφίμων, ἱστορίαί, αἵτινες ἴσως εἶχον λάβει ἐιθάρρυνσιν παρὰ τῶν ἀνωτέρων στρατιωτικῶν ἀρχῶν ἐπὶ σκοπῶ, ἵνα αὐταὶ προκαλέσωσιν ἐντύπωσιν εἰς τὰ πνεύματα τῶν στρατευμάτων ὡς καὶ ἵνα δικαιολογήσωσι τὰ μέτρα ἅτινα ἔλαβον πρὸς ἐκφόβισιν τοῦ Ἀστυκοῦ πληθυσμοῦ. Ἐὰν ὑπάρχη ἀλήθειά της εἰς τοιαύτας ἱστορίας δὲν ἐγένετο ἀπόπειρά τις περὶ βεβαιώσεώς της. Π.χ., ὁ Καγκελᾶριος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ἐν ἀνακοινώσει γενομένη πρὸς τὸν τύπον, τῇ 2 Σεπτεμβρίου, καὶ δημοσιευθεῖσα ἐν τῇ "Norddeutsche Allgemeine Zeitung," τὴν 21 Σεπτεμβρίου εἶπε τὰ ἑξῆς:—"Βελγίδες κόραι ἐξώρυξαν τοὺς ὀφθαλμούς Γερμανῶν πληγωμένων. Ὑπάλληλοι Βελγικῶν πόλεων προσεκάλεσαν τοὺς ἀξιωματικούς ἡμῶν εἰς γεῦμα καὶ ἐφόνευσαν αὐτοὺς διαρκούντος τοῦ γεύματος. Παρὰ πάντα διεθνῆ νόμον, ὀλόκληρος ὁ ἀστυκὸς πληθυσμὸς τοῦ Βελγίου ἐκλήθη εἰς σύμπραξιν, καὶ ἀφοῦ ἐν πρώτοις ἔδειξε φιλικὰς προθέσεις, ἐξετέλεσε πρὸς τὰ ὀπισθεν τῶν ἡμετέρων στρατευμάτων τρομερὸν πόλεμον μετὰ κεκρυμμένων ὄπλων. Βελγίδες γυναῖκες ἔκοψαν τοὺς λαιμούς στρατιωτῶν εἰς οὓς εἶχον δόσει κατάλυμα διαρκούντος τοῦ ὕπνου των." Οὐδενὸς εἶδους μαρτυρία προσήχθη πρὸς ἀπόδειξιν τῶν διηγήσεων τούτων, ἀλλὰ καίτοι ὑπάρχουσιν ἴσως περιπτώσεις ἐν αἷς ἀτομικῶς Βέλγοι τινὲς ἐπυροβόλησαν κατὰ Γερμανῶν, τὸ λεχθὲν ὅτι "ὀλόκληρος ὁ ἀστυκὸς πληθυσμὸς τοῦ Βελγίου ἐκλήθη εἰς σύμπραξιν" ἀντίκειται διαρρήδη πρὸς τὴν ἀλήθειαν.

Εἰς στρατὸς ἐπιδρομῶν ἴσως δικαιούται νὰ πυροβολήσῃ ἕνα πολίτην συλληφθέντα ἐπ' αὐτοφόρῳ, ἢ τινα ὅστις, καίπερ μὴ συλληφθεὶς ἐπ' αὐτοφόρῳ ἀπεδείχθη ἔνοχος διὰ τῶν ἀνακρίσεων.

Ἄλλὰ τὰ Γερμανικὰ στρατεύματα δὲν ἠκολούθησαν τὴν πρακτικὴν ταύτην. Δὲν φαίνεται ὅτι προέβησαν εἰς ἀνάκρισιν τινα. Συνέλαβον τοὺς πολίτας τοῦ χωρίου ἀδιακρίτως καὶ ἐφόνευσαν αὐτοὺς ἢ ἐκείνους οὓς ἐξέλεξαν μεταξὺ αὐτῶν, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης προσοχῆς περὶ τῆς ἐνοχῆς των ἢ ἀθωότητός των. Ἀπλῶς ἢ κραυγῇ:— “Civilisten haben geschosen” ἦτο ἄρκετὴ νὰ παραδώσῃ ὀλόκληρον χωρίον ἢ ἐπαρχίαν καὶ περίχωρα ἔτι εἰς ἀνοικτίρμονα σφαγῆν.

- 8. Ἀναφέρομεν εὐχαρίστως τὰς περιπτώσεις τὰς δεικνυούσας ὅτι ἡ φιλανθρωπία δὲν ἐξέλιπε τελείως παρά τισι μέλεσι τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ, καὶ ὅτι τὰ μέλη ταῦτα ἀνεγνώρισαν ὅτι αἱ ὑπεύθυνοι κεφαλὰὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τούτου μετεχειρίζοντο αὐτοὺς, οὐχὶ πρὸς πόλεμον ἀλλὰ πρὸς κατακρεούργησιν:— “Ἐκτελῶ ἀπλῶς διαταγὰς “ καὶ θὰ ἐτουφεκιζόμεν ἐὰν δὲν τὰς ἐξετέλουν,” εἶπεν εἰς ἀξιωματικὸς πρὸς τινα μάρτυρα ἐν Λουβαῖν. Ἐν Βρυξέλλαις ἕτερος ἀξιωματικὸς λέγει: “Δὲν διέπραξα οὐδὲ τὸ ἑκατοστὸν μέρος τῶν διαταχθέντων νὰ “πράξω παρὰ τῶν ἀνωτέρων Γερμανικῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν.”

ζ 10.

Ὡς ἤδη παρετηρήσαμεν, θὰ ἦτο ἄδικον νὰ καταλογίσωμεν κατὰ τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ γενικῶς πράξεις σκληρότητος αἰτίνας, εἴτε ὠφείλοντο εἰς μέθην εἴτε ὄχι, διεπράχθησαν παρ’ ἀνθρώπων κτηνωδῶν ὀρμεμφύτων καὶ ἀνυποτάκτων παθῶν. Τοιαῦτα ἐγκλήματα πολλάκις ἐτιμωρήθησαν παρ’ ἀξιωματικῶν. Ταῦτα, εἰς τινὰς περιπτώσεις ἀντεσταθμίζοντο διὰ πράξεων φιλανθρωπίας καὶ καλοκαγαθίας. Ἄλλ’ ὅτε εἰς ἓνα στρατὸν δίδουσι διαταγὴν ἢ ἐπιτρέπουσι νὰ φονεύῃ μὴ ἐμπολέμους εἰς εὐρείαν κλίμακα, ἢ ἀγριότης τῶν χειρίστων φύσεων λαμβάνει πληρεστέραν ζωὴν, ἀκολασία δὲ καὶ αἰμοδιψία καθίστανται γενικώτεραι καὶ τρομερώτεραι. Ἐὰν ἐπετρέπετο εἰς τοὺς στρατιώτας ὀλιγωτέρα ἐλευθερία, καὶ ἐὰν δὲν προέβαινον εἰς σφαγῆν πολιτῶν, θὰ ἦσαν ὀλιγώτεραι αἱ κατόπιν διαταγῆς λυπηραὶ ἐκείναι περιπτώσεις, ἐν αἷς καταφαίνεται ἀκόλαστος καὶ διεφθαρμένη σκληρότης.

Δύο τάξεις φόνων ἰδίως ἀπαιτοῦσιν εἰδικὴν μνείαν, ὅτι ἡ μία τούτων εἶναι σχεδὸν νέα, ἡ δὲ ἕτερα τελείως ἄνευ προηγούμενου. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ σύλληψις εἰρηνικῶν πολιτῶν ὡς δῆθεν ὀμήρων, κρατηθέντων ὡς ἐνεχύρων διὰ τὴν διαγωγὴν τοῦ ἀστυκοῦ πληθυσμοῦ, ἢ ὡς μέσων πρὸς ἐξασφάλισιν στρατιωτικοῦ τινος πλεονεκτήματος, ἢ πρὸς ἐξαναγκασμὸν πληρωμῆς καταβολῆς τινος, τῶν ὀμήρων τουφεκιζομένων ἐὰν οἱ ὄροι οἱ ἐπιβληθέντες ὑπὸ τῆς αὐθαίρετου θελήσεως τοῦ ἐπιδρομέως δὲν ἐπληροῦντο. Τοιαύτη ὀμηροληψία, παρακολουθουμένη ὑπὸ ποιῆς θανάτου, συνέβη πολλάκις· ἡ σημαντικώτερα περίπτωσις εἶναι ὁ τουφεκισμὸς τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῶν Παρισίων καὶ τινῶν μελῶν τοῦ ὑπ’ αὐτῶν κλήρου ὑπὸ τῆς Κομμούνας τῶν Παρισίων τὸ 1871, ἀλλ’ ἀντίκειται εἰς τε τοὺς παλεμικοὺς κανόνας καὶ εἰς πᾶσαν ἀρχὴν δικαιοσύνης καὶ φιλανθρωπίας. Τὸ δεῦτερον εἶδος δολοφονίας εἶναι ὁ φόνος ἀθῶων κατοίκων ἐνὸς χωρίου διότι πυροβολισμοὶ ἐρρίφθησαν ἢ ἐλέχθη ὅτι ἐρρίφθησαν κατὰ τῶν στρατευμάτων παρὰ τινος ἐν τῷ χωρίῳ. Τοιοῦτου

πράγματος οὐδὲν προηγούμενον παράδειγμα οὐδὲ δικαιολόγησις προϋβλήθη ἢ δύναται νὰ προβληθῆ. Στρατιῶται καταστέλλοντες ἐπανάστασιν ἴσως ἐφόνευσαν ἐνίοτε πολίτας ἀναμεμιγμένους μετ' ἐπαναστατῶν, ὁ δὲ Ναπολεόντιος στρατὸς ἐν Ἰσπανίᾳ λέγεται ὅτι ἐνίοτε ἐφόνευσεν ἀδιακρίτως ὅτε προσεπέθει νὰ καταπιύξῃ κλεφτοπολέμους ἐν χωρίοις. Ἄλλ' ἐν Βελγίῳ μεγάλοι ὄμιλοι ἀνδρῶν, ἐνίοτε περιλαμβάνοντες τὸν Δήμαρχον καὶ τὸν ἱερέα, συνελήφθησαν, ὠδηγήθησαν παρ' ἀξιοματικῶν εἰς ἐπίτηδες ἐκλεγὲν μέρος, καὶ ἐκεῖ ἐτουφεκίσθησαν ἐν ψυχραιμίᾳ, ἀνευ ἀποπείρας δίκης ἢ τοῦλάχιστον ἀνακρίσεως ἐπὶ τῷ ἰσχυρισμῷ ὅτι ἐπέβαλον τιμωρίαν κατὰ τοῦ χωρίου καίτοι τὰ ἀτυχή ταῦτα θύματα οὔτε κὰν εἶχον κατηγορηθῆ ὡς συμμετασχόντα εἰς τινα κολάσιμον πράξιν, καίτοι ἐπίσης, εἰς τινας περιπτώσεις τοῦλάχιστον, αἱ ἀρχαὶ τοῦ χωρίου ἔπραξαν ὅ, τι ἠδυνήθησαν πρὸς παρακώλυσιν πάσης ἐνοχλήσεως κατὰ τῆς εἰσβαλούσης δυνάμεως. Τοιαῦται πράξεις δὲν ἀποτελοῦσι μέρος πολέμου· διότι ἡ ἀθρότης ἔχει δικαίωμα εἰς σεβασμὸν καὶ ἐν πολέμῳ ἔτι. Αἱ πράξεις αὗται εἶναι καθαρὰὶ δολοφονίαι, ἀκριβῶς ὡς ὁ πνιγμὸς ἀθῶων ἐπιβατῶν καὶ πληρωμάτων ἐμπορικῶν πλοίων εἶναι δολοφονία καὶ οὐχὶ πολεμικὴ ἐπιχείρησις. Τὸ ὅτι αἱ πράξεις αὗται ἐγένοντο κατ' εἰρηνικοῦ πληθυσμοῦ ἀβλαβοῦς χώρας ἣτις δὲν διετέλει ἐν πολέμῳ μετὰ τῶν ἐπιδρομῶν της, ἀλλ' ἀπλῶς ὑπερήσπιζε τὴν ἑαυτῆς οὐδετερότητα, τῆν ἠγγυημένην ὑπὸ τῆς εἰσβαλούσης Δυνάμεως, δύνανται νὰ ἐγείρῳσιν ἐκπληξιν ἢ καὶ δυσπιστίαν ἔτι. Μετ' ἐκπλήξεως καὶ σχεδὸν μετὰ δυσπιστίας ἢ Ἐπιτροπὴ ἀνέγνω ἐν πρώτοις τὰς καταθέσεις τὰς σχετιζομένας πρὸς τοιαύτας πράξεις. Ἄλλ' ὅταν τὰς μαρτυρίας, τὰς ἀφορώσας τὴν Διέγγην, διεδέχθησαν αἱ μαρτυρίαι αἱ ἀφορώσας τὰς πόλεις Ἐρσοῦτ, Λουβαῖν, Ἀνδὲν, Δινὰν, καὶ τὰς ἄλλας πόλεις καὶ χωρία, τὸ ἀθροιστικὸν ἀποτέλεσμα τοιούτου ὄγκου συρρευσῶν μαρτυριῶν κατέστη καταφανές, καὶ κατελήξαμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ περιγραφέντα γεγονότα πράγματι συνέβησαν. Τότε ἠγέρθη τὸ ζήτημα πῶς ταῦτα ἠδυνήθησαν νὰ συμβῶσιν. Οὐχὶ ἐξ ἀπλῆς στρατιωτικῆς ἀνοχῆς, διότι ἡ πειθαρχία ἐν τῷ Γερμανικῷ στρατῷ εἶναι παροιμιωδῶς αὐστηρὰ καὶ ἡ εἰς αὐτὴν ὑπακοὴ ὑπονοουμένη. Οὐχὶ ἐξ εἰδικῆς ἀγριότητος τῶν στρατευμάτων, διότι οἰοσδήποτε ἐταξείδευσε παρὰ τοῖς Γερμανοῖς χωρικοῖς γνωρίζει ὅτι οὗτοι εἶναι τόσον καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ φυσικῶς, ὡς ὅλοι οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης, οἱ δὲ ἐνθυμούμενοι τὸν πόλεμον τοῦ 1870 θὰ ἐνθυμῶνται ἐπίσης ὅτι δὲν ἐγένοντο κατηγορίαι ὅμοιαι πρὸς ἐκείνας αἵτινες ἀπεδείχθησαν διὰ τῶν παρουσῶν καταθέσεων. Ἄλλως τε, αἱ ἐσχάτως διαπραχθεῖσαι ἐν Βελγίῳ καταχρήσεις ἦσαν πολὺ εὐρεῖαι τὴν ἕκτασιν καὶ πολὺ ὁμοιόμορφοι τὸν χαρακτῆρα, ὥστε νὰ θεωρηθῶσιν ὡς σποραδικαὶ ἐκρήξεις πάθους καὶ πλεονεξίας.

Ἡ ἐξήγησις φαίνεται ὅτι εἶναι ὅτι αἱ καταχρήσεις αὗται διεπράχθησαν—εἰς τινας περιπτώσεις διετάχθησαν, εἰς ἄλλας ἐπετράπησαν—ἀπὸ συστήματος καὶ εἰς ἐκτέλεσιν ὠρισμένου σκοποῦ.

Ὁ σκοπὸς οὗτος ἦτο νὰ ἐμπνεύσωσι τρόπον παρὰ τῷ ἀστυκῷ πληθυσμῷ καὶ νὰ ἀποθαρρύνωσι τὰ Βελγικὰ στρατεύματα, εἰς τρόπον ὥστε νὰ καταπνίξωσι πᾶσαν ἀντίστασιν καὶ ἐξαλείψωσι καὶ αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἀμύνης ἑαυτῶν. Ἡ πρόφασις ὅτι πολῖται ἐπυροβόλησαν κατὰ τοῦ εἰσβυλόντος στρατοῦ ἐχρησιμοποιήθη πρὸς δικαιολογίαν οὐχὶ ἀπλῶς τοῦ πυροβολισμοῦ κατ' ἀτομικῶν ἐλευθέρων σκοπευτῶν, ἀλλὰ τοῦ φόνου πολλῶν ἀθῶων πολιτῶν, ὅπερ ἀποτελεῖ πρᾶξιν ἀπολύτως ἀπαγορευομένην ὑπὸ τῶν κανόνων τῶν πεπολιτισμένων πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων.*

Εἰς τὰ πνεύματα τῶν Πρώσων ἀξιωματικῶν ὁ Πόλεμος φαίνεται ὅτι κατέστη εἶδος ἱερᾶς ἀποστολῆς, μία τῶν ὑψίστων λειτουργιῶν τοῦ παντοδυνάμου Κράτους, ἣτις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἀποτελεῖ τόσον τὸν στρατὸν ὅσον καὶ τὸ κράτος. Κοινὴ ἠθικότης εἰς κοινὸν αἶσθημα οἴκτου ἐξαφανίζονται ἐν τῇ παρουσίᾳ της, ἀντικαθιστώμεναι διὰ νέου γνώμωνος ὅστις δικαιολογεῖ εἰς τὸν στρατιώτην πᾶν μέσον ὅπερ δύναται νὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς ἐπιτυχίαν, ὅσονδήποτε καὶ ἂν εἶναι σκανδαλώδες εἰς φυσικὸν αἶσθημα δικαιοσύνης καὶ φιλανθρωπίας, ὅσον δήποτε καὶ ἂν ἀντιστρατεύεται πρὸς τὰ ἑαυτοῦ αἰσθήματα. Τὸ Πολεμικὸν πνεῦμα ἔχει θεοποιηθῆ. Ἡ ὑποταγὴ εἰς τὸ Κράτος καὶ τὸν Πολεμικὸν Κύριόν του δὲν ἀφίνει ἔδαφος δι' ἄλλο καθήκον ἢ αἶσθημα. Ἡ σκληρότης νομιμοποιεῖται ὅταν ἐπαγγέλλεται τὴν ἐπίτευξιν νίκης. Τὸ δόγμα τοῦτο προκηρυχθέν ὑπὸ τῶν κεφαλῶν τοῦ στρατοῦ, φαίνεται ὅτι θὰ εἴχεν εἰσχωρήσει εἰς τὸν νοῦν τῶν ἀξιωματικῶν καὶ θὰ ἐπηρεάσε καὶ αὐτοὺς ἔτι τοὺς ὀπλίτας, ἀγαγὼν αὐτοὺς εἰς τὴν δικαιολόγησιν τῆς θανατώσεως μὴ ἐμπολέμων ὡς πολεμικῆς πράξεως, καὶ οὕτω ἐθίσαν αὐτοὺς εἰς τὴν σφαγὴν, ἣς γυναῖκες ἔτι καὶ παῖδια καθίστανται τέλος θύματα. Δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῆ ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ ἐθνικὸν δόγμα· διότι οὔτε πηγάζει ἐκ τοῦ πνεύματος καὶ τῶν αἰσθημάτων τοῦ Γερμανικοῦ λαοῦ, ὡς οὗτοι μέχρι τοῦδε ἦσαν γνωστοὶ εἰς ἄλλα ἔθνη, οὐδ' ἀντανακλᾷ ἐπὶ τοῦ Πνεύματος καὶ τῶν αἰσθημάτων τούτων. Τοῦτο εἶναι ἰδιαζόντως στρατιωτικὸν δόγμα, προῖον θεωρίας κρατησάσης ὑπὸ τινος διοικουσης τάξεως ἣτις ἐσχέδιασε καὶ ἐσκέφθη, ἔγραψε καὶ ὠμίλησε, καὶ ὠνειρεύθη περὶ Πόλεμον μέχρις οὗ ἔπεσαν ὑπὸ τὴν γοητείαν του καὶ ὑπνωτίσθησαν ὑπὸ τοῦ πνεύματός του.

Τὸ δόγμα ἀναγράφεται ῥητῶς εἰς τὴν Γερμανικὴν ἐπίσημον μονογραφίαν περὶ τῶν ἠθῶν τοῦ κατὰ ξηρὰν Πόλεμου, τὴν ἐκδοθεῖσαν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Γερμανικοῦ Ἐπιτελείου. Εἰς τὸ Βιβλίον τοῦτο διήκει γενικῶς ἡ ἰδέα ὅτι ὁ, τιδήποτε στρατιωτικαὶ ἀνάγκαι ἀπαιτοῦσι καθίσταται ἐκ τούτου νόμιμον, καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἔδρασαν οἱ Γερμανοὶ ἀξιωματικοί, ὡς δείκνυται ἐν τοῖς ἡμερολογίαις.†

* Ὡς πρὸς τοῦτο, ὅρα, ἐν Παρτήματι, τοὺς κανόνας τῆς ἐν Χάγῃ Συμβάσεως τοῦ 1907 φερούσης τὴν ὑπογραφήν καὶ τῆς Γερμανίας.

† "Kriegsbrauch im Landkriege," Βερολίνον, 1902, ἐν τόμῳ VI εἰς τὴν σειρὰν ἀν βιβλίων ὑπὸ τὸν τίτλον "Kriegsgeschichtliche Einzelschriften" δημοσιευθέντων τῷ 1905. Μετάφρασις τῆς μονογραφίας ταύτης ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Μόργαν ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως.

Ἐὰν ἡ ἐξήγησις αὕτη εἶναι ἀληθῆς, τὸ μυστήριον ἐλύθη, ὃ, τι δὲ φαίνεται μόλις πιστευτὸν, καθίσταται περισσότερον κατανοητὸν, καίπερ οὐχ ἦττον ὀλέθριον. Αὕτη δὲ εἶναι ἡ μόνη περίπτωσης ἡ ἀναφερομένη ὑπὸ τῆς ἱστορίας καθ' ἣν ψευδῆς τις θεωρία, ὑπὸ τὴν μεταμφίεσιν πίστεως πρὸς Κράτος ἢ ἐκκλησίαν, διεστρέβλωσε τὴν ἀντίληψιν τοῦ Καθήκοντος, καὶ κατέστη πηγὴ κινδύνου εἰς τὸν κόσμον.

ΜΕΡΟΣ Β'

Διηγηθέντες οὕτω τὰ ἐν Βελγίῳ διαπραχθέντα, ἅτινα ἔδει νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἓν ὅλον, στρέφομεν νῦν πρὸς ἕτερον κλάδον τοῦ θέματος, ἦτοι τὰς παραβιάσεις τῶν ἐθίμων τοῦ πολέμου αἵτινες φαίνονται ἐν τῇ διαγωγῇ τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ἐν γένει.

Ὁ κλάδος οὗτος ἐμελετήθη ὑπὸ τοὺς ἐπομένους τίτλους:—

ΠΡΩΤΟΝ:—Ἡ διαγωγὴ τῶν Γερμανῶν πρὸς μὴ ἐμπολέμους εἴτε ἐν Βελγίῳ εἴτε ἐν Γαλλίᾳ, περιλαμβάνουσα:—

- (α) Τὴν θανάτωσιν μὴ ἐμπολέμων ἐν Γαλλίᾳ,
- (β) Τὴν διαγωγὴν πρὸς γυναῖκας καὶ παιδία,
- (γ) Τὴν χρῆσιν ἀθῶων μὴ ἐμπολέμων ὡς σκέπης ἢ ἀσπίδος κατὰ τὴν διεξαγωγὴν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων.
- (δ) Ληλασίαν, ἐμπρησμόν, καὶ τὴν ἀχαλίνωτον καταστροφὴν ἰδιωκτησίας.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ:—Ἐγκλήματα διαπραχθέντα κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν συνήθων στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, ἅτινα παραβιάζουσι τὰ πολεμικὰ ἔθιμα καὶ τὰς προβλέψεις τῆς ἐν Χάγη Συμβάσεως.

Τὸ Τμῆμα τοῦτο περιλαμβάνει:—

- (1) Θανάτωσιν τραυματιῶν ἢ αἰχμαλώτων,
- (2) πυροβολισμόν κατὰ νοσοκομείων ἢ ἀμαξῶν τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ φορείων,
- (3) κατάχρησιν τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἢ τῆς Λευκῆς Σημαίας.

ΔΙΑΓΩΓΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΣΤΥΚΟΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΝ.

(α) Θανάτωσις μὴ Ἐμπολέμων.

Ἡ θανάτωσις πολιτῶν ἐν Βελγίῳ περιεγράφη ἤδη ἐπαρκῶς. Προσβολαὶ κατὰ πολιτῶν τοῦ καταληφθέντος ἐδάφους, πυρπόλησις χωρίων, τουφεκισμὸς ἀθῶων κατοίκων, ἢ λήψις ὀμήρων, ληλασία

καὶ καταστροφαι ἐξηκολούθησαν κατὰ τὴν διάβασιν τῶν Γερμανικῶν στρατιῶν εἰς Γαλλίαν. Τὸ προμνησθὲν ἡμερολόγιον Σάξωνος ἀξιωματικοῦ περιγράφει πράξεις τοῦ αὐτοῦ εἴδους τούτου διαπραχθείσας παρὰ Γερμανῶν στρατιωτῶν κατὰ τὴν προέλασιν των πρὸς τὸν ποταμὸν Αἰν περὶ τὸ τέλος Αὐγούστου καὶ ἀφοῦ οὗτοι διέβησαν τὰ Γαλλικὰ σύνορα ὡς καὶ ὅτε εὕρισκοντο ἐν Βελγικῷ ἐδάφει.

Προκήρυξις (ἧς δείγμα ἐπεδείχθη εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν) ἐκδοθεῖσα ἐν Ῥήμαις, καὶ τοιχοκολληθεῖσα ἀνὰ τὴν πόλιν ταύτην, παρουσιάζει καθαρὰν εἰκόνα τῶν μεθόδων ἃς ἠκολούθησεν ἡ Γερμανικὴ Ἀνωτέρα Διοίκησις. Ὁ λαὸς τῶν Ῥημῶν εἰδοποιεῖται, ὅτι ἐπὶ τῇ ἐλαχίστῃ διαταράξει, μέρος ἢ τὸ ὅλον τῆς πόλεως θὰ καῆ ἐκ θεμελίων καὶ πάντες οἱ ἐκ τῆς πόλεως ταύτης ληφθέντες ὄμηροι (ὧν μακρὸς κατάλογος δίδεται ἐν τῇ προκηρύξει) θὰ κρεμασθῶσι πάραυτα. Αἱ μαρτυρίαι, ἐν τούτοις, αὐ ὑποβληθεῖσαι εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἐν σχέσει πρὸς τὴν διαγωγὴν τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ἐν Γαλλίᾳ δὲν εἶναι τόσον πλήρεις ὡς αἱ ἀφορῶσαι τὸ Βέλγιον. Δὲν ὑπάρχει σῶμα πολιτῶν προσφύγων ἐν Ἀγγλίᾳ, οἱ δὲ Γαλλοὶ μάρτυρες γενικῶς κατέθεσαν τὰς μαρτυρίας των πρὸ τῆς ἑαυτῶν κυβερνήσεως. Αἱ μαρτυρίαι αἱ παρουσιασθεῖσαι εἰς ἡμᾶς συνίστανται κυρίως ἐκ διαβεβαιώσεων Βρεττανῶν ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν οἵτινες ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ὑποχώρησιν μετὰ τὴν μάχην τοῦ Μῦνς, καὶ εἰς τὴν ἐπακολουθήσασαν προέλασιν, ἀκολουθήσαντες τοὺς Γερμανοὺς ἀπὸ τοῦ Μάρνου. Ἡ καταληφθεῖσα ἐπιφάνεια εἶναι σχετικῶς μικρὰ, πᾶσα δὲ πλήρης διήγησις τῶν συμβάντων εἰς τὰ καταληφθέντα μέρη ἐν Γαλλίᾳ ἐν συνόλῳ πρέπει νὰ ληφθῆ ἐκ τῶν Γαλλικῶν καταθέσεων.

Φυσικῶς στρατιῶται ἐν ξένῃ χώρᾳ, ἣν δὲν ἐγνώριζον, δὲν εἶναι πάντοτε δυνατὸν νὰ δίδωσι τὰ ὀνόματα χωρίων ἐξ ὧν διήλθον κατὰ τὰς πορείας των, ἀλλὰ τούτο δὲν ἐμποδίζει τὴν μαρτυρίαν των νὰ εἶναι ὀριστικὴ ὅσον ἀφορᾷ ὃ, τι ἀληθῶς εἶδον εἰς τὰ ὑποστατικὰ καὶ τὰς οἰκίας ἐνθα εἶχον μείνει ἐσχάτως Γερμανικὰ στρατεύματα. Πολλὰ σκανδαλώδη ἀδικήματα ἀναφέρονται. Τρία παραδείγματα ἐνταῦθα δύνανται ν' ἀρκέσωσιν ἄλλα δίδονται ἐν τῷ παραρτήματι.

μ 4.

Εἰς λοχίας ὅστις ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐκ Μῦνς ὑποχώρησιν καὶ εἶτα εἰς τὴν ἐκ Μάρνου προέλασιν, καὶ εἰς ὃν εἶχεν ἀνατεθῆ ἡ ἐκδίωξις Γερμανικῶν τινῶν στρατευμάτων ἐκ τινος χωρίου, δηλοῖ ὅτι τὸ ὑπ' αὐτὸν ἀπόσπασμα ἐσταμάτησεν ἔξωθι ἐνὸς ἀρτοποιείου ἐντὸς τοῦ χωρίου. Τὸ ἀρτοποιεῖον τοῦτο ἦτο ἰδιωτικὴ οἰκία ἐν ἣ κατεσκεύαζον ἄρτους, “ὄχι ὅπως τὰ ἰδικά μας ἀρτοποιεῖα ἐδῶ.” Δύο ἢ τρεῖς γυναῖκες ἴσταντο παρὰ τὴν θύραν. Αἱ γυναῖκες ἐπρότειναν εἰς αὐτοὺς νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν οἰκίαν, ὡς ἔπραξαν καὶ 3 Γάλλοι πολῖται οἵτινες ἦσαν ἐκεῖ. Τοὺς ᾠδήγησαν ἐντὸς κήπου ὀπισθεν τῆς οἰκίας. Εἰς τὸ τέλος τοῦ κήπου ἦτο τὸ ἀρτοποιεῖον. Οἱ εἰσελθόντες εἶδον δύο γέροντας μεταξὺ 60-70 ἐτῶν καὶ μίαν γράϊαν κειμένους χαμαὶ πλησίον ἀλλήλων εἰς τὸν κήπον. Καὶ

τῶν τριῶν τὰ κρανία εἶχον κοπῆ εἰς τὸ μέσον ὃ δὲ ἐγκέφαλός των ἐχύνετο ἔξω. Οἱ τρεῖς Γάλλοι πολῖται κατώκουν εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν. Εἰς τούτων ὠμίλησεν ὀλίγας λέξεις ἀγγλιστὶ. Ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς νὰ ἐνοησῶσιν ὅτι οἱ τρεῖς οὗτοι εἶχον φονευθῆ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν διότι ἠρνήθησαν νὰ κατασκευάσωσιν ἄρτον δι' αὐτοὺς.

Ἔτερος μάρτυς βεβαιοῖ ὅτι δύο Γερμανοὶ στρατιῶται συνέλαβον ἓνα νεαρὸν πολίτην ὀνόματι Δ. καὶ ἔδεσαν τὰς χεῖράς του ὀπισθεν τῆς ράχεώς του καὶ ἐκτύπησαν αὐτὸν εἰς τὸ πρόσωπον διὰ τῶν γρόνθων των. Κατόπιεν ἔδεσαν τὰς χεῖράς του εἰς τὰ ἔμπροσθεν καὶ προσήρτησαν τὸ σχοινίον εἰς τὴν οὐρὰν ἵππου. Ὁ ἵππος ἔσυρεν αὐτὸν περὶ τὰς 50 ὑάρδας, τότε δὲ οἱ Γερμανοὶ ἔλυσαν τὰς χεῖράς του καὶ τὸν ἀφήκαν ἐλεύθερον. Τὸ ὄλον τοῦ προσώπου του ἐκόπη καὶ ἐσχίσθη, οἱ δὲ βραχίονες καὶ κνήμαί του συνετρίβησαν. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν μία τῶν ἀδελφῶν του, ἧς ὁ σύζυγος ἦτο στρατιώτης, ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μάρτυρος μετὰ τῶν τεσσάρων τέκνων της. Ὁ ἀδελφός του, ὅστις ἐπίσης ἦτο ἔγγαμος καὶ κατώκει εἰς ἓν χωρίον πλησίον τῆς Βαλασιέν μετέβη ἵνα κομίσῃ τὸν ἄρτον διὰ τὴν ἀδελφήν του. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μάρτυρος συνήνητησε περίπολον ἐξ Οὐλάνων, οἵτινες τὸν ὠδήγησαν εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Βαλασιέν καὶ ἐκεῖ τὸν ἐτουφέκισαν 12 περίπου ἄλλοι πολῖται ἐτουφέκισθησαν ἐπίσης εἰς τὴν ἀγορὰν. Οἱ Οὐλάνοι κατόπιεν ἔκαυσαν 19 οἰκίας εἰς τὸ χωρίον, μετὰ ταῦτα δὲ ἔκαυσαν τὰ πτώματα τῶν πολιτῶν, περιλαμβανομένου καὶ τοῦ πτώματος τοῦ ἀδελφοῦ του. Κατόπιεν ὁ πατήρ του καὶ ὁ θεῖός του μετέβησαν, ἵνα ἴδωσι τὸ νεκρὸν σῶμα τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀλλ' οἱ Γερμανοὶ στρατιῶται δὲν ἐπέτρεψαν αὐτοῖς τὴν διάβασιν.

Εἰς ὑποδεκαμεῦς τῶν Τουφεκοφόρων, ὅστις ἐξετέλει καθήκοντα περιπόλου μετὰ 5 στρατιωτῶν κατὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Γερμανῶν μετὰ τὴν μάχην τοῦ Μάρνου, βεβαιοῖ ὅτι εἰσῆλθον εἰς οἰκίαν τινα ἐνὸς μικροῦ χωρίου καὶ συνέλαβον 10 Οὐλάνους αἰχμαλώτους, κατόπιεν δὲ ἐρευνήσαντες εἰς τὴν οἰκίαν εὗρον δύο γυναῖκας καὶ δύο παιδιά· ἡ μία τούτων ἦτο νεκρά, ἀλλὰ τὸ σῶμα δὲν εἶχεν ἔτι ψυχραυθῆ. Ὁ ἀριστερὸς βραχίον εἶχεν ἀποκοπῆ ἀκριβῶς κάτωθι τοῦ ὤμου. Τὸ πᾶνωμα ἦτο κεκαλυμμένον δι' αἵματος. Τὰ φορέματα τῆς γυναικὸς ἦσαν ἐν ἀταξίᾳ. Ἡ ἐτέρα γυνὴ ἦτο ζῶσα ἀλλὰ διετέλει ἐν ἀναισθησίᾳ. Ἡ δεξιὰ κνήμη της εἶχεν ἀποκοπῆ ὑπὲρ τὸ γόνυ. Ἐπὶ τῆς ἀριστερῆς εἶχεν καὶ δύο παιδιά, ἐν ἄρρεν 4 ἢ 5 ἐτῶν, καὶ ἐν θήλυ, 6 ἕως 7 ἐτῶν. Ἡ ἀριστερὰ χεὶρ τοῦ ἄρρενος εἶχεν ἀποκοπῆ εἰς τὸν καρπὸν, ἡ δὲ δεξιὰ τοῦ κορασίου εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν. Ἀμφότερα τὰ παιδιά ἦσαν νεκρά. Ὁ αὐτὸς μάρτυς βεβαιοῖ ὅτι εἶδε πολλὰ γυναικόπαιδα κείμενα νεκρά εἰς διαφόρους ἄλλας θέσεις, ἀλλὰ, λέγει ὅτι δὲν εἶναι βέβαιος εἰς ταῦτα δὲν ἐφονεύθησαν ἐν ἀληθείᾳ μάχῃ.

Ἡ πρὸ ἡμῶν μαρτυρία ἀποδεικνύει ὅτι εἰς τὰ μνημονευθέντα μέρη τῆς Γαλλίας, δολοφονία ἀβλαβῶν πολιτῶν καὶ ἄλλαι σκληραὶ πράξεις, περιλαμβανομένων καὶ ἐπιβαρυντικῶν περιπτώσεων βιασ-

μ 10.

μ 3.

μου, ἐκτελεσθέντος ὑπὸ ἀπειλῆν θανάτου καὶ πολλάκις πράγματι σχόντος ὡς συνέπειαν τὸν φόνον τοῦ θύματος, διεπράχθησαν παρά τινων τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων.

(β) Διαγωγή πρὸς Γυναῖκας καὶ Παιδιά.

Αἱ μαρτυρίαι δεικνύουσιν ὅτι αἱ Γερμανικαὶ ἀρχαί, ὅτε ἐξετέλουν πολιτικὴν συστηματικὸν ἔμπρησμον καὶ λεηλασίαν εἰς ἐκλεγέμενα μέρη, συνήθως ἔκαμνον διάκρισιν τινα μεταξὺ τοῦ ἐφήβου ἄρρενος πληθυσμοῦ ἀφ' ἑνὸς, καὶ τῶν γυναικοπαίδων ἀφ' ἑτέρου. Ἦτο συνήθης μέθοδος νὰ χωρίζωσι τοὺς ἐφήβους ἄρρενας τοῦ καταδικασθέντος μέρους ἐπὶ σκοπῶ ἐκτελέσεως ἀναλόγου ἀριθμοῦ—κατὰ προτίμησιν ἐκ τῶν νεωτέρων καὶ ῥωμαλεωτέρων—καὶ διαφυλάξεως τῶν γυναικοπαίδων πρὸς ἠπιωτέραν μεταχείρισιν.

Αἱ καταθέσεις, ἐν τούτοις, παρουσιάζουσι πολλὰς περιστάσεις προμελετημένης σκληρότητος, πολλάκις φθανοῦσης μέχρι δολοφονίας πρὸς τὰ γυναικόπαιδα τῆς καταδικασθείσης περιοχῆς. Ὡμιλήσαμεν ἤδη περὶ τοῦ Ἐρσὸτ ἔνθα ὠδηγήθησαν τὰ γυναικόπαιδα ὡς ποίμνιον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἣτις προηγουμένως εἶχε χρησιμεύσει ὡς σταῦλος, ἐκράτησαν αὐτὰ ἐπὶ 48 ὥρας ἄνευ ἄλλης τροφῆς πλὴν ξηροῦ ἄρτου, καὶ τοῖς ἠρνήθησαν τὰς κοινοτάτας ἀπαιτήσεις τῆς εὐσχημοσύνης. Ἐν Δινὰν 60 γυναικόπαιδα εἶχον περιορισθῆ εἰς τὸ ὑπόγειον μονῆς τινος ἀπὸ τῆς πρώτης τῆς Κυριακῆς μέχρι τῆς ἐπομένης Παρασκευῆς (28 Αὐγούστου), κοιμώμενα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐλλείψει κλινῶν, ἄνευ ποτοῦ καθ' ὅλην τὴν περίοδον, καὶ ἄνευ τροφῆς μέχρι τῆς Τετάρτης, “ὅτε, κάποιος ἔρριψεν εἰς τὸ ὑπόγειον 2 τεμάχια μακαρονίων καὶ ἐν “δαυκίον δι' ἕκαστον τῶν αἰχμαλώτων.” Εἰς ἄλλας περιπτώσεις τὰ γυναικόπαιδα ἐξηναγκάσθησαν νὰ βαδίσωσιν εἰς μακρὰς ἀποστάσεις (π.χ. πορεία γυναικῶν ἀπὸ Λουβαῖν εἰς Τιρλεμόν, 28 Αὐγούστου), τῶν βραδέως βαδιζόντων κεντωμένων ὑπὸ τῶν ἀκολουθούντων Οὐλάνων. Κυρία τις παραπονεῖται ὅτι ἐλακτίσθη κτηνωδῶς παρὰ στρατιωτῶν. Ἄλλαι ἐκτυπήθησαν διὰ τῶν ὑποκοπάνων ὄπλων. Εἰς Λουβαῖν, Λιέγην, Ἐρσὸτ, Μαλὶν, Μοντινὸν, Ἄνδεν καὶ ἀλλαχοῦ, ὑπάρχουσι μαρτυρίαι ὅτι τὰ στρατεύματα δὲν ἀπέσχον τῆς μέθης, ἀπὸ στρατιώτας δὲ ἐν μέθῃ διατελοῦντας δὲν δύναται νὰ περιμένῃ τις τήρησιν τῶν κανόνων ἢ τῶν πρεπόντων τοῦ πολέμου, ἐλάχιστα δὲ ὄλων ὅταν τοὺς καλῶσι πρὸς ἐκτέλεσιν προαποφασισθέντος σχεδίου ἔμπρησμον καὶ λεηλασίαν. Ἐκ πρώτης ἀρχῆς αἱ γυναῖκες δὲν ἦσαν ἀσφαλεῖς. Ἐν Λιέγη τὰ γυναικόπαιδα κατεδιώκοντο ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ὑπὸ στρατιωτῶν. Μάρτυς τις διηγεῖται ἱστορίαν τινὰ οὐσιώδη ἐν ταῖς λεπτομερείαις τῆς, περὶ τοῦ πῶς γυναῖκες ἐβιάσθησαν δημοσίᾳ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς πόλεως, παρόντων 5 νεαρῶν Γερμανῶν ἀξιωματικῶν. Εἰς Ἐρσὸτ ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐτουφεκίζοντο ἐκ προθέσεως καθ' ἣν στιγμὴν ἐξήρχοντο ἐκ τῶν καιομένων οἰκιῶν. Ἐν Λιέγη, Λουβαῖν, Σέμπστ καὶ Μαλὶν γυναῖκες ἐκάησαν μέχρι θανάτου εἴτε διότι κατελήφθησαν καὶ ἐναρκώθησαν ὑπὸ τοῦ καπνοῦ τῆς πυρᾶς, εἴτε

ε 4.

ε 27.

γ 12.

ε 8.

ε 13, ε 17.

α 27.

γ 7.

δ 1.

β 18, β 2

α 28.

α 31.

γ 38.

α 28.

ε 1, ε 2.

δ 71.

διότι ἠμποδίσθησαν νὰ διαφύγωσι παρὰ Γερμανῶν στρατιωτῶν. Μαρτυρίαι ἀναφέρουσι πῶς μέγα πλήθος ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παίδων ἐξ Ἐρσότ ὠδηγήθησαν περὶ εἰς Λουβαῖν καὶ αἰφνιδίως ἐξετέθησαν εἰς τὸ πῦρ μυδραλλοβόλων καὶ ὅπλων. “Ἐτοποθετήθη-
 “μεν ὅλοι,” διηγείται ἐν θυμῷ, “εἰς τὴν Ὀδὸν τοῦ Σταθμοῦ ἐν Λουβαῖν,
 “οἱ δὲ Γερμανοὶ στρατιῶται ἐπυροβόλησαν καθ’ ἡμῶν. Εἶδον τὰ
 “πτώματα γυναικῶν τινῶν εἰς τὴν ὁδόν. Ἔπεσα κάτω, μία δὲ γυνή,
 “ἣτις εἶχε τουφεκισθῆ, ἔπεσεν ἐπ’ ἐμοῦ.” Γυναικόπαιδα αἰφνης
 ὠδηγήθησαν εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ ἐξηναγκάσθησαν νὰ παραστῶσι
 μάρτυρες τῆς διὰ πυρὸς καταστροφῆς τῶν οἰκίῶν των. Εἰς
 φιλάνθρωπος Γερμανὸς ἀξιωματικὸς παρὼν εἰς τὴν καταστροφὴν
 τοῦ Ἐρσότ, ἀναφωνεῖ μετ’ ἀηδίας:—“Εἶμαι καὶ ἐγὼ πατὴρ καὶ δὲν
 “δύναμαι νὰ ὑποφέρω αὐτὰ. Αὐτὸ δὲν εἶναι πόλεμος· εἶναι σφαγεῖ-
 “ον.” Ἀξιωματικοὶ ὡς καὶ στρατιῶται, περιέπεσαν εἰς τὸν πειρασμὸν
 τοῦ ποτοῦ, μετ’ ἀποτελεσμάτων ἅτινα δύναται νὰ ζωγραφηθῶσι δι’
 ἐνὸς ἐπεισοδίου συμβάντος ἐν Καμπενού. Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο
 ὑπῆρχεν εὐπορὸς τις ἔμπορος (οὗ τὸ ὄνομα ἀναφέρεται), ὅστις
 εἶχεν ἐν καλὸν ὑπόγειον διὰ καμπανίτην. Τὸ ἀπόγευμα τῆς 14 ἢ 15
 Αὐγούστου, τρεῖς Γερμανοὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ ἵππικοῦ εἰσῆλθον εἰς
 τὴν οἰκίαν καὶ ἐξήτησαν καμπανίτην. Ἀφ’ οὗ ἔπιον 10 φιάλας καὶ
 προσεκάλεσαν 5 ἢ 6 ἀξιωματικούς καὶ 3 ἢ 4 στρατιώτας νὰ τοὺς
 συντροφεύσωσιν, ἐξηκολούθησαν εὐωχούμενοι, κατόπιν δὲ ἐκάλεσαν
 τὴν οἰκοδέσποιναν καὶ τὸν οἰκοδεσπότην: “Μόλις ἡ κυρία μου
 “εἰσῆλθε,” λέγει ὁ θαλαμηπόλος, “εἰς τῶν ἀξιωματικῶν ὅστις
 “ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ πατώματος, ἠγέρθη καὶ, θέτων περίστροφον εἰς
 “τὸν κρόταφον τῆς κυρίας μου, τὴν ἐφόνευσεν. Ὁ ἀξιωματικὸς ἦτο
 “προφανῶς μεθυσμένος. Οἱ ἄλλοι ἀξιωματικοὶ ἐξηκολούθησαν
 “πίνοντες καὶ ἄδοντες χωρὶς νὰ δώσωσι μεγάλην προσοχὴν εἰς τὸν
 “φόνον τῆς κυρίας μου. Ὁ ἀξιωματικὸς, ὅστις ἐφόνευσε τὴν κυρίαν
 “μου, τότε εἶπεν εἰς τὸν κύριόν μου νὰ σκάψῃ ἕνα τάφον καὶ νὰ θάψῃ
 “τὴν σύζυγόν του. Ὁ κύριός μου καὶ ὁ ἀξιωματικὸς μετέβησαν εἰς τὸν
 “κῆπον, τοῦ ἀξιωματικοῦ ἀπειλοῦντος τὸν κύριόν μου διὰ πιστολίου.
 “Ὁ κύριός μου τότε ἠναγκάσθη νὰ σκάψῃ τὸν τάφον καὶ νὰ θίψῃ ἐν
 “αὐτῷ τὸ σῶμα τῆς συζύγου του. Δὲν δύναμαι νὰ εἶπω διὰ τίνα
 “λόγον ἐφόνευσαν τὴν κυρίαν μου. Ὁ δρᾶστης ἀξιωματικὸς ἐτραγῶδει
 “καθ’ ὅλον τὸν χρόνον.”

Ἐν ταῖς πρὸ ἡμῶν μαρτυρίαις ὑπάρχουσι περιπτώσεις τείνουσαι
 νὰ δείξωσιν ὅτι σκανδαλῶδη ἐγκλήματα ἐναντίον γυναικῶν πολλάκις
 ἐτιμωρήθησαν αὐστηρῶς. Μάρτυς τις ἀναφέρει ὅτι μία νεαρὰ κόρη
 ἣτις κατεδιώκετο παρ’ ἐνὸς μεθυσμένου στρατιώτου ἐν Λουβαῖν
 ἐξήτησε προστασίαν παρὰ τινος Γερμανοῦ ἀξιωματικοῦ, ὁ δὲ ἔνοχος
 ἐτουφεκίσθη ἀμέσως ἐπὶ τόπου. Ἄλλος περιγράφει πῶς ἀξιω-
 ματικὸς τις τοῦ 32 συντάγματος τῆς γραμμῆς κατεδικάσθη εἰς
 θάνατον διὰ τὸν βιασμὸν δύο νεαρῶν κορασίων, ἀλλὰ τῷ ἐδόθη
 χάρις τῇ αἰτήσῃ καὶ τῇ συγκαταθέσει τῆς μητρὸς τῶν κορασίων.
 Αἱ περιστάσεις αὗται ἀρκοῦσι νὰ δείξωσιν ὅτι ἡ κακοποίησις

γ 15.

γ 45.

ε 3.

γ 46

ε 13.

α 32.

γυναικῶν δὲν ἀπετέλει μέρος τοῦ στρατιωτικοῦ σχεδίου τῶν ἐπιδρομῶν, ὅσον καὶ ἂν φαίνεται ὅτι ὑπῆρξε τὸ ἀναπόδραστον ἀποτελεσμα συστήματος τρομοκρατίας προμελετημένως ἐφαρμοσθέντος εἰς τινὰ μέρη. Πράγματι τοῦτο ἀνομολογεῖται:—“ Ἠρώτησα τὸν Δικαιοκλήτην “ διατὶ ἐφέισθησαν ἡμῶν,” λέγει γυνή τις ἐν Λουβαῖν, ἣτις καταθέτει ὅτι ὑπέφερε πολὺ ἐκ κτηνώδους ἐπιθέσεως διαρκούσης τῆς λεηλασίας. Οὗτος ἀπήντησε, “ δὲν θὰ σᾶς βλάψωμεν πλέον. Μείνατε εἰς “ Λουβαῖν. “Ολα ἐτελείωσαν.” Ἦτο Σάββατον, 29 Αὐγούστου, καὶ ἡ τρομοκρατία εἶχε λήξει.

• 13.

Πλὴν τῶν ἐγκλημάτων τῶν διαπραχθέντων εἰς εἰδικὰς περιοχὰς καὶ ἀνηκόντων εἰς σχέδιον συστηματικῶν ἀντιποίνων διὰ τὸν δῆθεν πυροβολισμόν παρὰ πολιτῶν, ὑπάρχουσι μαρτυρίαι κακουρηγμάτων διαπραχθέντων κατὰ γυναικῶν καὶ παιδίων ὑπὸ στρατιωτῶν ἀτομικῶς, ἢ ὑπὸ μικρῶν ομάδων στρατιωτῶν κατὰ τε τὴν προέλασιν διὰ Βελγίου καὶ Γαλλίας καὶ τὴν ἀποχώρησιν ἐκ τοῦ Μάρνου. Τῶ ὄντι, ἡ πειθαρχία φαίνεται ὅτι ἐχαλαρώθη κατὰ τὴν ὑποχώρησιν, ὑπάρχουν δὲ μαρτυρίαι περὶ τῆς πυρπολήσεως χωρίων, τοῦ φόνου καὶ τοῦ βιασμοῦ τῶν θηλέων κατοίκων του κατὰ τὸ πολεμικὸν τοῦτο ἐπεισόδιον.

μ 1.

α 22.

β 5.

γ 36.

δ 1.

γ 59.

δ 2.

δ 25, κ.λ.π.

Εἰς τὴν διήγησιν ταύτην τῶν φρικῶν, ἀποτρόπαιαι μορφαὶ ἀκρωτηριασμοῦ ἀναφέρονται ἀρκετὰ συχνὰ εἰς τὰς καταθέσεις, δύο δὲ ἐκ τούτων δύνανται νὰ συνδέωνται εἰς τινὰ σημεῖα μετ' ἐπιψόγου τάσεως πρὸς κορεσμόν σαρκικῶν ὀρμεμφύτων.

Τρίτη μορφή ἀκρωτηριάσεως, ἣτοι ἀποκοπὴ μιᾶς ἢ ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν, ἐλέχθη ὅτι ἐγένετο συχνὰ. Εἰς τινὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ μορφή αὕτη τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ λέγεται ὅτι συνέβη, ἴσως ὑπῆρξεν ἡ συνέπεια ἐπελάσεως ἵππικου εἰς ὁδὸν χωρίου τιῶς κατακόπτουτος καὶ σχίζοντος πᾶν τὸ προστυχόν· εἰς ἄλλας περιπτώσεις τὸ θῦμα ἴσως νὰ ἐκράτει ὄπλον, καὶ εἰς ἄλλας τὸ ἐλατήριον ἴσως ἦτο κλοπῇ δακτυλιδίων.

δ 36, δ 37.

δ 99.

μ 2, μ 3.

λ 6, λ 7.

Εὐρίσκομεν πολλὰς ἐπιβεβαιωθείσας περιπτώσεις σφαγῆς (συχνὰ συνοδευομένης δι' ἀκρωτηριασμοῦ) ὀλοκλήρων οἰκογενειῶν, περιλαμβανούσης, οὐχὶ σπανίως, σφαγὴν πολὺ μικρῶν παιδίων. Εἰς δύο περιπτώσεις φαίνεται εὐκρινῶς ὅτι παρασκευαὶ ἐγένοντο ὅπως καύσωσιν οἰκογενειὰν τινὰ, ζώσαν. Τὰ ἐγκλήματα ταῦτα διεπράχθησαν εἰς περίοδον πολλῶν ἐβδομάδων καὶ συγχρόνως εἰς πολλὰ μέρη, αἱ δὲ ἀρχαὶ θὰ ἐγνώριζον ἢ ὄφειλον νὰ γνωρίζωσιν ὅτι σκληρότητες τοιοῦτου χαρακτῆρος διεπράττοντο, οὐδὲ δύναται τις ν' ἀμφιβάλῃ ὅτι αὐταὶ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ σταματήσωσι διὰ ταχείας καὶ ἀποφασιστικῆς πράξεως ἐκ μέρους τῶν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ.

Ἡ χρῆσις γυναικῶν καὶ παιδίων ἐτι ὡς σκέπης διὰ τὴν προστασίαν τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων ἀναφέρεται περὶ τὸ τέλος τῆς Ἐκθέσεως ταύτης. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν στρατευμάτων ἅτινα ἐνέχονται, πρέπει ταῦτα νὰ ἐδιοικούντο παρ' ἀξιωματικῶν ἢ νὰ εἶχον τὴν συναίνεσιν αὐτῶν, εἰς τινὰς δὲ περιπτώσεις ἢ παρουσία καὶ συνεργία ἀξιωματικῶν ἔχει ἀποδειχθῆ.

Αἱ περιπτώσεις βιασμοῦ, ἐνίοτε ἐπ' ἀπειλῇ θανάτου, εἶναι πολυάριθμοι καὶ καθαρῶς ἀποδεδειγμένοι. Ἀνεγράψαμεν ἐνταῦθα σχετικῶς ὀλίγας ἐκ τῶν πολλῶν αἴτινες ἐτέθησαν ἐν τῷ Παραρτήματι, ἐπειδὴ τὰ συμβάντα εἰς τὰς πλείστας τῶν περιστάσεων εἶναι σχεδὸν τὰ αὐτὰ. Συνήθως ταῦτα συνωδεύοντο μετὰ σκληρότητος, ἢ δὲ σφαγὴ γυναικῶν κατόπι βιασμοῦ ἐμαρτυρήθη ἀξιοπίστως πλέον ἢ ἅπαξ.

Εἶναι πολὺ δυνατὸν ὅτι, εἰς τινὰς περιπτώσεις καθ' ἃς τὸ σῶμα Βελγίδος ἢ Γαλλίδος γυναικὸς ἀναφέρεται ὡς κείμενον εἰς τὸν δρόμον τρυπημένον διὰ πληγῶν λόγχης ἢ κρεμάμενον γυμνὸν ἀπὸ δένδρου ἢ ἄλλως κείμενον πληγωμένον καὶ ἠκρωτηριασμένον εἰς μαγειρεῖον ἢ κοιτῶνα ἀγροτικοῦ οἴκου, ἢ ἐν λόγῳ γυνὴ προέβη εἰς τινὰ πρόκλησιν. Ἴσως διὰ πράξεως ἢ λέξεως ἐξώργισε τὸν κατ' αὐτῆς ἐπιτεθέντα, καὶ εἰς τινὰς περιστάσεις ἐδόθη μαρτυρία περὶ τῆς γενομένης προκλήσεως καὶ τῆς ἐπιβληθείσης ἀνταποδόσεως:—

- (1) “Ἀκριβῶς προτοῦ φθάσωμεν εἰς Μελὲν,” λέγει μάρτυς τις, ὅστις ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Γερμανῶν τὴν 5 Αὐγούστου, “εἶδον μίαν γυναῖκα μετὰ παιδίου εἰς τοὺς βραχίονάς της, ἴσταμένην παρὰ τὴν ὁδὸν, πρὸς τὸ ἀριστερὸν μας μέρος, παρατηροῦσαν τοὺς διερχομένους στρατιώτας. Ὦνομάζετο Γ., ἡλικίας 63 περίπου ἐτῶν, καὶ γείτων μου. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν γυναῖκα ὀλίγον ὕδωρ εἰς καλλὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν. Εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἰκίσκου τοῦ υἱοῦ της πρὸς τοῦτο καὶ τῷ ἔφερεν ἀμέσως, εὐθὺς ὡς ἐσταματήσαμεν. Ὁ ἀξιωματικὸς εἰσῆλθεν εἰς τὸν κήπον τοῦ οἰκίσκου καὶ ἔπινε τὸ ὕδωρ. Ἡ γυνὴ τότε εἶπεν, ὅταν εἶδε τοὺς αἰχμαλώτους: ἀντὶ νὰ σὰς δίδωμεν ὕδωρ, σὰς πρέπει νὰ τουφεκισθῆτε. Ὁ ἀξιωματικὸς ἔπε πρὸς ἡμᾶς: ‘Μὰρς.’ Ἐπροχωρήσαμεν, πάραυτα δὲ εἶδον τὸν ἀξιωματικὸν ἐξάγοντα τὸ περιστροφόν του· ἐφόνευσε τὴν γυναῖκα καὶ τὸ παιδίον. Μία βολὴ ἐφόνευσε ἀμφοτέρους.”

(2) Δύο γέροντες καὶ μία γραῖα ἠρνήθησαν νὰ κατασκευάσωσιν ἄρτον διὰ τοὺς Γερμανοὺς. Κατεκρεουργήθησαν. μ 4.

(3) 23 Αὐγούστου. Μετέβην μετὰ δύο φίλων (ὧν τὰ ὀνόματα ἀναφέρονται), ὅπως κατορθώσωμεν νὰ ἴδωμέν τι. Τρεῖς περίπου ὥρας ἔξωθι τῆς Μαλὸν συνελήφθημεν αἰχμάλωτοι ὑπὸ Γερμανικῆς τινος περιπόλου—ἐνὸς ἀξιωματικοῦ καὶ ἑξ ὀπλιτῶν—καὶ ὠδηγήθημεν ἔξω, ἐντὸς μικροῦ δάσους φυτωρίων, ὅπου ἦτο μία οἰκία. Ὁ ἀξιωματικὸς ὠμίλει τὴν Φλαμανδικὴν. Ἐκρουσε τὴν θύραν· ὁ χωρικὸς δὲν προσῆλθεν. Ὁ ἀξιωματικὸς διέταξε τοὺς στρατιώτας νὰ θραύσωσι τὴν θύραν, ὅπερ δύο ἐξ αὐτῶν ἔπραξαν. Ὁ χωρικὸς προσῆλθε καὶ ἐζήτησε τὸν λόγον, ὁ ἀξιωματικὸς εἶπεν ὅτι δὲν ἦλθεν ἀρκετὰ ταχέως, καὶ ὅτι ἔδωκαν τὸ αὐτὸ μάθημα εἰς πολλοὺς ἄλλους. Αἱ χεῖρές του ἐδέθησαν δ 130.

α 9, α 21.
α 31, α 33.
γ 33, γ 39.
γ 52, γ 53.
γ 56, γ 57.
δ 22, κ.λ.π.

ἔπισθέν του καὶ ἐτουφεκίσθη πάραυτα ἄνευ ἐλαχίστης ἀναβολῆς. Ἡ σύζυγός του ἐξῆλθε μὲ ἐν θηλάζον βρέφος. Ἔθεσε τὸ βρέφος κατὰ γῆς καὶ ὤρμησε πρὸς τοὺς Γερμανοὺς ὡς λέαινα. Ἐξέσχισε τὰ πρόσωπά των διὰ τῶν ὀνύχων της. Εἰς τῶν Γερμανῶν, λαβὼν ὄπλον, κατέφευγεν ἐπ' αὐτῆς δυνατώτατον κτύπημα διὰ τοῦ ὑποκοπάνου εἰς τὴν κεφαλὴν. Ἄλλος ἔλαβε τὴν λόγχην του καὶ τὴν ἐνέπηξεν εἰς τὸ σῶμα τοῦ παιδίου. Οὗτος τότε ἔθεσε τὸ ὄπλον του ἐπ' ὄμου μὲ τὸ παιδίον ἐπὶ τῆς λόγχης. Οἱ μικροὶ βαρραχιονεῖς του συνεσπάσθησαν ἅπαξ ἢ δις. Οἱ ἀξιωματικοὶ διέταξαν νὰ πυρπολήσωσι τὴν οἰκίαν, ὅπερ καὶ ἐγένετο, ἀφοῦ πρῶτον ἔθεσαν ἄχυρα ἐν αὐταῖς. Ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ σύζυγός του καὶ τὸ παιδίον ἐρρίφθησαν ἐπὶ τῶν ἀχύρων. Ἐπὶ τῶν 40 ἄλλοι χωρικοὶ αἰχμάλωτοι ἐπίσης, καὶ ὁ ἀξιωματικὸς εἶπε:—

“ Πράττω τοῦτο διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μάθημα καὶ παράδειγμα εἰς σᾶς. Ὅταν εἰς Γερμανὸς σᾶς λέγει νὰ πρᾶξτε κάτι, εἰς τὸ μέλλον, πρέπει νὰ κινήσθε ταχύ-τερον.”

Τὸ σύνταγμα τῶν Γερμανῶν ἦτο σύνταγμα Οὐσσάρων, μετὰ δισταυρωμένων ὀστῶν καὶ κεφαλῆς νεκροῦ ἐπὶ τοῦ πηληκίου των.

Δύναται τις νὰ φαντασθῇ ὅτι πρᾶξεις ὡς αἱ παροῦσαι γενόμεναι παρὰ γυναικῶν εἰς περιστάσεις δημιουργηθείσας ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς εἰς Βέλγιον ἠξίζον τὸν σκληρότερον τύπον ἐκδικήσεως τὸν μαρτυρηθέντα ὑπὸ τούτων τῶν καταθέσεων καὶ ἄλλων;

Ἐν τῇ ἐξετάσει τοῦ ζητήματος τῆς προκλήσεως θεωροῦμεν σχετικὸν νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὰς πολυαριθμοὺς περιπτώσεις καθ' ἃς γυναικες ἢ πολὺ μικρὰ παιδιά ἐτουφεκίσθησαν, ἐλογχίσθησαν, καὶ ἠκρωτηριάσθησαν ἔτι. Οἰαδήποτε δικαιολογία καὶ ἂν προβληθῇ παρὰ τῶν Γερμανῶν διὰ τὸν φόνον ἐνηλίκων γυναικῶν, οὐδεμία δυνατὴ δικαιολόγησις θὰ ὑπάρξῃ διὰ τὸν φόνον παιδίων, εἰ δὲ δύναται νὰ δειχθῇ ὅτι νήπια καὶ μικρὰ παιδιά οὐχὶ σπανίως ἐλογχίσθησαν καὶ ἐτουφεκίσθησαν, εἶναι δίκαιον συμπέρασμα ὅτι πολλαὶ τῶν ἐπιθέσεων κατὰ γυναικῶν δὲν ἀπαιτοῦσιν ἐξήγησιν βαθυτέραν τῆς ἀκατασχέτου βίας κτηνωδῶν ἢ μεθύσων ἐγκληματιῶν.

721.

Ἀπεδείχθη καθαρῶς ὅτι πολλὰ ἀδικήματα διεπράχθησαν κατὰ νηπίων καὶ νεαρῶτάτων παιδίων. Εἷς τινὰ περίστασιν μάλιστα παιδιά ἐδέθησαν διὰ σχοινοῦ ὄλα ὁμοῦ καὶ ἐχρησιμοποιήθησαν ὡς στρατιωτικὴ σκέπη ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ, εἰς ἄλλην περίστασιν τρεῖς στρατιῶται μετέβησαν εἰς τὴν γραμμὴν τοῦ πυρὸς φέροντες μικρὰ παιδιά, ἵνα ταῦτα προστατεύσωσιν αὐτοὺς ἀπὸ πλευρικοῦ πυρὸς.

Μία φρικώδης περίπτωσις φόνου νηπίου παρὰ μεθυσμένου στρατιώτου ἐν Μαλὶν ἀναφέρεται οὕτω παρὰ τινος αὐτόπτου μάρτυρος καὶ ἐπιβεβαιοῦται περαιτέρω:

84.

“ Ἡμέραν τινὰ, ὅτε οἱ Γερμανοὶ δὲν ἐβομβάρδιζον τὴν πόλιν, ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐξῆλθον τοῦ οἴκου μου ἵνα μεταβῶ εἰς τὸν οἶκον

“ τῆς μητρός μου εἰς τὸν Μέγαν Δρόμον. Ὁ σύζυγός μου ἦτο μαζῆ
 “ μου. Εἶδον 8 Γερμανοὺς στρατιώτας, πάντας μεθυσμένους.
 “ Ξυθαλλόν καὶ ἐθορύβον καὶ ἐχόρευον παταγωδῶς. Ὅταν οἱ
 “ Γερμανοὶ στρατιῶται ἐπροχώρησαν, εἶδον μικρὸν παιδίον,—ἂν ἦτο
 “ ἄρρεν ἢ θῆλυ δὲν ἠδυνήθηεν νὰ ἴδω,—νὰ ἐξέρχεται ἐξ οἰκίας τινὸς.
 “ Τὸ παιδίον ἦτο περίπου διετῆς. Τὸ παιδίον ἐπορεύθη εἰς τὸ μέσον
 “ τῆς ὁδοῦ. Οἱ στρατιῶται ἐβάδιζον κατὰ δυάδας. Ἡ πρώτη δυὰς
 “ ἀντιπαρήλθε τὸ παιδίον. Εἰς τῆς δευτέρας δυάδος, ὁ πρὸς τὸ
 “ ἀριστερόν, ἔκαμεν ἐν βῆμα παραπλεύρως καὶ ἔσυρε τὴν λόγχην δι’
 “ ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν εἰς τὸ στόμα τοῦ παιδίου ἐγείρας τὸ παιδίον
 “ εἰς τὸ ἀέρα ἐπὶ τῆς λόγχης του καὶ μετενεγκὼν αὐτὸ ἐπ’ αὐτῆς,
 “ αὐτοῦ τε καὶ τῶν συντρόφων του ἐξακολουθοῦντων νὰ ἄδωσι. Τὸ
 “ παιδίον ἐκραύγασεν ὅτε ὁ στρατιώτης τὸ ἐκτύπησε διὰ τῆς λόγχης
 “ του, ἀλλ’ οὐχὶ βραδύτερον.”

Αὗται, ἀναμφιβόλως ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πράξεις μεθυ-
 σμένων στρατιωτῶν, ἀλλὰ κατετέθη ἐπεισόδιόν τι ὅπερ ἀποδεικνύει
 τὸ γεγονός ὅτι καὶ νηφάλιοι ἔτι καὶ καλῆς θέσεως ἀξιωματικοὶ δὲν
 ἦσαν πάντοτε διατεθειμένοι νὰ δώσωσι μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν
 ζωὴν ἐνὸς παιδίου. Οὕτω ὁ στρατηγός, ἐπιθυμῶν νὰ ὀδηγηθῆ εἰς τὸ
 Δημαρχεῖον ἐν Δεμπαϊκ, παρετήρησε γαλλιστὶ πρὸς τὸν ὀδηγόν του,
 συνοδευόμενον παρ’ ἐνὸς παιδὸς:—“ Ἐὰν δὲν μοῦ δεῖξῃς τὸν πραγματι-
 κὸν δρόμον, θὰ τουφεκίσω σὲ καὶ τὸν υἱόν σου. Δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ
 ἐκτελέσῃ τὴν ἀπειλήν του, ἀλλὰ τὸ ὅτι τὴν ἔκαμεν, εἶναι ἀρκετὰ
 σημαντικόν.

Δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ἂν αἱ πράξεις αὗται σκληρότητος πρὸς
 παιδία ἀπετέλουν μέρος τοῦ σχεδίου πρὸς ἐπιβολὴν ὑποταγῆς δι’
 ἐμπνεύσεως τρόμου. Ἐν Δουβαιν, ἔνθα τὸ σύστημα τῆς τρομοκρατίας
 ἤχθη εἰς τὸ κατακόρυφον, σκληρότητες πρὸς παιδία ἦσαν ἀσυνήθεις.
 Τὸ αὐτὸ, ἐν τούτοις, δὲν δύναται νὰ λεχθῆ περί τινων μικροτέρων
 χωρίων εἰς ἃ ἐφηρμόσθη τὸ σύστημα. Ἐν Χοφσταδ καὶ Σέμπτοτ, ἐν
 Αἶχτ, Ῥοτσελαϊρ καὶ Βεσπελαϊρ, πολλὰ παιδία ἐφονεύθησαν.
 Οὐδὲ δύναται νὰ λεχθῆ τοῦτο περὶ τοῦ χωρίου Ταμιν, ἔνθα 3 μικρὰ
 παιδία (ἂν τὰ ὀνόματα ἀναφέρονται παρὰ τινος μάρτυρος τοῦ
 ἐγκλήματος) ἐσφάγησαν ἐπὶ τοῦ λειμῶνος ἀνευ προφανοῦς αἰτίας.
 Εἶναι δυσχερὲς νὰ φαντασθῆ τις τὰ αἷτια ἅτινα προῦκάλεσαν
 τοιαύτας πράξεις. Καὶ ἂν Βέλγοι πολῖται ἐπυροβόλησαν κατὰ
 Γερμανῶν στρατιωτῶν, παῖδες τοῦλάχιστον δὲν ἔπραξαν τοῦτο. Ὁ
 ἀριθμὸς καὶ ἡ φύσις τῶν φόνων τούτων ἀποτελοῦσι τὸ λυπηρότατον
 χαρακτηριστικὸν ἐν τῶν συνδεομένων πρὸς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ
 πολέμου, τοῦλάχιστον ἐξ ὕσων ἀπεδείχθησαν διὰ τῶν πρὸς τὴν
 ἐπιτροπὴν ὑποβληθειῶν καταθέσεων.

(γ) Ἡ χρῆσις τῶν πολιτῶν ὡς σκέπης.

Ἐχομεν πρὸ ἡμῶν μέγαν ἀριθμὸν μαρτυριῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸ
 σύστημα τῶν Γερμανῶν νὰ μεταχειρίζονται πολίτας καὶ ἐνίοτε
 στρατιωτικοὺς αἰχμαλώτους ὡς προφυλακτῆρια ὀπισθεν τῶν ὀπίων

ἠδύνατο νὰ πυροβολῶσι κατὰ τῶν Βελγικῶν στρατευμάτων ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι οἱ Βέλγοι δὲν θὰ ἐπέστρεφον τὸ πῦρ ἐκ φόβου μὴ ἐφόνευον ἢ ἐτραυμάτιζον τοὺς ὁμοεθνεῖς των.

Ἐν τισι περιπτώσεσιν αἱ μαρτυρίαι ἀναφέρονται εἰς μέρη ἔνθα ἡ μάχη διεξήγετο εἰς τὰς ὁδοὺς πόλεως ἢ χωρίου τινός, εἰς τὰς τοιαύτας δὲ περιπτώσεις ἀποδίδομεν μικρὰν σημασίαν. Θὰ ἠδύνατο νὰ συμβῆ ὅτε ἔντρομοι πολῖται ἔτρεχον δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ πρὸς σωτηρίαν των, ἵνα ὁμίλοι τούτων ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς προφυλακτῆριον εἴτε παρὰ τῶν μὲν εἴτε παρὰ τῶν δὲ ἐκ τῶν ἐμπολέμων ἄνευ προθέσεως ἀπανθρωπίως ἢ παραβιάσεως τῶν κανόνων τῆς διεξαγωγῆς πολέμου παρὰ πεπολιτισμένοις λαοῖς. Ἄλλὰ ἂν τεθῶσι κατὰ μέρος αἱ ἀμφίβολοι αὗται περιπτώσεις, ἀπομένει μαρτυρία ἣτις μᾶς πείθει ὅτι αἱ περιστάσεις εἶναι τόσον πολλαί, ὥστε νὰ δικαιολογῶσι τὴν περιγραφὴν των ὡς ἀπὸ συστήματος διαπραχισῶν, καὶ ὅτι οἱ Γερμανοὶ στρατιῶται, ὑπὸ τὰ ὄμματα καὶ τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀξιωματικῶν των, ἦσαν ἔνοχοι τῆς πράξεως ταύτης.

¶ 1. Οὕτω, ἐν παραδείγματι, ἔξωθι τοῦ φρουρίου Φλερόν, παρὰ τὴν Λιέγην, ἄνδρες καὶ παιδιά ὠδηγήθησαν πρὸ τῶν Γερμανῶν, ἵνα ἐμποδίσωσι τοὺς Βέλγους στρατιώτας νὰ πυροβολήσωσιν.

¶ 3 ἕως ¶ 9. Ἡ προέλασις τῶν Γερμανῶν διὰ Μὺνς ἐσημειώθη διὰ πολλῶν ἐπεισοδίων τοιαύτης φύσεως. Οὕτω, τὴν 22 Αὐγούστου, ἡμίσεια δωδεκάς Βελγῶν ἀνθρακωρύχων ἐπιστρεφόντων ἐκ τῆς ἐργασίας των ἐβάδιζον πρὸ τινων Γερμανικῶν στρατευμάτων ἅτινα κατεδίωκον τοὺς Ἄγγλους, κατὰ τὴν γνώμην δὲ τῶν μαρτύρων ὠρισμένως ἐτέθησαν ἐκεῖ σκοπίμως. Ἄγγλος τις ἀξιωματικὸς περιγράφει πῶς τῇ διαταγῇ του ἠγέρθη ὁδόφραγμα εἰς μίαν λεωφόρον ἄγουσαν ἔξω τῆς Μὺνς, ὅτε οἱ Γερμανοὶ, ἐπιθυμοῦντες νὰ φθάσωσιν εἰς μίαν διασταύρωσιν ὁδοῦ ὀπισθεν τοῦ ὁδοφράγματος, ἔλαβον πολίτας ἐκ τῶν οἰκιῶν ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν τῆς λεωφόρου καὶ ἐξηνάγκασαν αὐτοὺς νὰ κρατῶσιν ὑψωμένας λευκὰς σημαίας καὶ χρησιμεύωσιν ὡς προφυλακτῆριον.

Ἄλλος Βρεττανὸς ἀξιωματικὸς ὅστις εἶδε τὸ γεγονός τοῦτο, ἐπέισθη ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἐνήργουν ἐσκεμμένως ἐπὶ σκοπῶ νὰ προστατεύσωσιν ἑαυτοὺς ἀπὸ τοῦ πυρός τῶν Βρεττανικῶν στρατευμάτων. Ἄνευ τῆς προστασίας ταύτης, οἱ Γερμανοὶ δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ προχωρήσωσι, καθότι ἡ ὁδὸς ἦτο στενὴ καὶ διετέλει ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Βρεττανικοῦ πυρός ἀπὸ ἀποστάσεως 700 ἢ 800 ὑάρδων. Πολλοὶ Βρεττανοὶ στρατιῶται ἐπίσης ὁμιλοῦσι περὶ τοῦ γεγονότος τούτου, ἡ δὲ κατάθεσις των ἐπιβεβαιοῦται παρὰ τινος Φλαμανδοῦ μάρτυρος ὅστις κατ'ἑαυτὸν εἰς παράπλευρον τινὰ ὁδόν.

¶ 11. Τὴν 24 Αὐγούστου ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά εἶχον διὰ βίας τοποθετηθῆ εἰς τὸ μέτωπον τῆς Γερμανικῆς θέσεως ἔξωθι τῆς Μὺνς. Ὁ μάρτυς ἀναφέρει ὅτι ἦσαν ἐκεῖ 16 ἕως 20 γυναῖκες, δωδεκάς περίπου παιδίων καὶ ἡμίσεια δωδεκάς ἀνδρῶν.

¶ 14. 7 ἢ 8 γυναῖκες καὶ 5 ἢ 6 πολὺ μικρὰ παιδιά ἐχρησιμοποιήθησαν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὑπὸ τινων Οὐλάνων μεταξὺ Λανδρεσί καὶ Γκνύζ.

- Βέλγος τις στρατιώτης εἶδε γεγονὸς τοιαύτης φύσεως κατὰ τὴν ὑποχώρησιν ἐκ Ναμουρ. η 15.
- Κατὰ τὴν μάχην τῆς Μαλίν, 60 ἢ 80 Βέλγοι πολῖται, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν γυναῖκες τινες, ἤχθησαν πρὸ τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων. Ἐτερος μάρτυς εἶδε παρόμοιον γεγονὸς παρὰ τὴν Μαλίν, ἀλλὰ ὁ ἀριθμὸς τῶν πολιτῶν ἦτο μείζων καὶ εἰς ἱερεὺς προηγείτο μετὰ λευκῆς σημαίας. η 16.
- Εἰς ἄλλην περίστασιν, ἀναφερομένην παρὰ τινος Βέλγου στρατιώτου, οἱ πολῖται εἶχον δεθῆ καθ' ὁμίλους ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς χειρὸς. Ἐν Ἐπεγιέμ, ἔνθα οἱ Γερμανοὶ εἶχον ἀποκρουσθῆ διὰ τῆς Βελγικῆς ἐξόδου ἐξ Ἀμβέρσης, πολῖται εἶχον χρησιμοποιηθῆ ὡς σκέπη διὰ τὴν Γερμανικὴν ὑποχώρησιν. η 17.
- Παρὰ τὴν Μαλίν, κατὰ τὸ πρῶτον δεκαπενθήμερον τοῦ Σεπτεμβρίου περὶ τὰ 10 παιδιά, δεδεμένα ὁμοῦ διὰ σχοινίου, ἤχθησαν εἰς τὸ μέτωπον Γερμανικῆς τινος δυνάμεως στρατοῦ. η 19.
- Ἐν Λονδερζαίλ 30 ἢ 40 πολῖται, ἄνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδιά ἐτέθησαν εἰς τὴν κεφαλὴν Γερμανικῆς τινος φάλαγγος. η 20.
- Μάρτυς τις ἐκ Τερμόνδ ἐξηναγκάσθη νὰ στέκεται πρὸ τῶν Γερμανῶν, μετ' ἄλλων συμπατριωτῶν του, πάντων ὑψούντων τὰς χεῖράς των ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς των. Ὅσοι δὲ ἐκ τούτων κατεβίβαζον τὰς χεῖράς των, πάραυτα ἐκεντρίζοντο διὰ τῆς λόγχης. Ἐν Τερμόνδ ἐπίσης, περὶ τὴν 10 Σεπτεμβρίου, ἀριθμὸς τις πολιτῶν ἐτουφεκίσθησαν ὑπὸ τῶν Βέλγων στρατιωτῶν, οἵτινες ἠναγκάσθησαν νὰ πυροβολήσωσι κατὰ τῶν Γερμανῶν ἐν γνώσει τοῦ κινδύνου ὅτι θὰ ἐφόνευον τοὺς συμπατριώτας των. η 21.
- Ἐν Τουρναί, 400 Βέλγοι πολῖται, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά, ἐτοποθετήθησαν πρὸ τῶν Γερμανῶν οἵτινες τότε ἤλθον εἰς μάχην πρὸς τοὺς Γάλλους. η 22.
- Αἱ ἔξωθι τῆς Ἀμβέρσης ἐπιχειρήσεις δὲν ἦσαν ἀπηλλαγμένοι ἐπεισοδίων τῆς φύσεως ταύτης. Παρὰ τὸ Βιλεμπρούκ πολῖται τινες, περιλαμβανομένων καὶ τινῶν παιδίων, μιᾶς γυναικὸς καὶ ἐνὸς γέροντος, ἤχθησαν εἰς τὸ μέτωπον τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων. Γερμανοὶ ἀξιωματικοὶ ἦσαν παρόντες, γυνὴ δὲ τις ἀρνηθεῖσα νὰ προχωρήσῃ ἐτρυνήθη δις διὰ λόγχης, μικρὸν δὲ τι παιδίον ὅπερ ἔδραμε πρὸς αὐτὴν πίπτουσαν ἐκτυπήθη εἰς τὴν κεφαλὴν διὰ σφαίρας ὄπλου καὶ ἐφονεύθη. ζ 9.
- Ἄλλα γεγονότα τῆς αὐτῆς φύσεως ἀγγέλλονται ἐκ Ναζαρέτ καὶ Ἐπρ. Τὰ Βρεττανικὰ στρατεύματα ἠναγκάσθησαν νὰ πυροβολήσωσιν, εἰς τινὰς περιπτώσεις ἐν γνώσει τοῦ κινδύνου φόνου πολιτῶν. η 24.
- Ἐν Ἐπρ οἱ Γερμανοὶ ἠγαγον γυναῖκας πρὸ αὐτῶν κεντῶντες αὐτὰς διὰ λογχῶν. Ὁ μάρτυς εἶδε κατόπιν τὰς πληγὰς. η 23.

(δ) Λεηλασία, Ἐμπρησμὸς καὶ Καταστροφὴ
Ἰδιοκτησίας.

Ἐπάρχει καταπληκτικὸς ὄγκος μαρτυριῶν περὶ τῆς προμελετημένης καταστροφῆς ἰδιωτικῆς ἰδιοκτησίας παρὰ τῶν Γερμανῶν a 16, a 28, γ 14, δ 34.

στρατιωτῶν. Ἡ καταστροφή ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐγένετο διὰ πῦρρος, τὰ δὲ Γερμανικὰ στρατεύματα, ὡς πρόσθεν ἐλέχθη, εἶχον ἐφοδιασθῆ προηγουμένως διὰ τῶν καταλλήλων μέσων πρὸς ταχείαν πυρπόλησιν τῶν οἰκιῶν. Μεταξὺ τῶν μέσων ἅτινα ἀπηρίθμησαν οἱ μάρτυρες, εἶναι σύριγγες πρὸς ἐξακόντισιν διὰ πετρελαίου, ὄπλα πρὸς ρίψιν μικρῶν εὐφλέκτων βομβῶν, καὶ μικρὰ σφαιρίδια κατασκευασμένα ἐξ εὐφλέκτου ὕλης. Δείγματα τῶν τελευταίων ἐπαρουσιάσθησαν πρὸς τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς. Οἱ Γερμανοὶ, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔκαυσαν οἰκίας, πολλὰκις ἔθραυσαν ἐπιπλα καὶ εἰκόνας. Ἐπίσης διέρρηξαν θύρας καὶ παράθυρα. Συχνὰ ἐπίσης ἐμόλυναν οἰκίας ἐκτελοῦντες τὰς φυσικὰς ἀνάγκας τῶν ἐπὶ τοῦ πτώματος. Ἐπίσης φαίνεται ὅτι διέπραξαν τὴν αὐτὴν κακοήθειαν ἐπὶ σωροῦ τροφίμων ἐπὶ σκοπῷ νὰ καταστρέψωσιν ὃ, τι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι δὲν ἠδύνατο νὰ φάγωσιν. Ἐπίσης εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἔρριψαν πτώματα ἐντὸς φρεάτων, ἢ ἀφήκαν ἐν αὐτοῖς τὰ σώματα προσώπων ἅτινα ἔρριψαν πρὸς ἀποπνιγμὸν ἐν αὐτοῖς.

β 26.

β 2.

γ 30 ἕως γ 33,
δ 103, δ 131,
κ.λ.π.

ε 23.

γ 3.

β 26.

γ 2.

Πλὴν τῶν πράξεων τούτων καταστροφῆς, τὰ Γερμανικὰ στρατεύματα ἐν τε Βελγίῳ καὶ Γαλλίᾳ ἀπεδείχθησαν ἔνοχα ἐπιμόνου διαρπαγῆς. Εἰς τὰς πλείστας τῶν περιστάσεων διηρπάγησαν οἰκίαι, ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐπίσης μαρτυρίαι ὅτι Γερμανοὶ στρατιῶται καὶ ἀξιωματικοὶ ἐτι ἐλήστευσαν τοὺς αἰχμαλώτους τῶν πολιτικούς τε καὶ στρατιωτικούς, εἴτε εἰς χρήματα, εἴτε εἰς ἄλλα κινητὰ. Ἦτο προφανῶς πασίγνωστον ἀπὸ τῶν Γερμανικῶν στρατῶν ὅτι πόλεις ἢ χωρία θὰ ἐκαίοντο ὅποτεδήποτε ἐφαίνετο ὅτι πολῖται τινες ἐπυροβόλησαν κατὰ τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων, καὶ ὑπάρχει λόγος νὰ ὑποπτεύσωμεν ὅτι ἡ γνωστὴ αὕτη πρόθεσις τῶν Γερμανικῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν εἰς τινὰς περιπτώσεις ἐξηγεῖ τὴν ἀκολουθίαν τῶν γεγονότων, ἧτις ἤγαγεν εἰς τὴν πυρπόλησιν καὶ λεηλασίαν πόλεως τινος ἢ χωρίου. Οἱ στρατιῶται, γνωρίζοντες ὅτι θὰ εἶχον εὐκαιρίαν πρὸς λεηλασίαν ἐὰν τὸ μέρος κατεδικάζετο, εἶχον ἐλατήριόν τι πρὸς πρόκλησιν γεγονότος τινὸς ὅπερ θὰ τοῖς ἔδιδε τὴν ἀναγκαίαν δικαιολογίαν πρὸς καταδίκην. Πολλοὶ μάρτυρες καταγγέλλουσιν ὅτι πυροβολισμοὶ ἐρχόμενοι ἀπὸ τοῦ παραθύρου οἰκίας τινὸς εἶχον ριφθῆ ὑπὸ Γερμανῶν στρατιωτῶν οἵτινες εἶχον εἰσέλθῃ βία εἰς τὴν οἰκίαν ἐπὶ σκοπῷ νὰ δημιουργήσωσιν οὕτω ταραχὴν. Κατηγγέλθη ἐπίσης ὅτι Γερμανοὶ στρατιῶται εἰς τινὰς περιπτώσεις ἐπυροβόλησαν ἀπλῶς εἰς τὸν ἀέρα εἰς τινὰ μικρὰν ὁδὸν, εἶτα δὲ ἀνεκοίνωσαν εἰς τοὺς ἀξιωματικούς τῶν ὅτι ἐπυροβολήθησαν. Ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ ὅτι πολῖται ἐπυροβόλησαν, διαταγαὶ ἐδίδοντο πρὸς ὀλοσχερῆ καταστροφήν, οἰκίαι δὲ κατεστράφησαν εἰς ὁδοὺς καὶ συνοικίας ἐνθα δὲν εἶχε λεχθῆ ὅτι εὐχον πυροβολήσει ὡς καὶ εἰς ἐκείνας τὰς ὁδοὺς αἵτινες ἐπεβαρύνοντο διὰ τῆς καταγγελίας. "Ὅτι ἡ καταστροφή ἠδύνατο νὰ ἦτο περιορισμένη, ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ληφθείσης φροντίδος περὶ προφυλάξεως ὠρισμένων τιῶν οἰκιῶν, ὧν οἱ κύριοι κατέστησαν ἑαυτοὺς κατὰ τινα τρόπον εὐαρεστοὺς πρὸς τοὺς κατακτητὰς. Αἱ οἰκίαι αὗται εἶχον σημειωθῆ διὰ

κιμωλίας ὡς σημεῖον ἐξαιρέσεως ἀπὸ τῆς καταστροφῆς, καὶ πράγματι οἱ στρατιῶται ἐφείσθησαν τῶν οἰκιῶν τούτων. Αἱ ἄνωθι διαβεβαιώσεις ἀναφέρονται εἰς πυρπολήσεις πόλεων καὶ χωρίων. Ἐπὶ πλέον, τὰ Γερμανικὰ στρατεύματα εἰς πολλὰς περιστάσεις ἔθηκαν πῦρ εἰς ἀγροτικὰς ἐπαύλεις καὶ ἀγροτικὰ κτίρια. Ἐνταῦθα, ἐν τούτοις, ἡ δικαιολόγησις περὶ στρατιωτικῆς ἀνάγκης δύναται νὰ προβληθῆ ἀσφαλέστερον. Μία ἀγροτικὴ οἰκία δύναται νὰ παράσχη κατάλληλον προφυλακτήριον εἰς ἓνα ἐχθρὸν ἔνθα δὲ τοιαύτη χρῆσις εἶναι πιθανή, δύναται νὰ ὑποστηριχθῆ ὅτι ἡ καταστροφή τῶν κτιρίων εἶναι δικαιολογημένη. Ἐν τούτοις, εἶναι προφανὲς τὸ καθήκον τῶν στρατιωτῶν τῶν καταστρεφόντων τὰ κτίρια, νὰ προειδοποιήσωσι τοὺς κατόχους τῶν νὰ διαφύγωσι. Ἀναμφιβόλως τοῦτο ἐγένετο εἰς πολλὰς περιπτώσεις παρὰ τῶν Γερμανῶν διοικητῶν, ἀλλ' ὑπάρχει μαρτυρία ὅτι εἰς τινὰς περιπτώσεις ὁ ἔμπρησμός τῆς ἀγροτικῆς οἰκίας συνωδεύετο διὰ τοῦ φόνου τῶν ἐν αὐτῇ κατοικούντων.

Τὸ αὐτὸ γεγονός ἐξαίρεται καθαρῶς ἐν τῷ μᾶλλον ἐκτεταμένῳ ἔμπρησμῳ οἰκιῶν ἐν πόλεσι καὶ χωρίοις. Εἰς τινὰς περιπτώσεις, πράγματι, πρὸ τοῦ ἔμπρησμοῦ, οἱ κάτοικοι ἤχθησαν ἐκτὸς τῶν οἰκιῶν τῶν καὶ ἐσύρθησαν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς, πολλάκις κτηνωδῶς, τινὲς εἰς τινὰ τόπον θανατικῆς ἐκτελέσεως, ἄλλοι εἰς παρατεταμένην κράτησιν ἐν ἐκκλησίᾳ ἢ ἄλλοις δημοσίοις κτιρίοις. Ἐν ἄλλαις περιπτώσεσι μάρτυρες βεβαιοῦσιν ὅτι εἶδον Γερμανοὺς στρατιώτας ὠθοῦντας πάλιν εἰς τὰς φλόγας ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδιά, οἵτινες ἐπειρῶντο νὰ διαφύγωσιν ἐκ τῶν καιομένων οἰκιῶν. Ὑπάρχουσιν ἐπίσης μαρτυρίαι ὅτι στρατιῶται ἐτουφέκισαν πολίτας φεύγοντας τὸ πῦρ.

Γενικὸν συμπέρασμα ἐξάγεται ὅτι ὁ ἔμπρησμός καὶ ἡ καταστροφή ἰδιοκτησίας μόνον εἰς ὀλίγας περιστάσεις ἐδικαιολογεῖτο ὑπὸ στρατιωτικῆς ἀνάγκης, καὶ ὅτι καὶ τότε ἔτι ἡ καταστροφή σπανίως συνωδεύετο διὰ φροντίδος ὑπὲρ τῆς ζωῆς μὴ ἐμπολέμων, ἥτις ἀνεμένετο παρὰ στρατιωτικοῦ διοικητοῦ ἀνήκοντος εἰς πολιτισμένον ἔθνος. Τοῦναντίον, εἶναι πρόδηλον ὅτι εἰς πολλὰς περιστάσεις Γερμανοὶ ἀξιοματικοὶ καὶ στρατιῶται ἐσκεμμένως προσέθηκαν συμφορὰς εἰς τοὺς ἀτυχεῖς πολίτας, ὧν κατέστρεφον τὴν ἰδιοκτησίαν.

ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΕΜΠΟΛΕΜΩΝ.

(α) Ἡ Θανάτωσις τῶν Πληγωμένων καὶ Αἰχμαλώτων.

Πραγματευθέντες περὶ τῆς διαγωγῆς τῶν Γερμανῶν πρὸς τοὺς τραυματίας καὶ τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ περὶ τῶν περιπτώσεων ἐκ αἷς οἱ πρῶτοι φαίνεται ὅτι ἐφονεύθησαν ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ νὰ ὑπερασπίσωσιν ἑαυτοὺς, οἱ δὲ δεῦτεροι τὴν στιγμὴν τῆς αἰχμαλωσίας

των ἢ μετέπειτα, προσεκόψαμεν πρὸ ἰδιαζουσῶν τινων δυσχερειῶν, διότι τοιαῦται πράξεις πιθανὸν νὰ μὴ εἶναι εἰς πάσας τὰς περιστάσεις ἐσκεμμένοι καὶ ψυχραίμοι παραβιάσεις τῶν ἐθίμων τοῦ πολέμου. Στρατιῶται προελαύνοντες ὑπὲρ σημείον τι ἔνθα οἱ τραυματίας ἔπεσαν, εὐλόγως δύνανται νὰ νομίσωσιν ὅτι, τινὲς τῶν κατὰ γῆς κειμένων, προσποιοῦνται τὸν νεκρὸν, ἢ, ἐν πάσῃ περιπτώσει, εἶναι τόσον ἐλαφρῶς πληγωμένοι, ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἐπιτεθῶσιν, ἢ νὰ πυροβολήσωσιν ἐκ τῶν ὕψισθεν μετὰ τὴν διέλευσιν τῆς προελαυνούσης δυνάμεως, οὕτω δὲ δύνανται νὰ ἀχθῶσιν εἰς τὸν φόνον ἐκείνων ὧν ἄλλως θὰ ἐφείδοντο. Θὰ ὑπάρξωσιν ἐπίσης περιστάσεις ἐν αἷς ἄνδρες μεθυσμένοι ἐκ τῆς φρενίτιδος τῆς μάχης, φονεύουσιν ἔτι καὶ ἐκείνους οἵτινες κατὰ τὴν σκέψιν των ἦσαν ἀνίκανοι νὰ τοὺς βλάψωσι. Τὸ αὐτὸ εἶδος μανίας δύνανται νὰ κορεσθῇ ἐπὶ προσώπων ἅτινα ἤδη παραδίδονται· καὶ ἀκόμη στρατιώτης τις ὅστις συνήθως εἶναι φιλόανθρωπος καὶ κατασιγάζει τὰ πάθη του, δύνανται, ἐν στιγμιαία ἐξάψει, νὰ ἐξακολουθήσῃ φονέων, ἰδίᾳ εἰς γενικὴν συμπλοκὴν, τοὺς προσφερομένους νὰ παραδοθῶσι. Τοῦτο πιθανώτατα συνέβη ὅταν τοιοῦτος στρατιώτης παρωργίσθη διὰ πράξεως προδοσίας ἢ διηγέρθη εἰς ἐκδίκησιν θανάτου συντρόφου τοῦ τινος μεθ' οὗ ἦτο συνδεδεμένος. Περιπτώσεις τινὲς τοιοῦτου εἶδους φαίνονται ἐν ταῖς μαρτυρίαις. Τοιαῦτα πράγματα συμβαίνουσιν εἰς ὅλους τοὺς πολέμους ὡς μεμονωμένοι περιπτώσεις, αἱ δὲ περιστάσεις δύνανται νὰ προβληθῶσιν εἰς δικαιολογίαν πράξεων αἵτινες ἄλλως εἶναι φοβεραὶ. Παρεβλέψαμεν δεόντως ἔνεκα τῶν λόγων τούτων καὶ ἀπερρίψαμεν ἐκείνας τὰς περιπτώσεις ἐν αἷς ὑπάρχει εὐλογος ἀμφιβολία ἔαν οἱ φονεύσαντες τοὺς τραυματίας ἐγνώριζον ὅτι οἱ τελευταῖοι ἦσαν τελείως ἀνίκανοι. Μ' ὅλα ταῦτα, καὶ μετὰ πάσας τὰς παραβλέψεις ἀπομένουσι περιστάσεις τινὲς ἐν αἷς εἶναι καταφανῆς ὅτι ἡρνήθησαν οἶκτον εἰς πρόσωπα ἐπιθυμοῦντα νὰ παραδοθῶσιν ὅτε τοῖς ὠφείλετο τοιοῦτος, ἢ ὅτι πρόσωπα ἤδη τόσον πολὺ πληγωμένα ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ πολεμήσωσι περαιτέρω, ἐτουφεκίσθησαν ἢ ἐλογχίσθησαν ἀγρίως.

Αἱ περιπτώσεις περὶ ὧν γίνεται λόγος, πᾶσαι παρουσιάζουσι χαρακτηριστικὰ γενικῶς ὅμοια καὶ εἰς πολλὰς τούτων ἄνδρες οἵτινες ἀφέθησαν πληγωμένοι εἰς τὰ χαρακώματα, ὅτε χαράκωμά τι κατελήφθη ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, εὐρέθησαν, ὅτε οἱ συνάδελφοὶ των κατόπι ἀνακατέλαβον τὸ χαρακώμα, ὅτι εἶχον θανατωθῇ, καίτοι προφανῶς δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπερασπίσωσιν ἑαυτοὺς, διότι ἄλλως θὰ εἶχον διαφύγει μετὰ τοῦ ὑπολοίπου τῆς ὑποχωρούσης δυνάμεως, π.χ. μάρτυς τις λέγει: “ Περὶ τὴν 20 Σεπτεμβρίου τὸ σύνταγμά μας “ ἔλαβε μέρος εἰς μάχην μετὰ τῶν Γερμανῶν. Ἐφ’ οὗ ἀπεσύρθημεν “ εἰς τὰ χαρακώματά μας, ὀλίγα λεπτὰ μετὰ τὴν εἰς αὐτὰ ἐπάνοδόν “ μας, οἱ Γερμανοὶ ἀπεσύρθησαν εἰς τὰ ἰδικὰ των. Ἡ ἀπόστασις “ μετὰ τῶν χαρακωμάτων τῶν ἀντιπάλων δυνάμεων ἦτο 400 “ περίπου ὑαρδῶν. Θὰ ἦσαν 50 ἢ 60 περίπου ἐκ τῶν ἀνδρῶν μας οἱ

θ 2, θ 6, θ 11,
θ 15, θ 16,
θ 20, θ 31,
θ 32, θ 34,
θ 36.

θ 23.

“ὅποιοι ἔμεναν κείμενοι εἰς τὸ πεδίον. Ἐκ τῶν χαρακωμάτων μας, ὅταν ἐπεστρέψαμεν πρὸς αὐτοὺς, εἶδον καθαρὰ Γερμανοὺς στρατιώ-
 “τας ἐξερχομένους ἐκ τῶν χαρακωμάτων των, νὰ μεταβαίνωσι εἰς
 “τὰ μέρη ἐνθα ἔκειντο οἱ ἄνδρες μας, καὶ νὰ τοὺς λογχίζωσι. Τινὲς θ 28
 “τῶν ἡμετέρων ἀνδρῶν ἔκειντο σχεδὸν εἰς τὸ μέσον μεταξὺ τῶν
 “χαρακωμάτων.” Ἐτερος λέγει: “Οἱ Γερμανοὶ προὐχώρησαν ὑπὲρ
 “τὰ χαρακώματα, τὸ δὲ χαρακώμα τοῦ στρατοπέδου ὅπου ἐγὼ ἤμην
 “σκοπὸς ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Ὅτε οἱ Γερμανοὶ ἔφθασαν τοὺς πληγω- θ 29
 “μένους μας, εἶδον τὸν ἀξιωματικὸν των κόπτοντα αὐτοὺς διὰ τοῦ
 “ξίφους του.” Ἐτερος μάρτυς λέγει: “Ἐξω τῆς ἴπρου εἵμεθα εἰς
 “τὰ χαρακώματα καὶ οἱ Γερμανοὶ μᾶς ἐπετέθησαν, ἠναγκάσθημεν δὲ
 “ν’ ἀποσυρθῶμεν μέχρις οὗ ἐλάβομεν ἐνίσχυσιν παρ’ ἄλλων λόχων
 “τῶν Βασιλικῶν Καραμπινοφόρων. Τότε κατελάβομεν τὰ προχώ-
 “ματα καὶ εὗρομεν τοὺς πληγωμένους 20 ἢ 30 περίπου, κατακειμένους
 “εἰς τὰ χαρακώματα μετὰ πληγῶν ἐκ λόγχης, καὶ τινὰς τουφεκισ-
 “μένους. Οἱ πλεῖστοι τούτων, τὰ $\frac{3}{4}$ περίπου, εἶχον κεκομμένους
 “τοὺς λάρυγγάς των.”

Εἰς μίαν περίπτωσιν, ἣτις ἀναγράφεται ἐν ὄλαις ταῖς λεπτο- θ 18.
 μερείαις, μάρτυς τις λέγει πῶς ὁμίλοι πληγωμένων Βρεττανῶν
 στρατιωτῶν ἀφέθησαν εἰς ἐν κινωλιουρχεῖον· πάντες ἦσαν σοβαρῶς
 τραυματισμένοι, καὶ τελείως ἀνίκανοι πρὸς ἀντίστασιν. Εἰς τούτων,
 ἀξιωματικὸς, ἠγειρε τὸ μανδύλιόν του ὡς λευκὴν σημαίαν, τοῦτο δὲ
 “ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν ὁμίλου 8 περίπου Γερμανῶν. Οἱ Γερμανοὶ
 “ἔφθασαν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ὄρυχείου. Ἦρχιζε νὰ νυκτώγη, ἀλλὰ
 “ἔφεγγεν ἔτι καὶ τὰ πάντα διεκρίνοντο καλῶς. Εἰς τούτων, ὅστις
 “δὲν ἐφαίνετο νὰ φέρῃ ὄπλα καὶ ὅστις ὅπωςδὴποτε δὲν εἶχε
 “τουφέκιον, κατήλθεν ὀλίγα μέτρα ἐντὸς τοῦ ὄρυχείου, εἰς 8 ἢ
 “10 ὑαρδῶν ἀπόστασιν ἀπὸ τραυματιῶν τινων.” Ἐρριψε τὸ
 βλέμμα του πρὸς τοὺς ἄνδρας, ἐγέλασε, καὶ εἶπε κατὶ Γερμανιστὶ
 εἰς τοὺς Γερμανοὺς, οἵτινες ἀνέμενον εἰς τὸ χεῖλος τοῦ λάκκου.
 Πάραυτα εἰς τούτων ἐπυροβόλησε τὸν ἀξιωματικὸν εἶτα 3 ἢ 4
 τῶν 10 τούτων στρατιωτῶν ἐπυροβολήθησαν· εἶτα εἰς ἄλλος
 ἀξιωματικὸς, καὶ ὁ μάρτυς καὶ οἱ λοιποὶ ἐξ αὐτῶν. “Μετὰ μι-
 “κρὸν διάλειμμα ἀνηγέρθη καὶ εἶδον ὅτι ἤμην ὁ μόνος ἐπιζῶν ἐκ τῶν
 “δέκα ὅτε οἱ Γερμανοὶ ἦλθον εἰς τὸ ὄρυχείον, καὶ ὅτι ὅλοι οἱ ἄλλοι
 “ἦσαν νεκροί.”

Ἐτερος μάρτυς περιγράφει λυπηρὸν συμβάν ἐν ᾧ 5 στρατιῶται, θ 8.
 δύο Βέλγοι καὶ τρεῖς Γάλλοι, ἐδέθησαν εἰς δένδρα παρὰ Γερμανῶν
 στρατιωτῶν προφανῶς μεθυσμένων, οἵτινες ἐνέπηγον μαχαίρας εἰς τὰ
 πρόσωπά των, τοὺς ἐκέντων διὰ τῶν λογχῶν των, καὶ τέλος τοὺς
 ἐτουφέκισαν.

Δὲν ἔχομεν μαρτυρίαν δεικνύουσαν ἂν καὶ εἰς ποίας περι-
 πτώσεις διαταγαὶ προήρχοντο παρ’ ἀξιωματικοῦ ἐπὶ κεφαλῆς νὰ
 μὴ ἔχωσιν οἶκτον, ἀλλ’ ὑπάρχουσι περιστάσεις τινὲς καθ’ ἃς
 πρόσωπα προφανῶς ἐπιθυμοῦντα νὰ παραδοθῶσιν, ἐν τούτοις,
 ἐφονεύθησαν.

(β) Πυροβολισμὸς κατὰ Νοσοκομείων ἢ Ἀμαξῶν τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἢ Φορείων.

Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο δύναται προσφόρως νὰ διαιρεθῇ εἰς τρεῖς ὑποδιαιρέσεις, ἧτοι, πυροβολισμὸν κατὰ:—

- (1) Νοσοκομειακῶν κτιρίων καὶ ἄλλων καταστημάτων τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ,
- (2) Ἀμαξῶν,
- (3) Φορείων.

Ἐπὶ τὰς κατηγορίας πρώτην καὶ δευτέραν εἶναι προφανὴς ἡ δυσχέρεια πρὸς ἀπόδειξιν προθέσεως, ἰδίᾳ ὑπὸ τὰς συνθήκας τῶν νέων πυροβόλων μακρᾶς ὀκλής. Καθήκον διοικούντος ἀξιωματικοῦ εἶναι νὰ δίδῃ αὐστηρὰς διαταγὰς πρὸς σεβασμὸν νοσοκομείων, ἀμαξῶν νοσοκομείου, κ.λ.π. ἐπίσης δὲ νὰ θέτῃ τὰ σήματα τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ὅσον δυνατὸν μακρύτερον ἀπὸ τῆς συνήθους γραμμῆς τοῦ πυρὸς. Ἀλλὰ μὲ ὅλην τὴν προφύλαξιν, θὰ συμβῶσι δυστυχήματά τινα, πολλαὶ δὲ τῶν ἐκτεθεισῶν περιπτώσεων θὰ εἶναι ἀμφίβολοι.

Συγχρόνως, ὅταν στρατιωτικοὶ παρατηρηταὶ ἐσχημάτισαν σαφὴ γνῶμην ὅτι κτίρια καὶ πρόσωπα ὑπὸ τὴν εὐδιάγνωστον προστασίαν τοῦ ἐρυθροῦ σταυροῦ ἐπυροβολήθησαν ἔκουσίως, τοιαῦται γνῶμαι δὲν δύνανται νὰ παροραθῶσι.

Μεταξὺ 30 ἢ 40 τῶν ὑποβληθεισῶν καταθέσεων ἀναφέρονται εἰς τὴν προσβολὴν ταύτην. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος δὲν φαίνεται αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν τόσον μέγας ὥστε νὰ εἶναι ἀνακόλουθος πρὸς τὴν πιθανότητα τοῦ γεγονότος.

Εἰς μίαν περίπτωσιν μία Ἀποθήκη τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐβομβαρδίσθη πολλὰς ἡμέρας καθ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα. Τοῦτο δὲν δύναται νὰ συμβιβασθῇ πρὸς τὴν ἰδέαν ὅτι οἱ πυροβοληταὶ τοῦ ἐχθροῦ ἔλαβον μέριμνάν τινα πρὸς ἀποφυγὴν τούτου.

Ἐπάρχουσιν ἄλλαι περιπτώσεις περὶ βομβαρδισθέντων καταφανῶν νοσοκομείων κατὰ τὴν γνῶμην τοῦ μάρτυρος, ἐκ προθέσεως.

Εἷς τινα τούτων ὁ μάρτυς, ἐπιλοχίας, κάμνει ὑπαινιγμὸν ὅστις φαίνεται εὐλογοφανὴς, ἧτοι, ὅτι οἱ Γερμανοὶ πυροβοληταὶ μεταχειρίζονται οἰονδήποτε καταφανὲς κτίριον ὡς σημεῖον πρὸς ἔλεγχον τῶν βολῶν των μᾶλλον παρὰ ἐπὶ σκοπῶ καταστροφῆς. Θὰ ἦτο συμφωνότατον πρὸς τὸ νέον σύστημα ὅπερ οἱ Γερμανοὶ συγγραφεῖς καλοῦσι Kriegsräson νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ εὐκολία τῆς εὑρέσεως τῆς ἀποστάσεως εἶναι ἐπαρκὴς στρατιωτικὴ ἀνάγκη πρὸς δικαιολόγησιν, χωρὶς νὰ λαμβάνωσιν ὑπ' ὄψιν τὸ ἀπαραβίαστον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Ἐν πάσῃ περιπτώσει πῦρ πυροβολικοῦ κατὰ νοσοκομείου κειμένου εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ὡς λ.χ. χιλίων περίπου ἰατρῶν, δυσκόλως δύναται νὰ θεωρηθῇ τυχαῖον.

θ 49
παραβ. θ 46.

θ 38, θ 44,
θ 47, θ 49,
θ 52.

θ 38 (α).

(2) "Όσον ἀφορᾷ τὸν πυροβολισμὸν καθ' ἁμαξῶν νοσοκομείου, αἱ μαρτυρίαι εἶναι σαφέστεραι. Εἰς τινὰ περίπτωσιν ὁ μάρτυς λέγει σαφέστατα ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἐσκόπευον κατ' αὐτῶν.

Εἰς ἄλλην περίπτωσιν πυροβολισμοῦ καθ' ἁμαξοστοιχίας νοσοκομείου, ἡ σφαῖρα δὲν τὴν ἔφθασε.

Εἰς ἄλλην ἀπόσπασμα Βελγικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ βεβαιούται ὅτι ἔπεσεν εἰς ἐνέδραν.

Ἐν συνόλῳ δὲν εὐρίσκομεν ἀπόδειξιν γενικοῦ ἢ συστηματικοῦ πυρὸς κατὰ νοσοκομείων ἢ ἁμαξῶν νοσοκομείου· ἀλλὰ δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ πιστεύσωμεν ὅτι πολλὴ φροντὶς ἐλήφθη πρὸς πρόληψίν του.

(3) Ὡς πρὸς τὸν πυροβολισμὸν κατὰ φορεῖων διαρκούντος τοῦ πολέμου εἰς τὰ χαρακώματα, ἡ μαρτυρία εἶναι ἄφθονος, καὶ τὰ γεγονότα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῶσιν ὡς συμβάντα ἐκ τύχης. Ἴσως ἐνίοτε οἱ φορεῖς ἐθεωρήθησαν ὑποπτοὶ ὅτι ἔβλεπον ὑπὲρ τὸ δέον. Εἶναι δὲ σαφὲς ἀπὸ γενικῆς στρατιωτικῆς πολιτικῆς τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ὅτι ἐλαφρωτάτη ὑπόνοια ἐπάγεται ὅλας τὰς συνεπείας ἐν περιπτώσει ἀμφιβολίας.

θ 45,
θ 51,
καὶ ὅρα ὅλας
ἐν γένει τὰς
δηλώσεις τοῦ
Καθηγητοῦ
Μόργαν.
Παράρτημα Ε.

θ 40, θ 41.

θ 42.

θ 43.

(γ) Κατάχρησις τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Λευκῆς Σημαίας.

Ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρὸς.

Περιπτώσεις καταχρήσεως τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ εἶναι μᾶλλον ὠρισμένοι.

Ἐπάρχουσι πολλαὶ διηγήσεις περὶ πυροβολισμοῦ, ἄλλοτε ἀπὸ πολλῶν μακρῶν ἀποστάσεως, διὰ πολυβόλων ἅτινα εἶχον μεταμορφωθῆ εἰς ἁμαξαν ἢ φορεῖον νοσοκομείου τοῦ Γερμανικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Τοῦτο εἶχε καὶ τὸ ἐπιβαρυντικὸν εἰς μίαν περίπτωσιν παρὰ τὸ Τριλεμὸν διότι οἱ Γερμανοὶ στρατιῶται ἔφερον Βελγικὴν στολὴν.

Μάρτυς τις ἀναφέρει ἐπίσης ὅτι ὁμιλος φορέων μετὰ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐχρησιμοποιήθη ὡς κάλυμμα ἐπιθέσεως, καὶ ὅτι εἰς ἀνὴρ τοῦ Γερμανικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ μετεχειρίζετο πολυβόλον.

Ἐπάρχει ἐπίσης περίπτωσις παρὰ πολλῶν μαρτυρουμένη ὅτι ἐν αὐτοκίνητον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐχρησιμοποιήθη πρὸς μεταφορὰν πολεμεφοδίων ὑπὸ διοίκησιν ἀξιωματικῶν. Ἐκτὸς ἂν αἱ διαβεβαιώσεις αὗται εἶναι κακοήθως ψευδεῖς, ὅπερ ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἔχει λόγους νὰ πιστεύῃ, αἱ πράξεις αὗται πρέπει νὰ ὑπῆρξαν ἐσκεμμένοι, καὶ δὲν φαίνεται δυνατὸν ὅτι ἁμαξα Ἐρυθροῦ Σταυροῦ θὰ ἠδύνατο νὰ ἐφοδιασθῆ διὰ πολυβόλου παρὰ Στρατιωτῶν ἐνεργούντων ἄνευ διαταγῶν. Ἐπάρχει ἐπίσης περίπτωσις πυροβολισμοῦ ἀπὸ οἰκίσκου ἐφ' οὗ ἐκυμάτιζεν ἡ σημαία τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, καὶ τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ εἶναι τυχαῖον.

Ἐν συνόλῳ ὑπάρχουσιν εὐκρινεῖς μαρτυρίαι ὅτι τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐγένετο ἐσκεμμένως κακῆ χρῆσις δι' ἐπιθετικούς σκοποὺς, καὶ προφανῶς κατόπιν διαταγῶν, εἰς τινὰς, καίπερ οὐχὶ πολλὰς, περιστάσεις.

θ 56.

θ 59, θ 60.

θ 64, θ 65.

θ 58.

Κατάχρησις τῆς Λευκῆς Σημαίας.

Περιπτώσεις τοῦ εἴδους τούτου εἶναι πολυάριθμοι. Εἶνε πιθανόν, ἵνα μικρὸς ὄμιλος ἀνδρῶν δείξῃ Λευκὴν Σημαίαν ἀνευ ἀδείας τοῦ οἰκείου ἀξιωματικοῦ, ἐν τῇ περιπτώσει δὲ ταύτῃ ἡ πρᾶξις των εἶναι, ἐννοεῖται, οὐχὶ ὑποχρεωτικὴ τοῦ ὑπολοίπου τοῦ οὐλαμοῦ ἢ ἄλλης μονάδος. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν θὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὴν περίπτωσιν ὀλοκλήρου μονάδος προχωρούσης ὡς εἰς παράδοσιν, ἢ ἀφινούσης τὸ ἄλλο μέρος νὰ προχωρήσῃ πρὸς ὑποδοχὴν τῶν δῆθεν παραδιδομένων, καὶ κατόπιν ἀρχομένης πυρὸς. Ὑπὸ τὸ κεφάλαιον τοῦτο εὐρίσκομεν πολλὰς καταθέσεις παρὰ Βρεττανῶν στρατιωτῶν καὶ ἄλλας παρ' ἀξιωματικῶν. Εἰς τινὰς περιπτώσεις ὁ πυροβολισμὸς προήρχετο ἐκ πολυβόλου κομισθέντος ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς Λευκῆς Σημαίας.

Αἱ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Μόργαν ληφθεῖσαι ἐν Γαλλίᾳ καταθέσεις ῥητῶς ἐπιβεβαιοῦσι τὰς ἐν τῇ χώρα ταύτῃ συλλεγείσας μαρτυρίας.

θ 70. Ἡ περίπτωσις ὑπ' ἀριθ. θ 70 δύναται νὰ σημειωθῇ ὡς καθαρῶτατα δηλωθεῖσα. Οἱ Γερμανοὶ οἵτινες "εἶχον ὑψώσει Λευκὴν Σημαίαν ἐπὶ "λόγχης καὶ παύσει τὸ πῦρ," καὶ ὡς ἐκ τούτου ἠνάγκασαν ἓνα λόχον νὰ προχωρήσῃ ἵνα τοὺς λάβῃ αἰχμαλώτους, "ἔρριψαν τὴν Λευκὴν Σημαίαν καὶ ἤρξαντο πυρὸς ἀπὸ ἀποστάσεως 100 ὑαρδῶν." Τοῦτο συνέβη πλησίον τοῦ Νέλ, τὴν 6 Σεπτεμβρίου 1914. Φαίνεται καθαρῶς ὑποδεδειγμένον ὅτι παρὰ τισὶ μεραρχίαις τοῦλάχιστον τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ἡ μέθοδος αὕτη εἶναι κοινοτάτη. Τὰ γεγονότα ὡς ἀναφέρονται δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῶσι παρὰ μὴ ἐπιτετραμμένων παραδόσεων μικρῶν ὁμάδων.

Ὑπάρχει, κατὰ τὴν γνώμην μας, ἐπαρκὴς μαρτυρία ὅτι αἱ προσβολαὶ αὗται ἦσαν συχναί, ἐσκεμμέναι, καὶ εἰς πολλὰς περιπτώσεις διεπράχθησαν ὑφ' ὀλοκλήρων μονάδων, κατόπιν διαταγῶν. Πᾶσαι αἱ μνημονευόμεναι ἐν τῷ μέρει τούτῳ τῆς Ἐκθέσεως πράξεις ἀποτελοῦσι παράβασιν τῆς Συμβάσεως ἐν Χάγη, τῆς ὑπογραφείσης ὑπὸ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, περιλαμβανουσῶν τὴν Γαλλίαν, τὴν Γερμανίαν, τὴν Μεγάλην Βρετανίαν καὶ τὰς Ἡνωμένας πολιτείας, τῷ 1907, ὡς ἐμφαίνεται ἐν καταχωρήσει εἰς τὸ παράρτημα Δ, ἐν ᾧ ἀναφέρονται οἱ ὅροι τῆς συμβάσεως ἐκείνης ἐν σχέσει πρὸς τὴν διεξαγωγὴν πολέμου ἐν ξηρᾷ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

Ἐκ τῶν προηγουμένων σελίδων ἐμφαίνεται ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ κατέληξεν εἰς ὀριστικὸν συμπέρασμα ἐφ' ἐκάστου τῶν κεφαλαίων ὑφ' ἃ αἱ μαρτυρία ἐταξινομήθησαν.

Ἀπεδείχθη:—

(I.) Ὅτι εἰς πολλὰ μέρη τοῦ Βελγίου ἐγένοντο προμελετημένα καὶ συστηματικῶς ὀργανωθείσαι σφαγαὶ τοῦ Ἀστυκοῦ πληθυσμοῦ, συνοδευθεῖσαι παρὰ πολλῶν μεμονωμένων φόνων καὶ ἄλλων κακουργημάτων.

- (II.) "Οτι ἐν τῇ διεξαγωγῇ τοῦ πολέμου γενικῶς ἀθῶοι πολῖται, ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐφονεύθησαν κατὰ μεγάλους ἀριθμούς, γυναῖκες ἐβιάσθησαν καὶ παιδιά ἐφονεύθησαν.
- (III.) "Οτι λεηλασία, ἐμπρησμός οἰκῶν καὶ ἀκόλαστος καταστροφή ιδιοκτησίας διετάχθησαν καὶ ἐπωπτεύθησαν παρὰ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Γερμανικοῦ Στρατοῦ, ὅτι εἰδικαὶ προμήθειαι ἐκομίσθησαν πρὸς συστηματικὸν ἐμπρησμόν ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐνάργεως τοῦ πολέμου, καὶ ὅτι αἱ πυρκαϊαὶ καὶ ἡ καταστροφή ἦσαν συχναὶ ἔνθα δὲν ἠδύνατο νὰ προβληθῇ στρατιωτικὴ ἀνάγκη, οὔσαι πράγματι μέρος συστήματος γενικῆς τρομοκρατήσεως.
- (IV.) "Οτι οἱ κανόνες καὶ τὰ ἔθιμα τοῦ πολέμου συχνὰ παραβιάσθησαν, ἰδίᾳ διὰ χρήσεως πολιτῶν, περιλαμβανομένων γυναικῶν καὶ παιδίων, ὡς σκέπησ διὰ προχωρούσας δυνάμεις ἐκτεθειμένας εἰς πῦρ, εἰς ἐλάχιστονα βαθμὸν διὰ θανατώσεως τραυματιῶν καὶ αἰχμαλώτων καὶ διὰ συχνῆς καταχρήσεως τοῦ ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Λευκῆς Σημαίας.

Ἡ ἐπιτροπὴ, αἰσθανομένη τὴν σοβαρότητα τῶν συμπερασμάτων τούτων ἀντιλαμβάνεται ὅτι θὰ ἐπραττεν ὀλιγώτερον τὸ καθήκον της εἰὰν παρέλειπε νὰ ἀναφέρῃ ταύτας ὡς κατετέθησαν ὑπὸ τῶν μαρτύρων. Δολοφονίαι, ἀκολασίαι καὶ διαρπαγαὶ ἐπεκράτησαν εἰς πολλὰ μέρη τοῦ Βελγίου εἰς βαθμὸν μὴ ἔχοντα παράλληλον εἰς οἰονδήποτε πόλεμον μεταξὺ πεπολιτισμένων ἐθνῶν κατὰ τὰς τρεῖς τελευταίας ἑκατονταετηρίδας.

Τὸ καθήκον ἡμῶν ἐπερατώθη ὅτε ἐδηλώσαμεν ὅ, τι αἱ μαρτυρίαι ἀποδεικνύουν, ἀλλὰ ἄς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ ἐκφράσωμεν τὴν γνώμην ἡμῶν ὅτι αἱ ἀποκαλύψεις αὗται δὲν ἐγένοντο ἐπὶ ματαιῶν, εἰὰν αὗται συγκινήσωσι τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἐγείρωσι τὴν συνείδησίν της, πολμῶμεν δὲ νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι, ἅμα τῇ περατώσει τοῦ πολέμου τούτου, τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐν συμβουλίῳ θὰ σκεφθῶσι ποῖα μέτρα πρέπει νὰ ληφθῶσι καὶ ποῖον κύρος νὰ ἐπινοηθῇ πρὸς πρόληψιν ἐπαναλήψεως τοιούτων φρικαλεοτήτων ἄς ἤδη μαρτυρεῖ ἡ ἡμετέρα γενεά.

Διατελοῦμεν, κ.λ.π.,

(ὑπογρ.)

ΒΡΑΪΣ.

Φ. ΠΟΛΛΟΚ.

ΕΔΟΤΑΡΔΟΣ ΚΛΑΡΚ.

ΚΕΝΕΛΜ Ε. ΔΙΓΒΤ.

ΑΛΦΡΕΔΟΣ ΧΟΠΚΙΝΣΟΝ.

Χ. Α. Λ. ΦΙΣΕΡ.

ΧΑΡΟΛΔ ΚΟΞ.

Faint, illegible text visible through the paper, likely bleed-through from the reverse side.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΑΡΤΙΝΑΚΙ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023502

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΑΡΤΙΝΑΚΙ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΑΡΤΙΝΑΚΙ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ